

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

Editörler

Doç. Dr. Yasemin Durak
Doç. Dr. H. Gökçe Zabunoğlu

ISBN: 978-975-8626-24-3

Kırıkkale - 2024

T.C. Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Tüketici Hukuku Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı

©Kırıkkale Üniversitesi, 2024

ISBN 978-975-8626-24-3

Yayın tarihi 15 Mart 2024

Editörler Doç. Dr. Yasemin Durak
Doç. Dr. H. Gökçe Zabunoğlu

Eserde yayımlanan bildiri metinlerinde ileri sürülen görüşlerin bilimsel ve hukusal sorumluluğu bildiri sahiplerine aittir. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.

Kitapta yer alan bildiri özetlerinin tamamı kör hakem kuralına uygun olarak hakem denetiminden geçerek kabul edilmiştir.

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

1. Basım, Elektronik Kitap (Çevrim içi / Web tabanlı) 160*240 mm

ISBN: 978-975-8626-20-5

1. Sempozyum 2. Tüketici Hukuku 3. Bildiri Özetleri

Yayımlanma adresi: <https://hukuk.kku.edu.tr>

İçindekiler

BİRİNCİ GÜN

BİRİNCİ OTURUM

Devre Tatil ve Devre Mülk Sözleşmeleri-----	13
Time Share And Time Share Ownership Contracts	
Prof. Dr. Şebnem Akipek Öcal	
Taşınır Satışlarında Ayıptan Sorumluluk -----	17
Liability for Defects in Movable Sales	
Prof. Dr. Hayrunnisa Özdemir	

İKİNCİ OTURUM

Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun'un Parçalı Yapısı -----	22
The Fragmented Structure of the Consumer Protection Code	
Prof. Dr. Çiğdem Kırca	
Tüketici Hukukunda Haksız Ticari Uygulama Kavramı ve Sözleşmeye Aykırılık	
Halleri İle İlişkisi-----	26
The Concept of Unfair Commercial Practice in Consumer Law and Its Relation with Breach of Contract	
Doç. Dr. Betül Özlük	
6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m. 80 Kapsamında Piramit	
Satışlar-----	30
Pyramid Selling According to the Consumer Protection Law no: 6502 art. 80	
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Doğar	

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Tüketicinin Kişisel Verilerinin Korunması -----	35
Protection Of Consumer's Personal Data	
Doç. Dr. Emel Badur	
Sigorta Hukuku Özelinde Asliye Ticaret ve Tüketici Mahkemesinin Görev	
Dağılımına İlişkin Yargıtay Kararlarına Eleştirel Bir Bakış-----	39
A Critical Outlook at the Supreme Court Decisions on the Distribution of Duties of the Commercial and Consumer Court of First Instance, in the Field of Insurance	
Law	
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Çakır	

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Hizmet Sağlayıcıların Yetkili Servis Hizmetlerinde Kara Liste Uygulaması Üzerine Düşünceler -----	46
Thoughts Regarding Blacklist Enforcement of Service Providers in Authorized Service Services	
Dr. Öğr. Üyesi Güray Türker	
Yargıtay Kararları Işığında Piramit Satış ve Network Satış Arasındaki Farklar -----	52
Differences Between Pyramid Sales and Network Sales in the Scope of Judicial Decisions	
Dr. Öğr. Üyesi Tuğçem Seçer	
Otomotiv Sektöründe Ayıp Nedeniyle Tüketicinin Uğradığı Değer Kaybının Tazmini-----	56
Compensation for Loss of Value Suffered by the Consumer in the Automotive Sector	
Av. Arb. Şule Karakaya	

İKİNCİ GÜN

BİRİNCİ OTURUM

İş Yeri Dışında Kurulan Sözleşmelerde Tüketicinin Korunması-----	63
Consumer Protection in Contracts Established Outside the Business Premises	
Doç. Dr. Turan Şahin	
6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun Kapsamında Düzenlenen Paket Tur Sözleşmeleri İle İlgili Tartışmalı Hususlar-----	69
Discussions Regarding to Package Travel Contracts Regulated under the Law No. 6502 on Consumer Protection	
Doç. Dr. Seda Gayretli Aydın	
Yeniden Satış Sözleşmesi-----	75
Resale Contract	
Dr. Öğr. Üyesi Reyhan Tuhan Boz	
Taşıt Finansmanında Bağlı Kredi-----	81
Tied Loan Agreement in Vehicle Finance	
Arş. Gör. Uğur Doğru	

İKİNCİ OTURUM

Değişim Sözleşmesi -----	86
Exchange Contracts	
Doç. Dr. Yasemin Durak	
Tüketici Mevzuatında Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Mesafeli Sözleşmelerde Aracı Hizmet Sağlayıcının Tüketicie Karşı Sorumluluğu -----	90
The Liability of the Intermediary Service Provider to the Consumer in Distance Contracts within the Framework of the Amendments Made in the Consumer Legislation	
Dr. Öğr. Üyesi Esen Kabaş Tezcan	
Kredi Sözleşmesiyle Bağlantılı Sigorta Sözleşmesinin Tüketicinin Korunması Bağlamında Değerlendirilmesi -----	96
Evaluation of the Insurance Contract Related to the Loan Contract in the Context of Consumer Protection	
Dr. Ayşe Nur Merve Yazıcı	
Ticari Temerrüt Faizine Dair Hükümlerin Tüketici İşlemlerinde Uygulanabilirliği Üzerine Değerlendirmeler -----	100
Evaluations on Applicability of Provisions about Interest for Commercial Default in Consumer Transactions	
Arş. Gör. Yusuf Berat Baş	

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliğinde Tüketicinin Cayma Hakkı Konusunda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi -----	107
Evaluation of the Amendments Made in the Regulation on Distance Contracts Regarding the Consumer's Right of Withdrawal	
Dr. Öğretim Üyesi Elif Ayan Durhan	
Avukatlık Sözleşmelerinin Tüketici İşlemi Olarak Değerlendirilmesi Sorunu -	114
The Problem of Evaluating Attorney Contracts as Consumer Transactions	
Dr. Öğretim Üyesi Seda Kara Kılıçarslan	
Gemi Seyahat Sözleşmelerinin Gereği Gibi İfa Edilmemesine Dair Alman Yargı Kararlarının İncelenmesi -----	118
Examination Of German Judicial Decisions On Non-Performance Of Voyage Contracts	
Arş. Gör. Beyza Gül Can	
Tüketici Mahkemelerinin Görev Alanına Giren Sigorta Sözleşmelerinden Doğan Uyuşmazlıklar -----	124
Disputes Arising from Insurance Contracts within the Jurisdiction of Consumer Courts	
Arş. Gör. Esra Delice Tekin	

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Zirai Amaçla Gerçekleştirilen Hukuki İşlemlerin Tüketici İşlemleri Bakımından Değerlendirilmesi -----	131
Evaluation of Legal Transactions for Agricultural Purposes in Terms of Consumer Transactions	
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Kağan Zengin	
Yabancılık Unsuru İçeren Eşya Taşıma Sözleşmelerinin Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun m. 26/4 Çerçevesinde Tüketici Sözleşmesine Uygulanacak Hukuka Dair Hükümlerin Kapsamı Dışında Bırakılmış Olması Üzerine Bir Değerlendirme -----	137
A Critique of Exclusion of Contracts of Carriage of Goods From the Scope of the Law Applicable to Consumer Contracts in Terms of Art. 26/4 of Turkish Private International and Civil Procedure Law Act	
Dr. Özlem Burdurlu Ahlat	
Eczacı İle Eczacıdan İlaç Ya Da İlaç Dışı Ürün Edinen Kişi Arasındaki İlişkinin Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Değerlendirilmesi -----	143
Evaluation of the Relationship Between the Pharmacist and the Person Who Obtains Medicines or Non-Drug Products from the Pharmacist within the Scope of the Law on Consumer Protection	
Arş. Gör. Oğuzhan Ertekin	
Tüketici Hakem Heyeti Kararlarının Parasal Sınırlar Açısından Değerlendirilmesi -----	148
Evaluation of Consumer Arbitration Committee Decisions in Terms of Monetary Limits	
Arş. Gör. Burcu Çavuş Eryendi	

TÜKETİCİ HUKUKU SEMPOZYUMU
4-5 MART 2024, Kırıkkale, Türkiye

Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Mustafa Avcı, Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Doç. Dr. Yasemin Durak, Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Doç. Dr. H. Gökçe Zabunoğlu, Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Doç. Dr. Nurdan Orbay Ortaç, Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Seyfettin Çetin, Kırıkkale Ticaret İl Müdürü

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Köksal Kocağa
Prof. Dr. Kürşat Nuri Turanboy
Prof. Dr. Ozan Can
Prof. Dr. Zarife Şenocak
Doç. Dr. Abdurrahman Savaş
Doç. Dr. Betül Özlük
Doç. Dr. Emel Badur
Doç. Dr. Sinan Sami Akkurt
Dr. Öğr. Üyesi Reyhan Tuhan Boz
Dr. Öğr. Üyesi Seda Kara Kılıçarslan

SEMPOZYUM PROGRAMI

Birinci Gün

AÇILIŐ KONUŐMALARI

09.30-10.00

- Doç. Dr. Yasemin Durak (Kırıkkale Üniversitesi) / Sempozyum Düzenleme Kurulu yesi
- Prof. Dr. şebnem Akipek (*TED Üniversitesi*)
- Prof. Dr. Çiğdem Kırca (*TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi*)

1. OTURUM

10.00-10.45

Oturum Başkanı

Prof. Dr. Çiğdem Kırca (*TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi*)

- Prof. Dr. şebnem Akipek (*TED Üniversitesi*)
Devre Tatil ve Devre Mülk Sözleşmeleri
- Prof. Dr. Hayrunnisa zdemir (*Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi*)
Taşınır Satışlarında Ayıptan Sorumluluk

2. OTURUM

11.00-12.10

Oturum Başkanı

Prof. Dr. Zarife şenocak (*Ankara Üniversitesi*)

- Prof. Dr. Çiğdem Kırca (*TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi*)
Tketicin Korunması Hakkındaki Kanunun Parçalı Yapısı
- Doç. Dr. Betül zlk (*TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi*)
Tüketicisi Hukukunda Haksız Ticari Uygulama Kavramı ve Sözleşmeye Aykırılık Halleri ile İlişkisi
- Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Doğar: (*Harran Üniversitesi*)
6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m. 80 Kapsamında Pira-mit Satışlar

3. OTURUM (14.00– 15.10)

Oturum Başkanı
Prof. Dr. Şebnem Akipek (TED Üniversitesi)

- Doç. Dr. Emel Badur (*Çankaya Üniversitesi*)
Tüketicinin Kişisel Verilerinin Korunması
- Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Çakır (*Kırıkkale Üniversitesi*)
Sigorta Hukuku Özelinde Asliye Ticaret ve Tüketici Mahkemesinin Görev Dağılımına İlişkin Yargıtay Kararlarına Eleştirel Bir Bakış

4. OTURUM (15.30-17.30)

Oturum Başkanı
Prof. Dr. Hayrunnisa Özdemir (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

- Dr. Öğr. Üyesi Güray Türker (*Okan Üniversitesi*)
Hizmet Sağlayıcıların Yetkili Servis Hizmetlerinde Kara Liste Uygulaması Üzerine Düşünceler
- Dr. Öğr. Üyesi Tuğçem Seçer (*Başkent Üniversitesi*)
Yargıtay Kararları Işığında Piramit Satış ve Network Satış Arasındaki Farklar
- Av. Şule Karakaya
Otomotiv Sektöründe Ayıp Nedeniyle Tüketicinin Uğradığı Değer Kaybının Tazmini

İkinci Gün

1. OTURUM

09.30- 10.50

Oturum Başkanı

Prof. Dr. Mustafa Avcı (*Kırıkkale Üniversitesi*)

- Doç. Dr. Turan Şahin (*Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi*)
İş Yeri Dışında Kurulan Sözleşmeler
- Doç. Dr. Seda Gayretli Aydın (*Trabzon Üniversitesi*)
6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun Kapsamında Düzenlenen Paket Tur Sözleşmeleri ile İlgili Tartışmalı Hususlar
- Dr. Öğr. Üyesi Reyhan Tuhan Boz (*Kırıkkale Üniversitesi*)
Yeniden Satış Sözleşmesi
- Arş. Gör. Uğur Doğru (*Kırıkkale Üniversitesi*)
Taşıt Finansmanına Bağlı Kredi

2. OTURUM

11.10-12.30

Oturum Başkanı

Doç. Dr. Turan Şahin (*Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi*)

- Doç. Dr. Yasemin Durak (*Kırıkkale Üniversitesi*)
Değişim Sözleşmesi
- Dr. Öğr. Üyesi Esen Kabaş Tezcan (*Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi*)
Tüketici Mevzuatında Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Mesafeli Sözleşmelerde Aracı Hizmet Sağlayıcının Tüketicie Karşı Sorumluluğu
- Dr. Arş. Gör. Ayşe Nur Merve Yazıcı (*Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi*)
Kredi Sözleşmesiyle Bağlantılı Sigorta Sözleşmesinin Tüketicinin Korunması Bağlamında Değerlendirilmesi
- Arş. Gör. Yusuf Berat Baş (*Kırıkkale Üniversitesi*)
Ticari Temerrüt Faizinin Tüketici İşlemlerinde Uygulanabilirliği Üzerine Değerlendirmeler

3. OTURUM

14.00-15.20

Oturum Başkanı

Doç. Dr. Nurdan Orbay Ortaç (*Kırıkkale Üniversitesi*)

- Dr. Öğr. Üyesi Elif Ayan Durhan (*Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi*)
Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliğinde Tüketicinin Cayma Hakkı Konusunda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi
- Dr. Öğr. Üyesi Seda Kara Kılıçarslan (*Kırıkkale Üniversitesi*)
Avukatlık Sözleşmelerinin Tüketici İşlemi Olarak Değerlendirilmesi Sorunu
- Arş. Gör. Beyza Gül Can (*Kırıkkale Üniversitesi*)
Gemi Seyahat Sözleşmelerinin Gereği Gibi İfa Edilmemesine Dair Yabancı Yargı Kararlarının İncelenmesi
- Arş. Gör. Esra Delice Tekin (*Kırıkkale Üniversitesi*)
Tüketici Mahkemelerinin Görev Alanına Giren Sigorta Sözleşmelerinden Doğan Uyuşmazlıklar

4. OTURUM

15.40-17.00

Oturum Başkanı

Doç. Dr. Seda Gayretli Aydın (*Trabzon Üniversitesi*)

- Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Kağan Zengin (*Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi*)
Zirai Amaçla Gerçekleştirilen Hukuki İşlemlerin Tüketici İşlemleri Bakımından Değerlendirilmesi
- Arş. Gör. Özlem Burdurlu Ahlat (*Afyon Kocatepe Üniversitesi*)
Yabancılık Unsuru İçeren Eşya Taşıma Sözleşmelerinin Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun Madde 26/4 Çerçevesinde Tüketici Sözleşmesine Uygulanacak Hukuka Dair Hükümlerin Kapsamı Dışında Bırakılmış Olması Üzerine Bir Değerlendirme
- Arş. Gör. Oğuzhan Ertekin (*Kırıkkale Üniversitesi*)
Eczacı ile Eczacıdan İlaç ya da İlaç Dışı Ürün Alan Kişi Arasındaki İlişkinin Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Değerlendirilmesi
- Arş. Gör. Burcu Çavuş Eryendi (*Kırıkkale Üniversitesi*)
Tüketici Hakem Heyeti Kararlarının Parasal Sınırlar Açısından Değerlendirilmesi

TÜKETİCİ HUKUKU SEMPOZYUMU

BİRİNCİ GÜN

BİRİNCİ OTURUM

Devre Tatil ve Devre Mülk Sözleşmeleri

Prof. Dr. Şebnem Akipek Öcal

Özet

Tüketicilerin tatil ihtiyacını karşılamak için TKHK ile düzenlenen devre tatil sözleşmeleri sosyal hayat bakımından önemli bir yer tutmasının yanı sıra hukuki açıdan da faydalarının yanında tartışılması gereken bazı sorunları beraberinde getirmektedir. En önemli sorunlardan bir tanesi devre tatili düzenleyen TKHK m. 50’de aynı zamanda devre mülkün de düzenlenmiş olmasıdır.

Devre tatil sözleşmesi; bir yıldan uzun süre için kurulan ve tüketiciye bu süre zarfında birden fazla dönem için bir veya daha fazla sayıda gecelik konaklama imkânı veren sözleşmelerdir. Bu yönü ile devre tatil sözleşmesi tamamen şahsi hak sağlayan bir borçlar hukuku sözleşmesi niteliği taşımaktadır. Buna karşılık devre mülk sözleşmesi ise, adından da anlaşılacağı üzere, aynı hak sağlayan bir sözleşmedir. Devre mülk esasen Kat Mülkiyeti Kanunu ile düzenleme altına alınmıştır.

Devre mülk hakkı, Kat Mülkiyeti Kanunu m.57’de belirtildiği üzere “mesken” olarak kullanılmaya elverişli bir yapı veya bağımsız bölümün ortak mülklerinden her biri lehine, bu yapı veya bağımsız bölümden yılın belli dönemlerinde yararlanma hakkı sağlayan, paylı mülkiyet payına bağlı olarak istifade edilmek üzere kurulan bir irtifak hakkıdır.

Devre mülk görüldüğü üzere esasen bir taşınmaz üzerinde hak sahibine paylı mülkiyet payı vermekte olup, devre mülk hakkı sahipleri aynı zamanda devre mülkün kurulu olduğu taşınmaz üzerinde “paydaş” sıfatına sahiptir. Her ne kadar devre mülk sahipleri, devre mülkü edinmeleri esnasında aynı zamanda bir tüketici olsalar da ve bu bir tüketici işlemi olsa da TKHK m. 50 ile devre mülkün de kapsama alınması çeşitli açılardan isabetli olmamıştır. Özelikle devre tatil bakımından çok önemli bir hak olan “cayma” hakkının devre mülkte aynı hak bir kere karşı tarafa geçtikten sonra kullanılması mümkün değildir. Ancak kanun koyucu bu durumu hiç dikkate almadan düzenleme yapmayı tercih etmiştir.

Bu tebliğde özellikle devre tatil ve devre mülk kavramları karşılaştırılarak incelenecek ve devre mülkün bünyesine uygun düşmeyen düzenlemeler üzerinde durulacaktır. Bunun yanında, özellikle 2022 yılında TKHK’da yapılan değişiklikler bakımından, devre tatili ilgilendiren önemli değişiklikler de tek tek ele alınarak değerlendirilecektir. Bu kapsamda devre tatile konu taşınmazın devre tatil sunan tarafa ait olması ile devre tatil sözleşmelerinin sürelerinin on yıl ile sınırlandırılmış olması Dünyadaki farklı örnekleri de dikkate alınarak eleştirilecektir.

Anahtar Kelimeler

Tüketici, tüketici işlemi, devre tatil, devre mülk, cayma hakkı.

Time Share And Time Share Ownership Contracts

Prof. Dr. Şebnem Akipek Öcal

Abstract

Timeshare contracts issued by the Law on Consumer Protection (LOCP) to meet the holiday needs of consumers have an important place in terms of social life, and in addition to their legal benefits, they also bring with them some problems that need to be discussed. One of the most important problems is the LOCP article 50 that regulates timeshare contracts, timeshare ownership is also regulated.

Timeshare contracts are contracts established for a period of more than one year and giving the consumer the opportunity to stay one or more nights for more than one period during the year. In this respect, the timeshare contract is a law of obligations contract that provides completely personal rights. On the other hand, a timeshare ownership contract, as the name suggests, is a contract that provides real rights. Time sharing ownership is regulated by the Condominium Law.

Timeshare ownership right is to be used in favor of each of the joint owners of a building or independent section suitable for use as a "residence", as stated in Article 57 of the Condominium Law, in accordance with the joint ownership share, which provides the right to benefit from this structure or independent section at certain periods of the year. It is an easement right attached to the joint ownership.

As can be seen, timeshare ownership essentially grants a joint ownership share to the right holder on a real estate, and timeshare ownership right holders also have the title of "joint owner" on the real estate where the timeshare ownership is established. Even though timeshare owners are also consumers when they acquire a timeshare ownership and this transaction is also a consumer transaction, including timeshare ownership in article 50 of LOCP is not appropriate in various aspects. It is not possible to exercise the right of "withdrawal", which is a very important right especially in terms

of timeshares, but in timeshare ownership once the real right passes to the other party. However, the legislator has chosen to enact the law without taking this situation into consideration.

In this presentation, the concepts of timeshare and timeshare ownership will be examined comparatively and the provisions that are not compatible with the structure of timeshare ownership will be emphasized. In addition, important amendments regarding timeshares will be evaluated one by one, especially in terms of the changes made in the LOCPin 2022. In this context, the fact that the real estate subject to timeshare should be owned by the party offering timeshare and the fact that the duration of timeshare contracts is limited to ten years will be criticized, considering different examples from around the world.

Key Words

Consumer, consumer contracts, timeshare contracts, timeshare ownership, right of withdrawal.

Taşınır Satışlarında Ayıptan Sorumluluk

Prof. Dr. Hayrunnisa Özdemir

Özet

Tarihi paranın bulunmasına kadar giden satış sözleşmesi, insanların her tür ihtiyaçlarını karşılamak için sıklıkla kullandıkları bir sözleşme türüdür. Satış sözleşmesinin insanların ve toplumların hayatında önemli bir yer tutmasından ötürü pek çok ülke hukukunda düzenlemelere konu olmuştur. Günlük hayatımızda satış sözleşmelerinin büyük çoğunluğu taşınır eşyaları konu edinmektedir. Satış sözleşmesine konu malın ifasının nitelik yönünden gereği gibi olmaması halinde ayıplı ifa söz konusu olacaktır. Çalışmamızda ilk olarak, ayıp kavramı genel olarak incelenecektir. Daha sonra satıcının ayıptan sorumluluğunun doğması için gerekli olan maddi şartlar ve maddi şartlar oluşuktan sonra alıcının zamanaşımı süresi içinde yerine getirmesi gereken külfetler olan şekli şartlar incelenecektir. Maddi ve şekli şartların oluşması halinde alıcının kullanabileceği ayıptan doğan seçimlik haklar ve genel hükümlere göre tazminat isteme hakkı çalışmamızda açıklanacaktır. Son olarak, ayıptan sorumluluğun diğer hukuki kurumlarla ilişkisi incelenecektir. Çalışmamızda taşınır satışlarında ayıptan doğan sorumluluk TBK kapsamında incelenecek olup, TKHK ve hayvan satışlarındaki özel düzenlemelere yeri geldiğinde değinilecektir.

Satış sözleşmesinde satıcının sözleşmede kararlaştırılan edimini, sözleşmede kararlaştırıldığı şekilde [konu(miktar-nitelik), yer, zaman, kişi unsurları açısından] gereği gibi ifa etmemesi, başka bir ifade ile kötü ifa etmesi halinde sorumluluğu gündeme gelecektir. Konumuz olan satıcının ayıptan doğan sorumluluğu da satış sözleşmesinin gereği gibi olmayan, kötü ifasına ilişkin bir husustur. Ayıptan doğan sorumluluk, satış sözleşmesi konusu olan şey hakkında satıcının bildirdiği niteliklerin bulunmaması veya şeyde objektif olarak bulunması gereken niteliklerin bulunmaması/bulunmaması gereken niteliklerin bulunması olarak tanımlanmaktadır. Günlük hayatımızda sıklıkla karşılaştığımız satış sözleşmelerinin büyük çoğunluğu taşınır eşyaları konu edinmektedir. Bu nedenle çalışmamızda sözleşme taraflarının, TBK m.209 uyarınca

taşınmaz eşyaların [Kanunda sınırlı olarak sayılan arazi, kat mülkiyetine konu bağımsız bölümler, tapu kütüğüne kaydedilen bağımsız ve sürekli hakların.] dışında kalan üzerinde hâkimiyet kurulabilen, cismani varlığı ve ekonomik değeri bulunan şeyler olan taşınır eşyaların mülkiyetini ve zilyetliğini devralmak için kurdukları taşınır satış sözleşmesinde satıcının ayıptan doğan sorumluluğu ve bunun sonuçları TBK temelinde inceleme alanı bulacaktır. Ticari veya mesleki amacı olmaksızın kişisel veya ailevi ihtiyaçlarını karşılamak için mal ve hizmetleri *edinen, kullanan veya yararlanan gerçek veya tüzel kişi* olan tüketici ile yapılan satış sözleşmesi konusu taşınır malın, satıcı tarafından tüketiciye teslimi sırasında taraflarca kararlaştırılan örnek veyahut modele aykırı nitelikler taşıması veya objektif olarak benzerlerinin taşıması gereken niteliklere sahip olamaması halinde 6502 sayılı TKHK m.8/f.1 ve f.2 uyarınca ayıplı mal söz konusu olur. TBK'dan farklı olarak TKHK m.8/f.3'te sözleşme konusu malın süresi içinde teslim edilmemesi de ayıplı ifa olarak kabul edilmiştir. Bu halde TKHK'da tüketicinin seçimlik haklarından fiilen kullanabileceği dönme hakkı ile TBK m.123 vd.'nda düzenlenen karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerdeki temerrüt hükümlerindeki dönme hakkı yarışacaktır. TKHK terminolojisiinde ayıplı mal CISG (Viyana Satış Sözleşmesi) gibi sözleşmeye aykırılık olarak nitelendirilmiştir. TKHK m.83/f.1 uyarınca tüketici işlemi olarak addedilen satış sözleşmelerinde TKHK'da beş madde ile düzenlenen (m.8-12) ayıptan doğan sorumluluk hükümlerinin yetersiz kalması halinde genel hüküm olarak TBK m.219 vd. hükümleri uygulanacaktır.

Anahtar Kelimeler

Ayıptan Doğan Sorumluluk, Seçimlik Haklar, Satış Sözleşmesi, Ayıp, Ayıptan Doğan Sorumluluk Şartları, Hayvan Satışında Ayıptan Sorumluluk

Liability for Defects in Movable Sales

Prof. Dr. Hayrunnisa Özdemir

Abstract

The sales contract, which dates back to the discovery of historical money, is a type of contract that people frequently use to meet all their needs. Since the sales contract has an important place in the lives of people and societies, it has been subject to regulations in the laws of many countries. In our daily life, the majority of sales contracts deal with movable goods. If the performance of the goods subject to the sales contract is not as required in terms of quality, there will be defective performance. In our study, first, the concept of shame will be examined in general. Then, the material conditions necessary for the seller to be liable for the defect and the formal conditions, which are the burdens that the buyer must fulfill within the limitation period after the material conditions are met, will be examined. In case material and formal conditions are met, the optional rights arising from defects that the buyer can exercise and the right to request compensation according to general provisions will be explained in our study. Finally, the relationship between liability for defects and other legal institutions will be examined. In our study, liability arising from defects in movable sales will be examined within the scope of the TKHK and special regulations in animal sales will be mentioned when appropriate.

In the sales contract, if the seller does not perform the performance agreed upon in the contract properly [in terms of subject (amount-quality), place, time, person elements], in other words, if he performs it poorly, his liability will come to the fore. The seller's liability arising from defects, which is our subject, is an issue related to improper and poor performance of the sales contract. Liability arising from defects is defined as the absence of the qualities declared by the seller about the thing that is the subject of the sales contract, or the absence of qualities that should objectively be present in the thing, or the presence of qualities that should not be present. The vast majority of sales contracts that we frequently encounter in our daily lives deal with movable goods. For this reason, in our study, the parties to the contract, in accordance

with Article 209 of the Turkish Code of Obligations, movable property, which are things that can be dominated over, have physical existence and economic value, other than immovable goods [Land listed as limited in the law, independent sections subject to condominium ownership, independent and permanent rights recorded in the land registry.] In the movable sales contract they have established to take over the ownership and possession of the goods, the seller's liability arising from the defect and its consequences will be examined on the basis of the TCO.

The movable property subject to the sales contract made with the consumer, who is a real or legal person who acquires, uses or benefits from goods and services to meet his personal or family needs without commercial or professional purposes, has qualities that are contrary to the sample or model agreed upon by the parties at the time of delivery by the seller to the consumer, or is objectively similar. If it does not have the required qualifications, it becomes a defective product in accordance with Articles 8/f.1 and f.2 of TKHK No. 6502. Unlike the TBK, in TKHK article 8/f.3, failure to deliver the goods subject to the contract within the specified period is also accepted as defective performance. In this case, the consumer's right of revocation, which he can actually exercise among the optional rights in the TKHK, will compete with the right of revocation in the default provisions in contracts that impose mutual debts regulated in Article 123 et seq. of the Turkish Code of Obligations. In the TKHK terminology, defective goods are described as a breach of contract such as CISG (Vienna Sales Convention). In case the liability provisions arising from defects regulated by five articles of the TKHK (Art. 8-12) are insufficient in sales contracts considered as consumer transactions in accordance with Article 83/f.1 of the TKHK, as a general provision, Article 219 et seq. of the TKH. provisions will apply.

Key Words

Liability Arising from Defects, Optional Rights, Sales Contract, Defects, Liability Conditions Arising from Defects, Liability Due to Defects in the Sale of Animals

TÜKETİCİ HUKUKU SEMPOZYUMU

BİRİNCİ GÜN

İKİNCİ OTURUM

Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun'un Parçalı Yapısı

Prof. Dr. Çiğdem Kırca

Özet

Sözleşme özgürlüğü ilkesi, tüm özel hukuk sisteminin temelini oluşturan vazgeçilmez bir ilkedir. Tüketicinin korunmasının sebeplerini açıklayan çeşitli model ve teoriler bulunmaktadır. Bunlardan tüketicinin tabiatı gereği zayıf olduğu için korunduğuna ilişkin sosyal model, toplumda her gerçek kişinin tüketici olduğu, dolayısıyla herkesin zayıf olduğu bir toplum düzeninden hareket edilemeyeceği gerekçesiyle reddedilmektedir. Tüketicinin korunmasının sebebi, belli sözleşme kurma durumlarında piyasa aksaklığı sebebiyle yeterince bilgi sahibi olmadığı için sözleşme özgürlüğünü kullanamamasıdır. Tüketici hukukunun sözleşmeye müdahale etmesi, sözleşme özgürlüğünün fiilen kullanılmadığı önceden yapılan ampirik araştırmalarla tespit edilen durumlarda kabul edilmektedir. Sözleşme özgürlüğüne müdahale sadece maddi sözleşme özgürlüğünü gerçekleştirmek için yapılırsa ancak o zaman Anayasaya uygun olur. Duruma göre koruma modeli veya bilgilendirme modeli olarak nitelendirilen bu teori hâkim teoridir. Sözleşmenin kurulması sırasında gerekli iş yeterliği veya bilgiye sahip olan kişilerin korunmasını reddeden duruma göre koruma modeli, birleştirici model ile tamamlanmaktadır. Birleştirici model, sözleşmeye müdahalenin gerçekleşmesi için müdahaleyi haklı kılan durumların belirlenmesiyle birlikte, her olayda müşterinin iş yeterliliğinin veya bilgisinin araştırılmaması için tüketici ve onun karşısında satıcı/sağlayıcı tanımlarının yapılmasını ve böylece belli adresler oluşturulmasını kabul etmektedir. 4077 sayılı 23.2.1995 tarihli TKHK, tüketicinin korunması yanında, Türkiye'nin Avrupa Birliğine girmesi için mevzuatını uyumlaştırmak amacıyla kabul edilmiştir. 28.4.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6502 sayılı TKHK, Avrupa Birliği mevzuatına tam uyumun sağlanması amacıyla yeniden kaleme alınmış ve yeni bir kanun olarak kabul edilmiştir.

Avrupa Birliği ortak pazarda malların ve hizmetlerin serbestçe dolaşımını sağlamak temel amacıyla kurulmuş bir Birliktir. Bu amacı gerçekleştirmek ve serbest rekabeti sağlamak için yaptığı bir dizi düzenlemelerin yanında tüketicilerin korunmasını da amaçlamaktadır.

Tüketicilerin korunması konusunda Avrupa Birliğinin çıkardığı yönergelerin bir kısmı üye ülkelerin mevzuatlarında tam uyumu gerçekleştirme amacını taşımakta, bir kısmı ise minimum uyum ile yetinmektedir. Minimum uyum, Yönergenin belirlediği seviyenin üzerinde tüketici lehine düzenleme yapılabilmesini ifade etmektedir. Ancak bu durum, Birliğin ortak pazara ilişkin temel ilkelerini ihlaledecek ölçüde olamaz. Avrupa Birliği yönergelerinde tüketici, işletmeci veya satıcı-sağlayıcı tanımları ayrı ayrı yapılmakta, yönergelerin kapsamına hangi sözleşmelerin hangi konularda girdiği açıkça ifade edilmekte, hangilerinin girmediği belirtilmektedir. Buisstemde tüketicinin tüm tüketici işlemlerinde korunması gerektiğine ilişkin bir ilke bulunmamaktadır.

TKHK’da genel sözleşme hukukundan ayrılıp emredici düzenlemelerin getirilmesi ihtiyacının bulunduğu önceden belirlenen konular (genel işlem koşullarının denetlenmesi [haksız şartlar], bazı tüketici işlemlerinde zorunlu bilgilendirme yükümlülüğü ve cayma hakkının tanınması gibi), sadece bu istisnai durumları düzenleyecek şekilde kaleme alınmıştır. Bu durum, TKHK’un bir konuyu sistematik ve başlı başına düzenleyen bir kanun olması değil; genelin içerisinde bazı konuları parça parça ele alıp düzenlemesi, TKHK’un *parçalı [fragmental] niteliği-yapısı* olarak ifade edilir. TKHK’da özel olarak düzenlenen bu konulardaki uyumsuzlukların çözümünde, sözleşmenin kurulup kurulmadığının veya geçerli olup olmadığının belirlenmesi gibi hususlarda gerekli olduğu ölçüde diğer kanunlardaki düzenlemelere başvurulması ihtiyacı bulunmaktadır. İşte bu sebeple önceki TKHK(eTKHK)’da (m. 30) olduğu gibi yeni TKHK’da (m. 83/1) da “Bu kanunda hüküm bulunmayan hallerde genel hükümlerin uygulanacağı” ifade edilmiştir.

Bu tebliğde TKHK’nun “parçalı” yapısı açıklandıktan sonra bu yapının getirdiği olumsuzluklar ve TKHK’nun “parçalı” yapısı dikkate alınarak yapılması gereken *yorum* ele alınacaktır.

The Fragmented Structure of the Consumer Protection Code

Prof. Dr. Çiğdem Kırca

Abstract

The principle of freedom of contract is the keystone of the private law which cannot be waived. There are various modalities and theories that explain the reasons of protection of consumers. One of such theories which is called “the social model” indicates that the consumer has to be protected due to its weak nature. This model is not accepted by the prevailing scholars. The opinion that the consumer is the weak part of the contract just because of its nature is not acceptable because this leads to the result that everyone in society is weak since every real person in the society is a consumer. The reason of protection of consumers is based on the idea that the consumers are not able to avail themselves of freedom of contract because of having insufficient information regarding some specific contracts due to the market distortions. This result relies on empirical data derived from research of social fact-events. In such cases that the consumers are not actually able to avail themselves of freedom of contract, intervention of consumer law to the contract is accepted. The intervention to freedom of contract complies with the Constitution as long as it realizes the concrete substantial freedom of contract. The model described as “protection according to circumstances” or “information model” is the prevailing view for today. This model rejects the protection of person who has the sufficient information or competence during the formation of a contract. This model is complemented with “connective model” which provides constitution of specific addresses for defining the concepts of “consumer” and the other part of the contract “seller/supplier” with intent to determine the situations that justify the intervention to the contract and by this way it will not be required to investigate the information and competency of customers each time. Act on the Protection of the Consumer no. 4077 was enacted in 1995 with the intent of harmonization to the European Union legislation. Subsequently some alterations were made and finally new Act on the Protection of the Consumer no. 6502 was enacted in 2014 with the intent of protection of consumers via overcoming the market distortions and in addition to this, it carries the purpose of complete harmonization to the European Union legislation.

European Union has been established with the intention of realization of the free movement of goods and services in the common market. In addition to regulations regarding the realization of such intent and providing free competition, it also intends to protect the consumers. In respect of protection of consumers, some of the directives enacted by European Union has the aim of complete harmonization in member states' legislation and some of the directives are contented with minimum harmonization. Minimum harmonization means that a member state can make regulations for the benefit of customers more than the determined level in a directive of the European Union. However, this right cannot be used against the basic principles of the Union related to common market. In every directive of the European Union, the definitions of "consumer", "seller/supplier" or "trader" are regulated separately and independently. Besides, it is regulated that which contracts are included in the scope of the directive and which are not. In this system, there is not any principle that protects the consumer in every consumer transaction.

In the Consumer Protection Law, the topics that are predetermined to be differentiated from the general contract law principles where there is a need to introduce compulsory (mandatory) legal rules (*such as the control of standard terms [unfair terms], compulsory (mandatory) information obligation in some consumer transactions and the recognition of the right of withdrawal*) are provided in a way to regulate only these type of exceptional cases. The fact that the Consumer Protection Law is not a code that regulates one subject systematically and on its own, but that it regulates some subjects in parts within a general framework is referred to as the fragmentary nature of the Consumer Protection Law. In the resolution of disputes on these issues, which are specifically regulated in the Consumer Protection Law, there is a need to refer to the regulations in other codes, to the extent necessary, such as determining whether the contract has been concluded or whether it is valid. Thus, it is stated in the new Consumer Protection Law (Art. 83/1), as in the previous Consumer Protection Law (Art. 30) that *"In cases where there is no provision in this code, the general principles shall apply"*.

In this Paper, the negative effects of the *"fragmented"* structure of the Consumer Protection Law and the interpretation that should be made by taking into account the *"fragmented"* structure of the Consumer Protection Law will be discussed.

Tüketici Hukukunda Haksız Ticari Uygulama Kavramı ve Sözleşmeye Aykırılık Halleri İle İlişkisi

Doç. Dr. Betül Özlük

Özet

Haksız ticari uygulama, satıcı, sağlayıcı, kredi veren, üretici ve ithalatçı gibi mal ve hizmet sağlayanlar tarafından gerçekleştirilen, tüketicinin mal ve hizmetlere ilişkin kararlarını önemli ölçüde etkileyen veya etkileme ihtimali olan aldatıcı veya saldırgan nitelikteki haksız davranıştır. 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 62. maddesi ile, ticari uygulamada bulunanların kendilerinden beklenen mesleki özeni göstermeyerek ortalama tüketicinin veya yönedikleri tüketici grubunun ortalama üyesinin mal ve hizmete ilişkin ekonomik davranışını bozan veya bozma ihtimali olan her türlü davranış yasaklanmıştır. Bununla birlikte, yasağa ilişkin esasların düzenlendiği, 2005/29 sayılı Haksız Ticari Uygulamalara Yönelik Avrupa Birliği Yönergesinin etkisiyle kaleme alınan Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Hakkında Yönetmelik ekinde sıralanan ticari sayılan uygulamalar her hâlükârda haksız sayılmaktadır. Yasağın ihlali halinde ise, idari para cezası, uygulamanın durdurulması ve düzeltilmesi şeklinde idari yaptırımlar uygulanmaktadır (TKHK m. 77/XII-XIII).

Haksız ticari uygulamalar aldatıcı veya saldırgan uygulamalar olarak ikiye ayrılmaktadır. Aldatıcı ticari uygulamalar, mal veya hizmetlere ilişkin önemli hususlarda gerçeğe aykırı ya da yanıltıcı beyanlarda bulunulması (aldatıcı eylem) ya da tüketici için önem taşıyan hususlara ilişkin bilgi verilmemesi, sessiz kalınması (aldatıcı ihmal) şeklinde gerçekleşebilmektedir. Ticari uygulamada bulunanın gerçeğe aykırı olarak, bir mal ya da hizmetin yetkili kurumlarca onaylandığını veya gerekli olan izinlerin alındığını belirtmesi, yetkili kurumdaki gerekli izinleri almadan bir kalite işaretini, güven işaretini, çevresel işaret ya da benzerini kullanması Yönetmelik ek listede yer alan aldatıcı ticari uygulamalara örnek verilebilir. Saldırgan ticari uygulamalar ise, tüketicinin ısrarcı davranışlarla rahatsız edilerek bir sözleşmenin tarafı olmaya adeta mecbur bırakılmasıdır. Yönetmelik ek listede sayılan saldırgan

uygulamalara örnek olarak, tüketicinin meskenini terk etme ve geri gelmeme yönündeki ikazlarına aldırmadan ticari uygulamada bulunanın tüketicinin evine ziyaretler yapmaya devam etmesi, taraf olduğu sözleşmeden doğan haklarını kullanmak isteyen tüketiciden hak talebi ile ilgisi olmayan belgeleri teslim etmesini istemesi, tüketici ile konuyla ilgili olarak görüşmekten kaçınması ve bu yollarla tüketicinin hukuki haklarını kullanmaktan caydırmaya çalışması verilebilir.

Haksız ticari uygulamalar, genellikle sözleşme öncesinde, tüketiciyi bir sözleşmenin tarafı olmaya ikna etmek için, dürüstlük kuralına, bilgilendirme ve aydınlatma yükümlülüğüne aykırı, hatta bazen tüketiciyi rahatsız edecek derecede saldırgan davranışlarla gerçekleştirilmekle birlikte; mesleki özen yükümünün ihlali niteliğindeki hareketlerle ifanın ayıplı veya geç yerine getirildiği hallerde olduğu gibi sözleşme ilişkisi devam ederken de yapılabilir. Sözleşme sona erdikten sonra dahi yedek parça temin yükümünün ihlalinde olduğu gibi haksız ticari uygulamalarla karşılaşmak mümkündür. Tüketici, belli şartlar altında aynı zamanda haksız ticari uygulama niteliği taşıyan sözleşmeye aykırılık hallerinde sözleşmeden doğan sorumluluk hükümlerine başvurarak haklarına kavuşabilmektedir. Ancak, tüketicinin tarafı olduğu bireysel sözleşmeden doğan haklarının korunması kadar belki bundan da daha önemli olan dürüst, adil piyasa düzeninin sağlanmasıdır. Haksız ticari uygulamaların yasaklanması sözü edilen amacı gerçekleştirmeye yönelik olarak getirilmiş, sözleşmenin tarafı olan tüketiciyi bireysel olarak korumaktan ziyade dürüst piyasa düzeni kurarak genel anlamda tüketicinin ekonomik çıkarını korumak hedeflenmiştir.

Tebliğin amacı, haksız ticari uygulamadan bahsedebilmek için gereken unsurlar üzerinde durarak, mesleki özen kavramına açıklık getirmek, örneklerle sözleşmeye aykırılık hallerinin belli şartlar altında haksız ticari uygulama niteliği taşıyabileceğini ortaya koymak, bu haller için sözleşmeden doğan sorumluluk hükümleri yanında haksız ticari uygulama yasağının uygulanabileceğine dikkat çekmektir.

Anahtar Kelimeler

Haksız Ticari Uygulama, Sözleşmeye Aykırılık, Mesleki Özen.

The Concept of Unfair Commercial Practice in Consumer Law and Its Relation with Breach of Contract

Doç. Dr. Betül Özlük

Abstract

Unfair commercial practice is an unfair behaviour of a deceptive or offensive nature that significantly affects or is likely to affect the consumer's decisions regarding goods and services by those who provide goods and services such as sellers, providers, lenders, manufacturers and importers. Article 62 of the Law No. 6502 on the Protection of Consumers prohibits any behaviour that distorts or is likely to distort the economic behaviour of the average consumer or the average member of the consumer group to which they are directed regarding the goods and services by not showing the professional care expected from them. However, the practices listed in the annex of the Regulation on Commercial Advertising and Unfair Commercial Practices, which was drafted with the influence of the European Union Directive No. 2005/29 on Unfair Commercial Practices, which regulates the principles regarding the prohibition, are deemed unfair in any case. In case of violation of the prohibition, administrative sanctions are imposed in the form of administrative fines, suspension and correction of the practice (Art. 77/XII-XIII of the TKHK).

Unfair commercial practices are divided into two as deceptive or offensive practices. Deceptive commercial practices may be realised in the form of making false or misleading statements on important issues regarding goods or services (deceptive act) or not providing information about the issues that are important for the consumer, remaining silent (deceptive omission). Examples of deceptive commercial practices listed in the annex list of the Regulation include falsely stating that a good or service has been approved by the competent authorities or that the necessary permits have been obtained, or using a quality mark, trust mark, environmental mark or similar without obtaining the necessary permits from the competent authority. Aggressive commercial practices, on the other hand, are the compulsion of the consumer to be a party to a contract by disturbing the consumer with persistent behaviours. Examples of

offensive commercial practices listed in the annex list of the Regulation are the following: the commercial practitioner continues to visit the consumer's home regardless of the consumer's warnings to leave his/her residence and not to come back, asks the consumer who wants to exercise his/her rights arising from the contract to deliver documents that are not related to the claim, avoids meeting with the consumer on the subject and tries to deter the consumer from exercising his/her legal rights in these ways.

Unfair commercial practices are generally carried out before the contract, in order to persuade the consumer to become a party to a contract, in violation of the rule of honesty, the obligation to inform and enlighten, and sometimes even with aggressive behaviours to the extent of disturbing the consumer; It can also be done during the continuation of the contractual relationship, as in cases where the performance is defective or late, with acts in breach of the professional duty of care. It is possible to encounter unfair commercial practices even after the termination of the contract, as in the breach of the obligation to provide spare parts. Under certain conditions, the consumer may, in cases of breach of contract, which also qualify as unfair commercial practice, may obtain his/her rights by applying to the provisions on contractual liability. However, as important as the protection of the rights arising from the individual contract to which the consumer is a party, perhaps even more important is to ensure an honest and fair market order. The prohibition of unfair commercial practices has been introduced in order to realise the aforementioned purpose, and it is aimed to protect the economic interest of the consumer in general by establishing an honest market order rather than protecting the consumer individually as a party to the contract.

The aim of the Presentation is to clarify the concept of professional diligence by focusing on the elements required to be able to talk about unjust commercial practice, to reveal with examples that breach of contract may constitute unfair commercial practice under certain conditions, and to draw attention to the fact that the prohibition of unfair commercial practice can be applied for these cases in addition to the provisions of contractual liability.

Keywords

Unfair Commercial Practice, Breach of Contract, Professional Care.

6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m. 80 Kapsamında Piramit Satışlar

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Doğar

Özet

Piramit satış, çok sayıda katılımcının herhangi bir mal veya hizmet satın almadan ya da çok düşük fiyattan satılan ürünleri yüksek kâr marjı ile satın alması karşılığında sisteme üye olduğu bir yapıdır. Piramit satış sistemine giren katılımcıya, bu sisteme kendisi gibi girebilecek yeni katılımcıları bulması karşılığında kazanç elde edeceği vaat edilmektedir. Piramit satış sistemi, katılımcıya emek vermeden ve fiziksel (bedeni) bir çalışma olmadan kısa sayılacak süreler içerisinde yüksek kâr payı ödemeyi vaat etmekte ve bu yönüyle sistem, neredeyse bütün tüketici gruplarının yoğun ilgi gösterdiği hukuk dışı bir yapı haline gelmektedir. Piramit yapılanmasına dahil olan katılımcıların sayısına bağlı olarak az sayıda kişi yasal olmayan biçimde yüksek getiri elde etmektedir.

Geçmiş 1800-1900'lü yıllara dayanan piramit satış sistemi, piramit şeması, ponzişeması, kartopu sistemi, kartopu satışı ve saadet zinciri gibi farklı isimlerle de anılmaktadır. Farklı isimler kullanılmasının sebebi hukuki, idari ve cezai yaptırımları atlatmak ve katılımcıları aldatmaktır. Zira isim değişikliği ile birlikte çeşitli sektörlerde (gıda, finans, kozmetik vs.) piramit sistemi kurulup, faaliyet gösterilmesi mümkün olmakta ve katılımcılara güven verilmektedir. Kimi zaman sistemin ismine, kimi zaman faaliyet gösterilen sektöre ama çoğu zaman sistemde bulunan tanındıklar veya tanınmış kişilere güven duyan katılımcılar bu yapılmaya dahil olmaktadır. Sisteme dahil olan bu katılımcılar, diğer yeni katılımcılara güven sağlamak suretiyle piramit şeklindeki yapıyı sürekli büyütmektedir. Hukuk sistemleri tarafından getirilen bütün yasaklamalara rağmen piramit satış sistemi güncelliğini ve cazibesini her dönem korumaya devam etmektedir. Bunun en temel nedeni ise insanların kısa zamanda ve emek harcamadan yüksek kazanç beklentisi içerisinde olmasıdır.

Katılımcıların sisteme dahil olması için kısa vadede cazip kazanç oranları sunulurken, bu kazanç oranlarının küçük bir bölümü yine katılımcının ikna olması adına kısa sürede kendisine geri ödenebilmektedir. Türk hukukunda piramit satış sistemine dair ilk düzenleme 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (TKHK) m. 80 ile getirilmiştir. İlgili düzenlemeye göre, piramit satış sistemi kurulması, yayılması ve tavsiye edilmesi yasaklanmıştır. TKHK m. 77/17 gereği bu düzenlemeye uymayanlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nda yer alan cezai yaptırımlar uygulanmaktadır.

Son zamanlarda bankacılık ve finans sektörlerinde görülen piramit satış sisteminin ismi sürekli olarak değışime uğrasa da aslında hepsinin temelinde gerçekleşmesi neredeyse imkânsız yüksek kazanç beklentisi bulunmaktadır. Piramit satış sistemi ile sık olarak karıştırılan ağ pazarlama (network marketing) ve çok katmanlı pazarlama (multi-levelmarketing) arasındaki farkların vurgulanması ise ayrı bir önem taşır. Zira bunların birbirinden ayırt edilmesi, ortaya çıkabilecek hukuki, cezai ve idari yaptırımların uygulanması yönünden kendini göstermektedir. Nitekim çok katmanlı pazarlama veya ağ pazarlaması, TKHK m.80 çerçevesinde yasaklanmamakta ve suç olarak da kabul edilmemektedir. Bu nedenle çalışmada, piramit satış yönteminin unsurları ve hukuki niteliğinin yanında bu iki pazarlama yönteminin farklılıklarına da değinilecektir. Piramit satış sistemine dahil olan katılımcıların akdettikleri sözleşmelerin geçerliliği ve başvurulabilecek hukuki yollardan da kısaca bahsedilecektir.

Anahtar Kelimeler

Piramit Satış, Ağ Pazarlama, Çok Katmanlı Pazarlama, Ponzi Şeması, 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun

Pyramid Selling According to the Consumer Protection Law no: 6502 art. 80

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Doğar

Abstract

Pyramid sales system is a structure in which many participants become members of the system without purchasing any goods or services, or in exchange for purchasing products sold at very low prices with a high profit margin. The participant who enters the pyramid sales system is promised to earn profit in return for finding other participants who can enter this system. In pyramid sales, a small number of people obtain illegally high returns, depending on the number of participants entering the system. The pyramid sales system promises to pay high dividends to the participant in a relatively short period of time without any effort or physical work, and with this aspect, the system becomes an illegal structure that attracts interest from all consumer groups.

The pyramid sales system, which emerged in the 1800s and 1900s, is also known by different names such as pyramid scheme, ponzi scheme, snowball system, snowball sales and pyramid scheme. The reason for using different names is to circumvent legal sanctions and deceive the participants. With the name change in the system, pyramid sales systems can be established in different sectors (e.g. finance, cosmetic or food industry etc.) and confidence is given to the participants. Participants sometimes join the system in the relevant sector, sometimes through their friends, relatives or famous people.

Participants included in the system constantly expand this structure by providing trust to other new participants. Despite all the prohibitions imposed by legal systems, the pyramid sales system continues to maintain its attractiveness every period. The main reason for this is that people expect high earnings in a short time and without effort.

Attractive earning rates are offered to participants to participate in the system, and a small portion of these earning rates are paid back to the participant in a short time to convince them. The first regulation regarding the

pyramid sales system in Turkish law is Article 80 of the Consumer Protection Law No. 6502. According to the relevant regulation, establishing, disseminating and recommending a pyramid sales system is prohibited. According to Art. 77/17 of the Law on Consumer Protection No. 6502, the penalties in the Turkish Penal Code are applied to those who do not comply with this rule.

The name of the pyramid sales system, which has recently begun to be seen in the banking and finance sectors, is constantly changing, but the basis of all of them is the expectation of making high profits that is impossible to realize. It is of particular importance to emphasize the differences between network marketing and multi-level marketing, which are often confused with the pyramid sales system. Distinguishing these three systems is important in terms of applying possible sanctions. As a matter of fact, multi-level marketing or network marketing is not prohibited within the framework of Law on Consumer Protection No. 6502, Art. 80 is not considered a crime. In this study, the elements and legal nature of the pyramid sales method will be discussed, as well as the differences between these two marketing methods. The validity of the contracts signed by the participants in the pyramid sales system and the legal remedies that can be applied will also be briefly mentioned.

Keywords

Pyramid Sales, Network Marketing, Multi-level Marketing, Ponzi Scheme, Consumer Protection Act No. 6502.

TÜKETİCİ HUKUKU SEMPOZYUMU

BİRİNCİ GÜN

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Tüketicinin Kişisel Verilerinin Korunması

Doç. Dr. Emel Badur

Özet

Anayasa'nın 20/3. maddesinde kişisel verilerin korunması ve 172. maddesinde de tüketicinin korunması Anayasal hak olarak düzenlenmiştir. Söz konusu hakların yaşama geçirilmesi amacıyla yasa koyucu tarafından 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (TKHK) ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) çıkarılmıştır. Anılan her iki koruma Kanununun gerçek kişi tüketicilerin kişisel verilerinin korunması açısından kesişim göstermesi mümkün olmakla birlikte; yasa koyucu tarafından Kanunlar arasında bir bağlantı veya yollama hükmü ihdas edilmemiştir.

TKHK'nın 3/k maddesinde tüketici, ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişilere karşılık gelecek şekilde tanımlanmıştır. KVKK'nın 3/d maddesi gereğince kişisel veri, kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi ifade eder. Kişisel verisi işlenen gerçek kişiler, KVKK'nın 3/ç maddesinde "ilgili kişi" olarak isimlendirilmişlerdir. Görüldüğü üzere, tüketici tanımı açısından gerçek ve tüzel kişiler arasında bir fark gözetilmemiş olsa da; kişisel verilerin korunması mevzuatında sadece gerçek kişiler hak süjesi olarak kabul olunmuştur. Yasa koyucu tarafından benimsenen tanımların ışığında, kişisel verisi işlenen gerçek kişi tüketicilerin KVKK kapsamında ilgili kişi olarak nitelenmeleri mümkün kılınmıştır.

Günümüzde gerçekleştirilen pek çok tüketici işleminde, tüketicinin kişisel verilerinin işlenmesi de işlemin bir parçası olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak bu işlemler içinden bazılarında tüketicinin diğer işlemlere kıyasla, daha fazla kişisel verisinin işlenmesinin gerektiği, yadsınamaz bir gerçektir. Özelikle mesafeli sözleşmeler, tüketici kredileri ve abonelik sözleşmeleri gibi işlemlerde tüketicinin pek çok kişisel verisi işlenmektedir.

İşlenen tüketici verilerinin büyük bir kısmı genel nitelikli kişisel verilerden oluşsa da; tüketiciye sunulan mal veya hizmetin türüne göre, özel nitelikli kişisel verilerinin de işlenmesi mümkündür. Özel nitelikli (hassas) kişisel veriler KVKK'nın 6/1. maddesinde sınırlı sayıda olmak üzere "Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza

mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri” ifadesiyle sayılmışlardır. Tüketicinin teletıp kapsamında uzaktan sağlık hizmeti aldığı, siyasi düşüncesine dair çevrimiçi eğitimlere katıldığı, kilo vermek amacıyla dijital bir beslenme/spor/yoga kampına üye olduğu veya genetik bir inceleme hizmetinin öznesi olduğu hallerde, özel nitelikli kişisel verileri de tüketici işlemi nedeniyle işlenmektedir.

İlgili kişinin genel ve/veya özel nitelikli kişisel verilerinin işlenmesindeki en önemli hukuka uygunluk sebebi, söz konusu kişinin aydınlatma sonucu ortaya çıkan serbest ve sakatlanmamış iradesiyle oluşturduğu şüpheye yer bırakmayacak açıklıktaki rızasıdır. Tüketicinin kişisel verisinin rızaya dayalı olarak işlendiği durumlarda, tüketici ile veri sorumlusu (satıcı, sağlayıcı veya kredi veren vb.) arasındaki güç dengesizliğinin, bu rızanın serbest irade ile oluşmasının önünde bir engel teşkil edip etmediği araştırılmalıdır. Özellikle tüketici- nin bir malı edinmenin veya hizmete erişmenin koşulu olarak açıkladığı rızaların, hukuka uygunluk sebebi olarak değerlendirilebilmesi mümkün değildir. Kişisel verinin işlenmesine yönelik rızanın, bedelde yapılan bir indirim veya tüketiciye sağlanan ek bir menfaat (hediye ürün vb.) karşılığında verildiği durumlarda da rızanın geçerliliğine dikkatle yaklaşılmalıdır.

KVKK’nın 5/2 ve 6/3. maddeleri kapsamında tüketicinin (sırasıyla genel ve özel nitelikli) kişisel verilerinin rıza dışındaki hukuka uygunluk sebeplerine dayalı olarak da işlenmesi mümkündür. Özellikle KVKK’nın 5/2/c maddesinde “*sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması*” ifadesiyle düzenlenen hukuka uygunluk sebebi, tüketici işlemlerinde tüketicinin kişisel verilerinin rızası aranmaksızın işlenmesinin yasal dayanağını oluşturabilir.

Anahtar Kelimeler

Tüketici, İlgili kişi, Kişisel veri, Rıza, Çerezler

Protection Of Consumer's Personal Data

Doç. Dr. Emel Badur

Abstract

Article 20/3 of the Constitution regulates the protection of personal data and Article 172 regulates consumer protection as a constitutional right. In order to realize these rights, the legislator enacted Law No. 6502 on the Protection of Consumers (PCL) and Law No. 6698 on the Protection of Personal Data (PPDL). Although it is possible that both of the aforementioned protection laws overlap in terms of the protection of personal data of natural person consumers, the legislator has not established a connection or a referral provision between the Laws.

Article 3/k of the PCL defines a consumer as a natural or legal person acting for non-commercial or non-professional purposes. Pursuant to Article 3/d of the PPDL, personal data refers to any information relating to an identified or identifiable natural person. Real persons whose personal data are processed are named as “*data subject*” in Article 3/ç of the PPDL. As can be seen, although there is no difference between real and legal persons in terms of the definition of consumer, only real persons are accepted as subjects of rights in the legislation on the protection of personal data. In the light of the definitions adopted by the legislator, it is possible for real person consumers whose personal data are processed to be qualified as data subjects under the PPDL.

In many consumer transactions carried out today, the processing of the consumer's personal data is a part of the transaction. However, it is an undeniable fact that in some of these transactions, it is necessary to process more personal data of the consumer compared to other transactions. Especially in transactions such as distance contracts, consumer credits and subscription agreements, many personal data of consumers are processed.

Although most of the processed consumer data consists of general personal data, it is also possible to process special categories of (sensitive) personal data depending on the type of goods or services provided to the consumer.

Sensitive personal data are listed in Article 6/1 of the PPDL with the limited number of expressions as “*Data relating to race, ethnic origin, political opinion, philosophical belief, religion, sect or other beliefs, appearance and dress, membership to associations, foundations or syndicates, health, sexual life, criminal conviction and security measures, and biometric and genetic data*”. In cases where the consumer receives remote health services within the scope of telemedicine, participates in online trainings regarding his/her political opinion, or is the subject of a genetic examination service, his/her sensitive personal data are also processed due to the consumer transaction.

The most important reason for compliance with the law in the processing of general and/or special categories of personal data of the data subject is the consent of the person in question, which is clear beyond doubt, formed by the free and unimpaired will of the person in question as a result of enlightenment. In cases where the personal data of the consumer is processed based on consent, it should be investigated whether the power imbalance between the consumer and the data controller (seller, provider or creditor etc.) constitutes an obstacle to the free will of the consumer. In particular, it is not possible to evaluate the consent of the consumer as a condition for obtaining a good or accessing a service as a reason for compliance with the law. In cases where consent to the processing of personal data is given in exchange for a discount in the price or an additional benefit provided to the consumer (gift product, etc.), the validity of the consent should also be carefully approached.

Within the scope of Articles 5/2 and 6/3 of the PPDL, it is also possible to process the personal data of the consumer (general and special categories, respectively) based on reasons of lawfulness other than consent. In particular, the reason of lawfulness regulated in Article 5/2/c of the PPDL with the expression “*provided that it is directly related to the establishment or performance of the contract, it is necessary to process the personal data of the parties to the contract*” may constitute the legal basis for the processing of the personal data of the consumer in consumer transactions without seeking the consent of the consumer.

Keywords

Consumer, Data subject, Personal data, Consent, Cookies

Sigorta Hukuku Özelinde Asliye Ticaret ve Tüketici Mahkemesinin Görev Dağılımına İlişkin Yargıtay Kararlarına Eleştirel Bir Bakış

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Çakır

Özet

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 5'inci maddesinin 1'inci fıkrasında aksine hüküm bulunmadıkça, dava olunan şeyin değerine veya tutarına bakılmaksızın asliye ticaret mahkemesinin tüm ticari davalar ile ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işlerine bakmakla görevli olduğu ifade edilmiştir. Hangi uyuşmazlıkların ticari dava sayılacağı ise TTK'nin 4'üncü maddesinde kaleme alınmış ve anılan hükümde TTK'de öngörülen hususlardan doğan hukuk davalarının (mutlak) ticari davaya vücut vereceği belirtilmiştir. Sigorta sözleşmesinin akdedilmesi ile akdedilen bu sözleşmenin hüküm ve sonuçlarına ilişkin düzenlemelerin TTK'nin Altıncı Kitabı'nda yer alması hasebiyle sigorta hukukundan doğan uyuşmazlıkların mutlak ticari dava sayılacağı ve anılan uyuşmazlıkların çözümünde asliye ticaret mahkemesinin görevli olacağı düşünülebilir. Ancak 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un (TKHK) 83'üncü maddesinin 2'nci fıkrasında taraflardan birini tüketicinin oluşturduğu işlemlerle ilgili diğer kanunlarda hüküm olmasının, bu işlemin tüketici işlemi sayılmasını ve TKHK'nin görev ve yetkiye ilişkin hükümlerinin uygulanmasını engellemeyeceği zikredilmiştir. Mezkûr durumda, sigorta sözleşmeleri bağlamında sigorta ettirenin TKHK'nin 3'üncü maddesi kapsamında tüketici sayıldığı hâllerde, akdedilen bu sözleşme tüketici işlemi niteliğini haiz olacak ve bu sözleşmeden doğan uyuşmazlıkların çözümde tüketici mahkemesi görevli kılınacaktır. Tam da bu noktada mutlak ticari davaya vücut verecek ve asliye ticaret mahkemesinde çözüme kavuşturulacak sigorta sözleşmesinden doğan bir uyuşmazlığın, yalnızca TKHK'deki bir hüküm sebebiyle tüketici mahkemesinde görülmesinin ne kadar isabetli olacağının tartışılması gerekir.

Yargıtay, bir sigorta sözleşmesinden doğan uyuşmazlığın hangi mahkemenin görev alanına girdiğini belirlerken uyuşmazlığın taraflarından yola çıkmıştır. Şöyle ki uyuşmazlık sigorta sözleşmesinin tarafları arasında vuku

bulmuş ise uyuşmazlığın tüketici mahkemesinde çözüme kavuşturulacağını beyan etmiştir. Söz konusu uyuşmazlık sigorta sözleşmesinin tarafları arasında cereyan etmeyip, sigortacı ile bir üçüncü kişi arasında mevzubahis ise uyuşmazlığın giderilmesinde asliye ticaret mahkemesinin görevli olacağı görüşünü serdetmiştir. Nitekim Yargıtay kararlarında, mal sigortası sözleşmeleri bakımından sigorta ettiren ile sigortacı arasındaki uyuşmazlıkların tüketici mahkemesinde görüleceği; sözleşmede bir de sigortalı belirlenmiş ise sigortalı anılan sözleşmenin tarafı olmadığından sigortalı ile sigortacı arasındaki uyuşmazlıkların asliye ticaret mahkemesinde çözüleceği beyan edilmiştir. Aynı görüşten hareketle sorumluluk sigortalı bağlamında sigorta ettiren ile sigortacı arasındaki uyuşmazlıklarda tüketici mahkemesi görevli kılınmış, TTK'nin 1478'inci maddesi kapsamında zarar görenin doğrudan dava hakkına dayanarak sigortacıya karşı yönelteceği taleplerde ise asliye ticaret mahkemesinin görevli olacağı zikredilmiştir. Son olarak hayat sigortası sözleşmeleri çerçevesinde sigorta ettiren ile sigortacı arasındaki uyuşmazlıkların çözümünde tüketici mahkemesinin görevli addedileceği, sözleşmede taraf sıfatını taşımayan üçüncü kişiler (lehtar, mirasçılar, rehin alacaklısı) ile sigortacı arasında vuku bulacak anlaşmazlıkların giderilmesinde ise asliye ticaret mahkemesinin rol alacağı belirtilmiştir.

Kanaatimizce sigorta sözleşmeleri bakımından asliye ticaret ve tüketici mahkemesinin görev alanını tayin ederken yalnızca sözleşmenin taraflarına bakılarak yapılan belirleme yerinde bir sonuca götürmeyecektir. Zira sözleşmenin tarafları arasında teşekkül eden bir uyuşmazlıkta dava her ne kadar tüketici mahkemesinde görülecek olsa da bu mahkeme sigorta sözleşmesine ilişkin TTK'deki hükümleri uygulayacak, uyuşmazlığın çözümünde çoğu zaman TKHK'deki hükümleri tatbik etmesini gerektiren bir durum söz konusu olmayacaktır. İfade etmek gerekir ki çoğu zaman TKHK'deki düzenlemelerin uygulanmasını gerektirmeyen bir uyuşmazlığın tüketici mahkemesinde görülmesi ne kadar doğrudur? Keza tüketici mahkemesinin yahut tüketici hakem heyetinin, mutlak ticari davaya vücut veren ve özel uzmanlık gerektiren sigorta ihtilaflarında TTK'deki hükümleri değerlendirmesi ve somut olaya tatbik etmesi tüketiciye daha gerçek bir güvence mi sağlayacaktır? Tüketicinin korunmasının amaçlandığı bir noktada, TTK'nin değerlendirilmesi ve uygulanması bakımından özel uzmanlığa sahip asliye ticaret mahkemesinin bu hükümleri değerlendirip uygulaması nispeten daha isabetli bir tercih değil midir? Ayrıca aynı sigorta sözleşmesinden doğan taleplerde hatta bazen aynı içeriği ihtiva eden taleplerde yalnızca sözleşmenin taraflarına bakılarak başvurulacak

mahkemenin belirlenmesi gerçek anlamda tüketicinin korunmasına ne kadar hizmet etmektedir? Hukuken aynı talepleri içeren iki davanın, sadece taraflarına bakılarak farklı mahkemelerde görülmesi hukuken tutarlı bir yol mudur?

Çalışmamızda Yargıtay'ın asliye ticaret ve tüketici mahkemesinin görev dağılımına ilişkin verdiği kararlar detaylıca ele alınacak olup, yukarıda arz edilen sorulara tüketici ve sigorta hukuku özelinde cevap aranacaktır. En nihayetinde konuya ilişkin kişisel değerlendirmelere yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler

Asliye Ticaret Mahkemesi, Tüketici Mahkemesi, Görev, Sigorta Hukuku, Tüketici Hukuku

A Critical Outlook at the Supreme Court Decisions on the Distribution of Duties of the Commercial and Consumer Court of First Instance, in the Field of Insurance Law

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Çakır

Abstract

Article 5(1) of the Turkish Commercial Code No. 6102 (TCC) states that, unless otherwise stipulated, the commercial court of first instance is authorized to hear all commercial cases and non-contentious judicial proceedings of a commercial nature, regardless of the value or amount of the thing sued. Article 4 of the TCC defines which disputes shall be considered as commercial lawsuits, and it is stated in the aforementioned provision that civil lawsuits arising from the matters stipulated in the TCC shall constitute (absolute) commercial lawsuits. Since the regulations regarding the conclusion of the insurance contract and the provisions and consequences of this contract are included in the Sixth Book of the TCC, it may be considered that the disputes arising from the insurance law will be considered as absolute commercial cases and the commercial court of first instance will be authorized to resolve the said disputes. However, in paragraph 2 of Article 83 of the Law No. 6502 on Consumer Protection (CPL), it is stated that the existence of provisions in other laws regarding the transactions in which one of the parties is a consumer shall not prevent this transaction from being deemed as a consumer transaction and the application of the provisions of the CPL regarding jurisdiction and competence. In the aforementioned case, in the context of insurance contracts, in cases where the insurer is deemed to be a consumer within the scope of Article 3 of the CPL, this contract will have the characteristics of a consumer transaction and the consumer court will be authorized to resolve disputes arising from this contract. At this very point, it is necessary to discuss how accurate it would be for a dispute arising out of an insurance contract, which would give rise to an absolute commercial case and be resolved in the commercial court of first instance, to be heard by the consumer court only due to a provision in the CPL.

The Court of Cassation, while determining which court has jurisdiction over a dispute arising from an insurance contract, has started from the parties to the dispute. Namely, if the dispute occurred between the parties to the insurance contract, the Court of Cassation declared that the dispute will be resolved in the consumer court. If the dispute in question is not between the parties to the insurance contract, but between the insurer and a third party, the commercial court of first instance will be authorized to resolve the dispute. As a matter of fact, in the decisions of the Court of Cassation, it has been declared that the disputes between the insurer and the insured shall be resolved by the consumer court in terms of property insurance contracts; and if an insured is also specified in the contract, the disputes between the insured and the insurer shall be resolved by the commercial court of first instance since the insured is not a party to the said contract. Based on the same view, in the context of liability insurances, the consumer court is authorized to hear disputes between the insured and the insurer, and the commercial court of first instance will be authorized to hear claims brought by the injured party against the insurer based on the direct right of action under Article 1478 of the TCC. Finally, it is stated that the consumer court will be authorized to resolve disputes between the insured and the insurer within the framework of life insurance contracts, and the commercial court of first instance will take part in resolving disputes between the insurer and third parties (beneficiaries, heirs, pledgees) who are not parties to the contract.

In our opinion, when determining the jurisdiction of the commercial court of first instance and the consumer court in terms of insurance contracts, the determination made only by looking at the parties to the contract will not lead to a proper conclusion. This is because, although the case will be heard by the consumer court in a dispute between the parties to the contract, this court will apply the provisions of the TCC regarding the insurance contract, and there will not be a situation that requires it to apply the provisions of the CPL in the resolution of the dispute most of the time. It should be stated that, how accurate is it for a consumer court to hear a dispute that does not require the application of the provisions of the CPL most of the time? Likewise, will it provide a more real assurance to the consumer if the consumer court or the consumer arbitration committee evaluates and applies the provisions of the TCC in insurance disputes that constitute an absolute commercial case and require special expertise? At a point where consumer protection is aimed, is it not a relatively more appropriate choice for the commercial court of first instance,

which has special expertise in the evaluation and application of the TCC, to evaluate and apply these provisions? Also, in claims arising from the same insurance contract, and sometimes even in claims involving the same content, how far does the determination of the court to be applied only by looking at the parties to the contract serve the protection of the consumer in real terms? Is it a legally consistent way for two lawsuits involving the same claims to be heard in different courts based only on the parties?

In our study, the decisions of the Court of Cassation regarding the allocation of the duties of the commercial court of first instance and the consumer court will be discussed in detail, and answers to the above questions will be sought in the context of consumer and insurance law. Finally, personal evaluations on the subject will be given.

Keywords

Commercial Court Of First Instance, Consumer Courts, Jurisdiction Area, Insurance Law, Consumer Law

TÜKETİCİ HUKUKU SEMPOZYUMU

BİRİNCİ GÜN

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Hizmet Sağlayıcıların Yetkili Servis Hizmetlerinde Kara Liste Uygulaması Üzerine Düşünceler

Dr. Öğr. Üyesi Güray Türker

Özet

Mal satımı sonrası malın bakımı ve onarımıyla ilgili olarak devreye giren yetkili servis hizmetleri, hizmet sağlayıcıların önemli faaliyet alanlarından birini oluşturmaktadır. Özellikle internet arama motorlarında tüketiciyi yanıltıcı yetkili servis imajı veren kişilerin tüketiciye ulaşmasını önlemek adına aynı zamanda üretici veya satıcı konumunda olan hizmet sağlayıcılar bazı çözüm yöntemleri geliştirmektedir. Bunlardan birini de yetkili servis hizmetlerinin tek elden hizmet sağlayıcısının yönetimi ve kontrolünde verilmesi oluşturmaktadır. Bu sistemde genellikle tüketici, hizmet sağlayıcısının verdiği sabit telefon numarası üzerinden veya hizmet sağlayıcısının web sitesinden randevu kaydı oluşturmakta ve hizmet sağlayıcısı kendi organizasyonu kapsamında yetkili servisi tüketiciye kendisi yönlendirmektedir. Yetkili servis hizmetleri konusunda adeta bir tekel durumu yaratan bu sistem beraberinde tartışmalı uygulamalar da getirmektedir. Hizmet sağlayıcılarının yetkili servis hizmetlerinde kullandığı “kara liste” uygulaması bu tartışmalı uygulamaların bir örneğini teşkil etmektedir. Kara liste uygulamasında hizmet sağlayıcıların hizmet bedelini ödemedede temerrüde düşen veya hizmet konusu ve bedelini kötü ifa gibi sebeplerle uyuşmazlık konusu yapan tüketicilere bir daha yetkili servis hizmeti vermediği ya da vermekten kaçındığı görülmektedir. Zaman zaman hizmet sağlayıcıların kara liste uygulamasına tüketiciyle yaptıkları o mala ilişkin satış sözleşmeleri içeriğinde de yer verdiğine rastlanmaktadır. Kara liste uygulaması neticesinde tüketici satın almış olduğu mala ilişkin olarak güvenilir, karşısında muhatap bulabileceği bir hizmet alma şansını kaybetmektedir.

Bu tartışmalı uygulama sözleşme yapma zorunluluğu ve sürekli eser sözleşmelerinde ödemezlik def'i kavramları ekseninde ele alınmalıdır. Borçlar hukukuna egemen olan “sözleşme özgürlüğü ilkesi” 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un 6. maddesi ile sınırlanmıştır. Bu sınırlamalar

kendini “satıştan kaçınma yasağı”, “hizmet sağlamaktan kaçınma yasağı” ve “ağırlaştırıcı koşullar getirme yasağı” olarak göstermektedir. Diğer bir ifadeyle, burada hizmet sağlayıcısının “sözleşme yapma zorunluluğundan” bahsedilmektedir. Sözleşme yapma zorunluluğu, sözleşme özgürlüğünün kapsamında yer alan sözleşme yapma yapmama özgürlüğü ile sözleşmenin tarafını seçme özgürlüğü ile doğrudan ilgilidir. TKHK m.6/II hükmü, hizmet sağlayıcıların haklı sebep olmaksızın hizmeti sağlamaktan kaçınamayacağını düzenlemektedir. Fakat, haklı sebebin ne olduğu kanunda belirtilmemiş, bu konuda hâkime geniş bir takdir yetkisi verilmiştir. Bu bakımdan, hizmet sağlayıcının haklı bir sebebinin bulunup bulunmadığı somut olayın özelliğine göre değerlendirilecektir. Bu noktada haklı sebebin belirlenmesinde ölçütün ne olacağı önem arz eder. Haklı sebebin belirlenmesine ilişkin ölçütte öncelikle yetkili servis hizmetlerinin tek elden gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin irdelenmesi gerekir. Şöyle ki; yetkili servis hizmetlerinin alınması konusunda birden çok hizmet sağlayıcısına tüketicinin rahatlıkla ulaşabildiği varsayımında haklı neden ölçütü daha hafif olacaktır. Örneğin, hizmet verdiği tüketicinin hizmet bedelini ödeme temerrüde düşmesi veya hizmete ilişkin olarak uyuşmazlık doğması hâlinde hizmet sağlayıcı TKHK m.6/II’deki haklı sebep hükmüne dayanarak sözleşme yapma zorunluluğunu aşabilecektir. Zira bu hâlde tüketici, kendisiyle sözleşme yapmaktan kaçınan yetkili servis yerine başka bir yetkili servis ile rahatlıkla eser sözleşmesi yapabilecektir. Yetkili servis hizmetlerinin tek elden gerçekleştirildiği varsayımında ise haklı neden ölçütü daha ağır olacaktır. Yetkili servis hizmeti alınabilmesinin tekel durumundaki hizmet sağlayıcının irade beyanına bağlı olduğu durumda sözleşme yapma zorunluluğunun aşılması kolay olmamalıdır. Ancak, hizmet bedellerini ödememeyi adeta alışkanlık haline getiren bir tüketiciyle ilgili olarak sözleşme yapma zorunluluğundan bahsedilmesi TKHK m.6/II çerçevesinde mümkün olmayacaktır. Yetkili servis hizmetlerine ilişkin olarak tüketiciyle çerçeve sözleşme niteliğinde sürekli eser sözleşmeleri de akdedilebilir. Bu tür sözleşmelerde, hizmet bedelinin tek sefer dahi ödenmemesi veya hizmet sağlayıcı ile uyuşmazlık yaşanması hâlinde bir daha hizmet verilmeyeceğine ilişkin sözleşme hükümleri TKHK m.5’de düzenlenen haksız şart hükümleri kapsamında değerlendirilebilir. Bu tür bir sözleşmenin varlığı hâlinde yine öncelikle hizmet sağlayıcının bakım ve onarım hizmetlerini tek elden verip vermediğine bakılmalıdır. Bakım ve onarım hizmetlerine ilişkin bedellerini ödemede sürekli temerrüde düşen bir tüketici profili karşısında sürekli eser sözleşmelerinde ödemezlik def’inden faydalanarak hizmet sağlayıcının hizmet vermekten kaçınabileceği

de savunulabilir. Esasen buradaki sürekli ödemezlik def'i TKHK m.6/II'deki haklı nedenin hukukî temelini oluşturur.

Çalışmamız kapsamında, yetkili servis hizmetlerinde hizmet sağlayıcının sözleşme yapma zorunluluğunun belirlenmesinde esas alınacak ölçüt ve sürekli eser sözleşmesinin varlığı hâlinde ödemezlik def'inden hizmet sağlayıcısının faydalanıp faydalanamayacağı belirttiğimiz esaslar çerçevesinde ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler

Hizmet sağlayıcı, tüketici, kara liste, sözleşme yapma zorunluluğu, ödemezlik def'i.

Thoughts Regarding Blacklist Enforcement of Service Providers in Authorized Service Services

Dr. Öğr. Üyesi Güray Türker

Abstract

Authorized services, which are engaged in the maintenance and repair of the goods after the sale of goods, constitute one of the important fields of activity of service providers. Service providers who are also manufacturers or seller, develop some solution methods in order to prevent people who give misleading authorized service images to consumers, especially on internet search engines, from reaching consumers. One of these is the provision of authorized service works under the management and control of the service provider. In this system, the consumer usually makes an appointment through the landline telephone number provided by the service provider or through the service provider's website and the service provider directs the authorized service to the consumer within the scope of its own organization. This system, which almost creates a monopol in authorized service, also brings controversial practices. The "blacklist" practice used by service providers in authorized service services constitutes an example of these controversial practices. In the blacklist enforcement, it is seen that service providers do not provide or refrain from providing authorized service to consumers who default in paying the service fee or who make the service subject and fee a subject of dispute due to reasons such as poor performance. In other words, service providers do not enter into contracts with such consumers. From time to time, it is observed that service providers also include the blacklist enforcement in the content of the sales contracts for that good with the consumer. As a result of the blacklisting enforcement, the consumer loses the chance to receive a reliable service.

This controversial practice should be addressed in the context of the concepts of the obligation to contract and the defense of non-payment in continuous work contracts. The "principle of freedom of contract", which dominates

the law of obligations, is limited by Article 6 of the Consumer Protection Law No. 6502. These limitations manifest themselves as "prohibition of refraining from sales", "prohibition of refraining from providing services" and "prohibition of imposing aggravating conditions". In other words, this article refers to the "obligation to contract" of the service provider. The obligation to conclude a contract is directly related to the freedom to conclude or not to conclude a contract and the freedom to choose the party to the contract. Article 6/II of the CPL regulates that service providers cannot refrain from providing the service without just cause. However, the law does not specify what the just cause is, and the judge is given a wide discretion in this regard. In this respect, whether the service provider has a just cause will be evaluated according to the characteristics of the concrete case. At this point, the criteria for determining the just cause is important. In the criterion for determining the just cause, first of all, it is necessary to examine whether the authorized service services are provided from a single source. Namely, the criterion of just cause will be lighter on the assumption that the consumer can easily access to multiple service providers for receiving authorized service. For example, in the event that the consumer defaults in the payment of the service fee or a dispute arises regarding the service, the service provider may overcome the obligation to conclude a contract based on the just cause provision in Article 6/II of the CPL. In this case, the consumer will be able to easily conclude a work contract with another authorized service provider instead of the authorized service provider who refrains from concluding a contract with him. On the other hand, the just cause criterion will be heavier in the assumption that the authorized services are provided from a single source. It should not be easy to overcome the obligation to conclude a contract in a situation where obtaining authorized service depends on the declaration of will of the monopol service provider. However, it will not be possible to talk about the obligation to conclude a contract with a consumer who has made a habit of not paying the service fees within the framework of Article 6/II of the CPL. Continuous work contracts may also be concluded with the consumer in the form of a framework contract regarding authorized service services. In such contracts, the contractual provisions stipulating that the service will not be provided again in case of non-payment of the service fee even for a single time or in case of a dispute with the service provider may be evaluated within the scope of the unfair terms provisions regulated under Article 5 of the CPL. In the presence of such a contract, it should first be examined whether the service provider provides maintenance and repair services

from a single source. It may also be argued that the service provider may refrain from providing services by utilizing the defense of non-payment in continuous work contracts in the face of a consumer profile that constantly defaults in the payment of maintenance and repair services. In fact, the defense of continuous non-payment here constitutes the legal basis of the just cause under Article 6/II of the CPL.

Within the scope of our study, the criteria to be taken as basis in determining the obligation of the service provider to conclude a contract in authorized service services and whether the service provider can benefit from the non-payment defense in the presence of a continuous work contract will be discussed within the framework of the principles we have stated.

Keywords

Service provider, consumer, blacklist, obligation to contract, non-payment defense.

Yargıtay Kararları Işığında Piramit Satış ve Network Satış Arasındaki Farklar

Tuğçem Seçer

Özet

Günümüz tüketici hukuku yelpazesinde; piramit satış, doğrudan satış, ponzi satış, kartopu satış ya da network satış gibi farklı isimler altında tanımlanan ancak uygulamada benzer olsa da esasen birbirinden farklı özellikler gösteren birçok farklı satış sistemi bulunur. Bu sözleşmelerin içerisinden piramit satış, tanımını 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da bulması sebebiyle ayrılır. Piramit satış, her ne kadar kanuni düzenlemeye sahip olsa da esasen bu düzenlemenin temel niteliği yasaklayıcı olmasıdır. Piramit satış, en kısa manasıyla, sisteme katılan kişilerin giriş parası olarak ifade edilen belirli bir parayı ya da malvarlığını getirmesini, daha sonra sisteme başka kişileri dahil etmesini, bu sayede sisteme konulan para ve malvarlığı karşılığında yüksek kazanç elde edileceği vaadini içerir. 6502 sayılı Kanun, piramit satışı kanuna aykırı pazarlama ağı sistemi olarak nitelendirir. Çünkü bu sistemde yüksek kazanç beklentisini gerçekleştirmenin temel motivasyonu sisteme diğer insanları dahil etmek ve onların getireceği giriş parasını, mevcut üyelere kâr olarak dağıtmaktır. Bu nedenle, genellikle sistemin çökmesiyle birlikte, piramidin son basamağının üyelerinin yatırımlarını kaybettikleri görülür. Böylece piramidin tepesinde yer alan üyeler herhangi gerçekçi bir yatırım ya da iş yapmaksızın diğer üyelerin giriş paralarıyla kazanç elde eder. Sisteme yeni üye girişinin sonlanması ve kurucuların kaçmasıyla da piramit satış sistemi çöker. Oysa network satış, doğrudan satış temeline dayanan bir pazarlama yöntemidir. Bu nedenle, Network satış, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve İşyeri Dışında Kurulan Sözleşmeler Yönetmeliği kapsamında değerlendirilmelidir. Network satışın, diğer yasaklanmış satış sistemlerinden ayrılan yönlerini bilmek sözleşmeyi niteleyebilmek bakımından önemlidir. Bu çerçevede, İşyeri Dışında Kurulan Sözleşmeler Yönetmeliği'nin 25. maddesinin birinci fıkrası uyarınca, network satışın temelinde bir ürünün pazarlanması ve satışı vardır; oysa piramit satış sisteminde nihai amaç satış yapmak değil üye kaydetmektir. Piramit satış sisteminin genellikle karmaşık bir kazanç dağılım şeması

vardır; oysa network satışta prim sistemi açık ve belirlidir. Piramit satış sisteminde giriş parası karşılığında üyenin belirli bir ürünü alması söz konusu olsa bile, üye sistemden çıkmak istediğinde ürünü iade edemez ve giriş parasını geri alamaz. Ancak network satışta üyeliğe yani doğrudan satıcılığa giriş parası talep edilemez veya satılacak ürün indirimli olarak belirli bir para karşılığında alınsa bile ürü pazarlanamaz ise iade edilebilir. Çünkü, İşyeri Dışında Kurulan Sözleşmeler Yönetmeliği'nin 25. maddesi uyarınca doğrudan satıcı olan kişi, hiçbir masraf ve cezai şart ödemeksizin sistemden ayrılma hakkına sahiptir. Tüm bu farklılıklara rağmen, uygulamada çoğu zaman network satışın birçok yönüyle kapıdan satışa ya da piramit satışa yaklaştığı görülür. Bu nedenle, özellikle son yıllarda, ilk derece mahkemelerinin piramit satış ve network satış ayırımını yapamamaları nedeniyle Yargıtay tarafından sıkça bozma kararları verildiği görülür. Yargıtay, bu cihetle, özellikle piramit satışın unsurlarının, şartlarının ve sistemin özelliklerinin dikkate alınarak taraflar arasında yapılan satışının piramit satış olup olmadığının tespitinin yapılmasını ve bu amaçla Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın denetim raporlarının uzman bilirkişi aracılığıyla incelenmesi gerekliliğini sıkça vurgular. Zira, sözleşmenin doğrudan satıcı tarafı çoğu zaman, sözleşmeyi piramit sözleşme olarak nitelemek ve sözleşmenin geçersizliğini ileri sürmek eğilimindedir. Bu nedenle, bu iki tip sözleşmenin ayırt edici özelliklerinin ve sözleşmelere özgü ölçütlerin bilinmesi, var olan sözleşmenin hukuki mevcudiyetini koruyabilmesi bakımından önemlidir.

Anahtar Kelimeler

Ponzi şeması, network satış, piramit satış, tüketici, doğrudan satış.

Differences Between Pyramid Sales and Network Sales in the Scope of Judicial Decisions

Tuğçem Seçer

Abstract

In the context of today's consumer protection law, there are many different sales systems that are defined under different names such as pyramid sales, direct sales, ponzi sales, snowball sales or network sales. These sale types may be seen similar in practice but essentially have different characteristics. Among these contracts, pyramid sales is distinguished as it finds its definition in the Law No. 6502. Although pyramid sales has a legal definition, the main characteristic of this regulation is to be prohibitive. In its most basic form, pyramid selling is a scheme where participants are promised substantial profits in exchange for their money and assets. This scheme also involves the requirement that new members bring in a certain amount of money or assets to be used as entry money before they can add more participants. Law No. 6502 characterizes pyramid sales as an illegal marketing network system. Because the main motivation for realizing the expectation of high profits in this system is to recruit others into the system and distribute their entry money as profit to existing members. As a result, the pyramid sales system collapses when the top members earn generously off the admission money of lower-ranking members without having to put in any actual effort or investment. And when the entry of new members into the system ends, the founders flee. However, network sales is a marketing method that includes the direct sales. Network sales can be examined within the scope of the Consumer Protection Law No. 6502 and the Regulation on the Contracts Established Outside the Workplace. According to the first paragraph of Article 25 of the Regulation on the Contracts Established Outside the Workplace, network sales is based on the marketing and sale of a product, whereas the aim of pyramid sales is not to make sales but to register new members. Pyramid sales often have a complex gain sharing system, whereas in network selling the bonus system is clear and specific. When a member of a pyramid selling system purchases a product in

exchange for an admission fee, the member is not permitted to return the product and receive the entrance cost back when he/she decides to quit the system. But according to network sales, even if the product to be sold is bought for a specific amount of money at a discount, it can be refunded if the product cannot be marketed. Additionally, the admission fee for becoming the direct salesmanship cannot be demanded. This is so that the direct seller can exit the system free of charge and without incurring any penalties under Article 25 of the Regulation on Contracts Established Outside the Workplace. Despite all these differences network marketing really resembles doorstep selling and pyramid selling in many respects. It is noted that first instance courts have regularly overturned rulings because they failed to distinguish between network sales and pyramid sales, particularly in recent Supreme Court cases. In this regard, the Court of Cassation has often emphasized that it is necessary to figure out whether the sale between the parties is a pyramid sale or not, particularly by considering the components, terms, and features of the pyramid sale system. Expert witnesses should be consulted to accomplish this. The Ministry of Customs and Trade's inspection reports should be examined for this purpose. The contract's direct seller party frequently tends to call the agreement a pyramid scheme and make the case that it is unenforceable. Therefore, in order to maintain the legal existence of the current contract, it is crucial to understand the unique characteristics of these two types of contracts.

Key Words

Ponzi scheme, network sale, pyramid sales, consumer, direct sales.

Otomotiv Sektöründe Ayıp Nedeniyle Tüketicinin Uğradığı Değer Kaybının Tazmini

Av. Arb. Şule Karakaya

Özet

Otomotiv sektörü, temel olarak motorlu taşıt araçlarının tasarımı, geliştirilmesi, üretimi ve pazarlanmasını kapsayan bir iş sektörüdür. Dünya çapında, toplam motorlu taşıt üretiminin yaklaşık %70 oranında bir bölümü, otomobil üretimini karşılamaktadır. Aynı oran Türkiye’de de geçerlidir. Söz konusu oran göz önüne alındığında, otomobil üretiminin diğer motorlu araçlara nazaran çok daha yüksek sayıda yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda otomobil üretiminin, otomotiv sanayiinin temeli olduğu açıkça ortadadır. Otomobil sektöründe büyük hacimli şirketlere karşı, tüketici konumunda bulunan kişilerin ekonomik hakları kapsamında önemi her geçen gün artan tüketici hakları, bildiri konumuzun belirlenmesinde etkili olmuştur. Otomobil satışından kaynaklanan hukuki meselelerde tüketiciyi bilinçlendirme ve Türkiye’de hak arama kültürünün yaygınlaşmasına katkıda bulunmak, bildirinin esas amaçlarındandır.

Hukuki bir kavram olarak “ayıp”, satılan bir malda ortaya çıkan ve alıcının o maldan tümüyle ya da gerektiği gibi yararlanmasını engelleyen eksiklik veya aksaklıklardır. 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un 11. maddesi gereği, tüketici ayıplı bir mal ile karşılaştığında seçimlik haklara sahiptir. Bu seçimlik haklar; ayıplı malın geri verilmesi suretiyle sözleşmeden dönme, ayıp oranında indirim veya ücretsiz onarım isteme ya da malın ayıpsız misli ile değiştirilmesini isteme haklarıdır. Tüketici, bunlardan birini seçme konusunda özgür olup; satıcı, tüketicinin tercih ettiği bu talebi yerine getirmekle yükümlüdür. Bu noktada belirtmek gerekir ki; 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ayıp konusunda tüketici lehine bir karine getirecek, teslim tarihinden itibaren altı ay içinde ortaya çıkan ayıpların, teslim tarihinde var olduğunu kabul etmiş ve bu halde malın ayıplı olmadığına ilişkin ispat yükünü satıcıya yüklemiştir.

Satın alınan aracın ayıplı olması durumuna, daha çok ikinci el otomobil satışlarında rastlansa da, bu durum sıfır araç satışlarında da ortaya çıkabilmektedir. Şöyle ki, satın alınan sıfır araçta mevcut bir ayıp, üretim aşamasındaki bir eksiklikten veya aracın alıcıya teslim edilme sürecindeki kullanımdan kaynaklanabilmektedir. Örneğin, sıfır kilometre olduğu belirtilerek satılan aracın gerçekte sıfır kilometre olmaması, aracın üretiminden kaynaklı meydana gelen boya atmaları veya frenleme sistemi ve motor arızaları bu kapsamda değerlendirilebilir.

Satın aldığı aracın ayıplı olması halinde tüketicinin “ücretsiz değişim” veya “bedel iadesi” haklarının doğabilmesi için, söz konusu ayıplı aracın tüketici tarafından servis, bayii veya ithalatçıya iade/teslim edilmiş olma şartı aranmamaktadır. Yargısal uygulamada bir dönem tereddüt yaşanan bu konuda Yargıtay, güncel tarihli kararlarında tüketicinin bu seçimlik haklarını kullanmasında ayıplı aracın iade edilmiş olması koşulunu aramamaktadır.

Tüketicinin, ayıplı malı geri vermeye hazır olduğunu bildirerek ödediği bedelin iadesini talep etmesi halinde, bu durum çoğu zaman tüketici aleyhine sonuçlar doğurmaktadır. Zira güncel piyasa koşullarında sürekli artışa geçmekte olan araç fiyatları düşünüldüğünde, tüketicinin iade aldığı bedelle ayıplı araca benzer yeni bir araç alabilmesi son derece güç olacaktır. Bu nedenle, seçimlik haklardan bir diğeri olan “imkân varsa, satılanın ayıpsız bir misli ile değiştirilmesini isteme” hakkı, ayıplı araçla karşılaşan tüketicinin artan araç fiyatlarından etkilenmemesi ve aracın değer kaybetmemesi adına tüketiciye en fazla fayda sağlayacak hak olacaktır.

Tüketicinin, “ayıplı araç nedeniyle ayıpsız misli ile değiştirilmesini isteme” hakkını kullanması ve mahkeme tarafından davanın kabulü ile talep doğrultusunda karar verildiği hallerde, uygulamada bazı sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu sorunların başında, özellikle ilama konu aracın artık üretilmemesi nedeniyle misli eşyanın borçlunun elinde olmaması gelmektedir. Zira üretici firmalar, önceden piyasaya sürmüş oldukları araçları, çeşitli sebeplerle belli bir zaman sonra tekrar üretmemektedir. Yargıtay’a göre, dava konusu otomobilin üretiminin durmuş olması, tüketicinin ayıpsız misli ile değiştirme hakkını kullanmasına engel değildir. Ancak bu duruma istinaden mahkemeler, “misli ile değişim talebinin kabulüne; aracın misli ile değişiminin mümkün olmaması halinde ise 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu’nun 24. Maddesine göre işlem yapılacağına” dair hüküm oluşturabilmektedir. Söz konusu hükme göre, mal teslim borcu, para borcuna dönüşerek borçlu, malın bedelini alacaklıya

para olarak ödemek zorunda kalmaktadır. Ancak bedeli iade almış olsa bile tüketicinin bu süreçte değer kaybına uğraması muhtemeldir. Konuya ilişkin yasal düzenlemelerin yetersiz olması nedeniyle uygulamada ortaya çıkan bazı sorunlar Yargıtay içtihatları ile giderilmeye çalışılmaktadır.

6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 11. maddesinin son fıkrasına göre, tüketicinin seçimlik haklarından biri ile birlikte 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümleri uyarınca tazminat talep etme hakkı da bulunmaktadır. Bu bağlamda, tüketicinin yasal haklarını kullanması ve akabinde işleyen yargılama ve hükmün icrası süreçlerinde, paranın alım gücünün azalması, değer kaybı, günümüz ekonomik koşullarının getirdiği olumsuz sonuçlar ve bu sonuçlara karşı kullanılabilecek yasal imkânlar, bildirinin ele alacağı temel meseledir.

Anahtar kelimeler

Ayıp, ayıplı araç, enflasyon, değer kaybı, tazminat, aşkın zarar.

Compensation for Loss of Value Suffered by the Consumer in the Automotive Sector

Av. Arb. Şule Karakaya

Abstract

The automotive sector is a business sector that mainly covers the design, development, production and marketing of motor vehicles. Worldwide, automobile production accounts for around 70% of total motor vehicle production. The same ratio is also valid in Turkey. Considering this ratio, it is understood that automobiles are produced in much higher numbers than other motor vehicles. In this light, it is obvious that automobile production is the foundation of the automotive industry. The increasing importance of consumer rights within the scope of the economic rights of consumers against large-scale companies in the automobile industry has influenced the determination of the subject of this paper. One of the main objectives of this paper is to raise consumer awareness on legal issues arising from the sale of automobiles and to contribute to the spread of the culture of seeking rights in Turkey.

As a legal concept, a "defect" is a deficiency or defect that occurs in a sold good and prevents the buyer from fully or properly benefiting from that good. Pursuant to Article 11 of the Law on the Protection of Consumers (No. 6502), the consumer has optional rights when faced with a defective good. These optional rights are; returning the contract by returning the defective goods, requesting a discount or free repair at the rate of defect, or requesting the replacement of the goods with a defect-free equivalent. The consumer is free to choose one of these rights, and the seller is obliged to fulfill this request preferred by the consumer. At this point, it should be noted that the Law on the Protection of Consumers (No. 6502) has introduced a presumption in favor of the consumer regarding the defect and accepted that the defects that arise within six months from the date of delivery exist on the date of delivery and in this case, the burden of proof that the goods are not defective is on the seller.

Although the defective condition of the purchased vehicle is mostly encountered in second-hand car sales, this situation may also arise in new car sales. Namely, a defect in a new vehicle may arise from a deficiency in the production stage or from the use of the vehicle during the delivery of the vehicle to the buyer. For example, the fact that the vehicle sold by stating that it is zero kilometres is not actually zero kilometres, paint chips due to the production of the vehicle, or braking system and engine failures can be evaluated within this scope.

In the event that the purchased vehicle is defective, in order for the consumer to exercise his/her "free replacement" or "refund" rights, it is not required that the defective vehicle has been returned/delivered to the service centre, dealer or importer by the consumer. The Supreme Court, in its recent decisions, does not require that the defective vehicle has been returned in order for the consumer to exercise these optional rights.

If the consumer requests the refund of the price paid by declaring that he/she is ready to return the defective goods, this situation often results in unfavourable consequences for the consumer. Considering the continuous increase in vehicle prices in the current market conditions, it will be extremely difficult for the consumer to purchase a new vehicle similar to the defective vehicle with the refunded price. For this reason, the right to "request the replacement of the goods sold with a defect-free equivalent, if possible", which is another of the optional rights, will be the right that will provide the most benefit to the consumer in order to prevent the consumer who encounters a defective vehicle from being affected by the increasing vehicle prices and to prevent the vehicle from losing value.

In cases where the consumer exercises the right to "demand replacement of the defective vehicle with a defect-free equivalent" and the court accepts the case and decides in line with the request, some problems arise in practice. One of the most important problems is that the debtor does not have the equivalent goods, especially since the vehicle subject to the judgement is no longer manufactured. This is because the manufacturers do not produce the vehicles that they have previously put on the market after a certain period of time for various reasons. According to the Supreme Court, the fact that the production of the car subject to the lawsuit has ceased does not prevent the consumer from exercising the right to replace it with a defect-free equivalent. However, based on this situation, the courts may issue a ruling stating that "the request for

replacement with a like-kind car shall be accepted; and if it is not possible to replace the car with a like-kind car, the procedure shall be carried out in accordance with Article 24 of the Execution and Bankruptcy Law (No. 2004)". According to this provision, the obligation to deliver the goods turns into a monetary obligation and the debtor is obliged to pay the price of the goods to the creditor in money. However, even if the price is returned, the consumer is likely to suffer a loss of value in this process. Due to the insufficiency of the legal regulations on the subject, some problems arising in practice are tried to be eliminated by the case law of the Supreme Court.

According to the last paragraph of Article 11 of the Law on the Protection of Consumers (No. 6502), the consumer has the right to demand compensation in accordance with the provisions of the Turkish Code of Obligations (No. 6098), together with one of the consumer's optional rights. In this context, the main issue to be addressed in this paper is the decrease in the purchasing power of money, loss of value, the negative consequences of today's economic conditions and the legal possibilities that can be used against these consequences in the processes of the consumer's exercise of his legal rights and the subsequent judgement and execution of the judgement.

Key words

Defect, defective vehicle, inflation, loss of value, compensation, excessive damage.

TÜKETİCİ HUKUKU SEMPOZYUMU

İKİNCİ GÜN

BİRİNCİ OTURUM

İş Yeri Dışında Kurulan Sözleşmelerde Tüketicinin Korunması

Doç. Dr. Turan Şahin

Özet

İlk olarak 4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 8.maddesinde "Kapıdan Satışlar" olarak düzenlenen bu satış türü, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 47.maddesinde; "İş Yeri Dışında Kurulan Sözleşmeler" başlığı ile yeniden düzenlenmiştir. Anılan maddenin birinci fıkrasına göre;

"Satıcı veya sağlayıcı ile tüketici arasında;

a) Teklifin tüketici ya da satıcı veya sağlayıcı tarafından yapılmasına bakılmaksızın iş yeri dışında, tarafların eş zamanlı fiziksel varlığında kurulan,

b) Tarafların eş zamanlı fiziksel varlığında tüketiciyle iş yeri dışında görüşülmesinin hemen sonrasında, satıcı veya sağlayıcının iş yerinde ya da herhangi bir uzaktan iletişim aracıyla kurulan,

c) Mal ve hizmetlerin tüketiciye tanıtımı ya da satışı amacıyla satıcı veya sağlayıcı tarafından düzenlenen bir gezi esnasında kurulan,

sözleşmeler iş yeri dışında kurulan sözleşmeler olarak kabul edilir."

İş yeri dışında kurulan sözleşmelerde tüketicinin korunmasının en önemli nedeni madde gerekçesinden de anlaşıldığı üzere tüketicinin sözleşme akdetmeyi düşünmediği bir ortamda sözleşme kurmaya ikna ediliyor olmasıdır. Satın aldığı ürün hakkında tam bir bilgilendirme olmadan ve piyasadaki diğer ürünlerle de hem özellik hem fiyat karşılaştırması yapamadan tüketicinin sözleşme yapmak zorunda kalması mümkün olabilmektedir. Korumanın bir başka asıl nedeni olarak, tüketiciyle sözleşme akdeden satıcının (muhatabın) belirlenmesi ve bu muhataba ulaşmanın zorluğu belirtilebilir. Bu husustaki suistimallere ilişkin kanun koyucu işyeri dışında yapılan sözleşmeyi kurma yetkisini sınırlı sayıda bazı kişilere vermiştir.

Yapılan kanun düzenlemesi ile tüketicinin korunduğu yerlerden biri de bilgilendirme yükümlülüğüdür. Bu bilgilendirmenin yapıldığını ispat yükü satıcı ve sağlayıcıya aittir. Burada aslında Türk Medeni Kanunu m. 6 ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 190'da ifadesini bulan iddia sahibinin iddiasını ispat yükünün bir görünümü söz konusudur.

İş yeri dışında kurulan sözleşmeler yazılı şekilde yapılmadıkça geçerli olmaz.

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 46. maddesinin beşinci fıkrasına göre; "Tüketici, on dört gün içinde herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve cezai şart ödemeksizin sözleşmeden cayma hakkına sahiptir. Cayma hakkının kullanıldığına dair bildirimin bu süre içinde satıcı veya sağlayıcıya yöneltilmiş olması yeterlidir. Cayma süresi içinde satıcı veya sağlayıcı sözleşmeye konu mal veya hizmet karşılığında tüketiciden herhangi bir isim altında ödeme yapmasını veya tüketiciyi borç altına sokan herhangi bir belge vermesini isteyemez. Satıcı veya sağlayıcı, cayma hakkı konusunda tüketicinin bilgilendirildiğini ispat etmekle yükümlüdür. Tüketici, cayma süresi içinde malın mutaat kullanımı sebebiyle meydana gelen değişiklik ve bozulmalardan sorumlu değildir."

Satıcı veya sağlayıcının cayma hakkı konusunda bilgilendirme yapmamasının yaptırımı ise Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 46.maddesinin altıncı fıkrasında ifade edilmiştir. Buna göre; "Satıcı veya sağlayıcının bu maddede belirtilen yükümlülöklere aykırı hareket etmesi veya tüketiciyi cayma hakkı konusunda gerektiği şekilde bilgilendirmemesi durumunda, tüketici cayma hakkını kullanmak için on dört günlük süreyle bağı değildir. Her hâlıkârda bu süre cayma süresinin bittiği tarihten itibaren bir yıl sonra sona erer."

Tüketiciye tanınan cayma hakkı, tüketiciyi karşılaştığı aşırı yararlanma, yanıılma, aldatma gibi kurumlara başvurmasına gerek olmadan, hiçbir gerekçe göstermeden sözleşmeyi sonlandırma imkânı vermektedir. Bu imkân da tüketicinin korunması bakımından önemli bir düzenleme olarak ifade edilebilir.

İş yeri dışında kurulan sözleşmelere ilişkin olmak üzere, aynı ad altında 14 Ocak 2015 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan yönetmelik yürürlüğe girmiştir. Yönetmelikle kapsam dışı sözleşmeler, sözleşmenin zorunlu

içeriği, cayma hakkı, cayma hakkının kullanımı, cayma hakkının istisnaları, sorumsuzluk hali, sözleşmenin ifası düzenlenmiştir.

Anahtar Sözcükler

İş Yeri Dışında Kurulan Sözleşmeler, Kapıdan Satış, Cayma Hakkı, Cayma Hakkının İstisnaları, Tüketici

Consumer Protection in Contracts Established Outside the Business Premises

Doç. Dr. Turan Şahin

Abstract

This type of sales, which was first regulated as “Door to Door Sales” in the 8th article of the Consumer Protection Law No. 4077, has been rearranged with the title “Off-Business Premises Contract” in the 47th article of the Consumer Protection Law No. 6502. According to the first paragraph of the said article;

“The contracts concluded between the seller or supplier and the consumer;

a) During the simultaneous physical presence of the parties, outside the business premises, regardless of whether the consumer or the seller or supplier made the proposal,

b) At the business premises of the seller or supplier or through a means of telecommunication, immediately after engaging with the consumer outside the business premises in the simultaneous physical presence of the parties,

c) During an excursion organized by the seller or supplier for promoting or selling the good or services to the consumer, shall be called contracts negotiated away from business premises.”

The most important reason for protecting the consumer in contracts concluded outside the business premises is that, as can be understood from the justification of the article, the consumer is to be persuaded to conclude a contract in an environment where he does not intend to conclude a contract. It may be possible for the consumer to be forced to conclude a contract without being fully informed about the product he/she has purchased and without being able to compare both features and prices with other products on the market. Another main reason for protection can be stated as the difficulty of identifying the seller (addressee) who concludes the contract with the consumer and reaching this addressee. Regarding abuses in this regard, the legislature has given the

authority to a limited number of people to establish contracts made outside the business premises.

One of the places where the consumer is protected by the legal regulation is the obligation to inform. The burden of proving that this information has been provided belongs to the seller and the provider. Here, in fact, there is a view of the claimant's burden of proving his claim, as expressed in Turkish Civil Code art. 6 and Code of Civil Procedure art. 190.

Contracts established outside the business premises are not valid unless made in written.

According to the fifth paragraph of Article 47 of the Law on Consumer Protection; “The consumer has the right to withdraw from the contract within fourteen days without giving any reason and without paying any penalty. It is sufficient that the notification regarding the exercise of the right of withdrawal be sent to the seller or supplier within this period. During the withdrawal period, the seller or provider cannot ask the consumer to make payment under any name or to provide any document that puts the consumer in debt in return for the goods or services subject to the contract. The seller or provider is obliged to prove that the consumer has been informed about the right of withdrawal. The consumer is not responsible for any changes or deteriorations that occur due to the usual use of the goods within the withdrawal period.”

The sanction of the seller or provider not informing about the right of withdrawal is stated in the sixth paragraph of Article 47 of the Law on Consumer Protection. According to this; “If the seller or provider acts contrary to the obligations specified in this article or does not properly inform the consumer about the right of withdrawal, the consumer is not bound for fourteen days to exercise his right of withdrawal. In any case, this period ends one year from the end of the withdrawal period.”

The right of withdrawal granted to the consumer allows the consumer to terminate the contract without giving any reason, without having to resort to institutions such as excessive exploitation, mistake, or deception. This opportunity can be expressed as an important regulation in terms of consumer protection.

Regarding contracts established outside the business premises, under the same name a regulation came into force by being published in the Official Gazette on January 14, 2015. The Regulation regulates out-of-scope contracts,

mandatory content of the contract, right of withdrawal, exercise of the right of withdrawal, exceptions to the right of withdrawal, state of irresponsibility, and execution of the contract.

Key Words

Contracts Established Outside the Business Premises, Door to Door Sales, Right of Withdrawal, Exceptions to the Right of Withdrawal, Consumer

6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun Kapsamında Düzenlenen Paket Tur Sözleşmeleri İle İlgili Tartışmalı Hususlar

Doç. Dr. Seda Gayretli Aydın

Özet

Turizm sektörü, global ekonomide olduğu gibi ülkemiz ekonomisi içinde çok önemli bir rol oynamaktadır. Modern dünyada insanlar daha fazla çalışıp daha az süre tatil yapabilmektedir. Yerli ve yabancı turistler tatillerini daha kısa sürede ve etkin bir şekilde planlayabilmek adına profesyonel tur şirketleri veya araçlarından ulaştırma, konaklama vb. turizm hizmetlerinin birden fazlasını bir arada ve her şey dahil konseptinde satın almayı tercih etmeye başlamıştır. Bu nedenle ülkemizde de tatil amacıyla yapılan yurt içi ve yurt dışı paket tur sözleşmelerinin turizm sektörünün gelişimindeki önemi artmaktadır.

Öğretide paket tatil sözleşmesi, gezi sözleşmesi, seyahat düzenleme sözleşmesi, paket seyahat sözleşmesi ve benzeri adlarla da anılan paket tur sözleşmesi hukukumuzda ilk olarak, 13 Haziran 1990 tarihli Paket Gezi, Paket Tatil ve Paket Turlara İlişkin 90/314/AET sayılı Avrupa Birliği Konsey Yönergesini iç hukukumuzda aktarmak amacıyla mülga 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanuna 2003 yılında eklenen 6/C hükmünde düzenlenmiştir. Bu hükümde yalnızca paket turun tanımı yapılmış, sözleşmenin usul ve esaslarına ilişkin hususlar ise mülga 13.06.2003 tarihli Paket Tur Sözleşmeleri Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğe bırakılmıştır.

4077 sayılı TKHK'ı yürürlükten kaldıran 6502 sayılı TKHK m. 51 ve bu hükme dayanak olarak çıkarılan Paket Tur Sözleşmeleri Yönetmeliği, 90/314/AET sayılı AB Konsey Yönergesi ve bu yönergeyi İsviçre hukukuna aktaran 18.06.1993 tarihli Paket Turlara İlişkin İsviçre Federal Kanunundan esinlenmiştir. 6502 sayılı TKHK, mülga 4077 sayılı TKHK hükümlerine göre paket tur sözleşmesini daha ayrıntılı bir düzenlemeye kavuşturmuştur.

Paket tur sözleşmesi 6502 sayılı TKHK'un 51. maddesinde aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır;

“Paket tur sözleşmeleri, paket tur düzenleyicileri veya aracıları tarafından aşağıdaki hizmetlerden en az ikisinin birlikte, her şeyin dâhil olduğu fiyatla satıldığı veya satımının vaat edildiği ve hizmetin yirmi dört saatten uzun bir süreyi kapsadığı veya gecelik konaklamayı içerdiği sözleşmelerdir:

a) Ulaştırma

b) Konaklama

c) Ulaştırma ve konaklama hizmetlerine bağlı olmayan başka turizm hizmetleri”.

Paket tur sözleşmesi en az iki asli turizm hizmeti edimini birlikte sunması, her şey dahil ücret ödenmesi ve hizmetin yirmi dört saatten uzun bir süreyi kapsaması ya da gecelik konaklamayı içermesi unsurlarını içerir. Sözleşmenin taraflarını ise katılımcı ve paket tur düzenleyicisi veya aracısı oluşturmaktadır. Paket tur sözleşmeleri tüketici kavramını genişletilmesi ve cezai tazminat içermesi yönüyle diğer tüketici sözleşmelerinden ayrılmaktadır. Ticari veya mesleki tüzel kişiler de katılımcı kavramı içerisindedir dolayısıyla paket tur sözleşmesinin tarafı olabilmektedir. Paket tur sözleşmesi mesafeli sözleşme şeklinde de akdedilebilmektedir. Bu durumda mesafeli sözleşmelerden cayma hakkının ticari ve mesleki tüzel kişilerce de kullanılıp kullanılmayacağı tartışması gündeme gelmektedir. Ayrıca Paket tur sözleşmelerinin hukuki niteliği ve şekil şartı konuları tartışmalı olan hususlardır. Sözleşenin hukuki niteliğinin doğru şekilde belirlenmesi uyuşmazlık çıkması halinde uygulanacak hükümlerin belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Paket tur sözleşmesinin şekil şartı ise sözleşmenin geçerliliğini etkileyebilecek bir tartışmadır. Paket tur düzenleyicisi veya aracısı sözleşmenin hiç veya gereği gibi ifa edilmemesi nedeniyle katılımcının uğradığı her türlü zarardan sorumludur. Katılımcı, boşa harcanan tatil zamanı için de uygun bir tazminat talep edebilir. Boşa harcanan tatil zamanının hukuki nitelendirilmesi de öğretide tartışmalı olan hususlardandır.

6502 sayılı TKHK'nın yayınlandığı 2013 yılından yaklaşık iki 25 Kasım 2015 tarihinde 2015/2302 sayılı AB Konsey Yönergesi artık teknolojinin ve spesifik olarak internetin günlük hayatımıza dahil olması dolayısıyla modern ihtiyaçlara cevap vermeyen 90/314/AET sayılı Konsey Yönergesini yürürlükten kaldırmıştı. Dolayısıyla 6502 sayılı TKHK'da düzenlenen paket tur sözleşmelerinin yeni AB Konsey Yönergesi ile farklılıklar ve uyumlaştırma sorunu

ortaya çıkmıştır. Bu gelişmelerden sonra ortaya çıkan covid19 salgını özellikle turizm sektörünü derinden etkilemiştir. Turlar iptal edilmiş uzun süre yeni tur rezervasyonları yapılamadığı için paket tur düzenleyicileri nakit sıkıntısı yaşamış bazıları iflas etmiştir. Paket tur sözleşmelerini fesh eden katılımcılar ödedikleri bedel iadelerini tur düzenleyicisine veya aracıya fesih bildiriminden itibaren on dört gün içinde alamaz duruma gelmiştir. Avrupa Birliğinde bu durum karşısında tüketicileri korumak amaçlı 13.05.2020 tarihli 2020/648EU Avrupa Konseyi Tavsiye Kararı yayınlanmıştır. Ülkemizde de buna müteakip 5.05.2020 tarihinde Paket Tur Yönetmeliğine covid19 nedeniyle sözleşmelerin feshi adı altında geçici bir madde eklenmiştir. Paket tur sözleşmelerine ilişkin güncel gelişme olarak ise 29.11.2023 tarihinde Avrupa Konseyi 2023 Paket Seyahat Direktifinde Değişiklik Yapılmasına bir öneri yayınlamıştır.

Bu bildiride, TKHK 51. madde ve bu hükme dayanarak çıkartılan yönetmelikte düzenlenen paket tur sözleşmelerine ilişkin doktrindeki tartışmalı hususlara değinilecektir. Sonrasında covid19 salgını ve benzeri büyük krizler halinde tüketicileri korunmasını artırılması ve teknolojinin gelişmesine paralel olarak paket tur sözleşmesi hükümlerine ilişkin değişiklik önerileri sunulacaktır. Bildiride esas olarak TKHK m. 51 ve buna dayanak olarak yönetmelik, ilgili yargı kararları, konu ile ilgili olan Avrupa Birliğinin Direktifleri ve Avrupa Konseyinin 29.11.2023 tarihli 2023 Paket Seyahat Direktifinde değişiklik yapılmasına ilişkin önerisi karşılaştırmalı olarak tartışılacak ve öneriler getirilecektir.

Anahtar Kelimeler

Paket tur, paket tur sözleşmesi, paket seyahat sözleşmesi, paket tatil sözleşmesi, turizm sözleşmesi

Discussions Regarding to Package Travel Contracts Regulated under the Law No. 6502 on Consumer Protection

Doç. Dr. Seda Gayretli Aydın

Abstract

The tourism sector plays a very important role in our country's national economy as well as in the global economy. In the modern world, people are working more and vacationing less. In order to plan their vacations in a shorter time and effectively, domestic and foreign tourists have started to prefer to purchase more than one of the tourism services such as transportation, accommodation, etc. from professional tour companies or agencies in an all-inclusive concept. For this reason, the importance of domestic and international package tour contracts for vacation purposes in the development of the tourism sector is increasing in our country.

Package tour contracts, which are also referred as package vacation contracts, excursion contracts, travel arrangement contracts, package travel contracts and similar names in the doctrine, were first regulated in the provision 6/C added to the abrogated Law No. 4077 on the Protection of Consumers in 2003 in order to incorporate the European Union Council Directive 90/314/EEC on Package Sightseeing, Package Holidays and Package Tours dated 13 June 1990 into our domestic law. In this provision, only the definition of package tour is made, and the matters regarding the procedures and principles of the contract are left to the Regulation on the Implementation Procedures and Principles of Package Tour Contracts dated 13.06.2003.

Article 51 of the Law No. 6502 Law on Consumer Protection (LCP) repealing the Law No. 4077 LCP and the Regulation on Package Tour Contracts issued on the basis of this provision are inspired by the EU Council Directive 90/314/EEC and the Swiss Federal Law on Package Tours dated 18.06.1993, which transposed this directive into Swiss law. The Law No. 6502 regulates

package tours in more detail than the provisions of the abrogated Law No. 4077 LCP.

Package tour contract is defined under Article 51 of the LCP No. 6502 as follows;

"Package tour contracts are contracts where at least two of the following services are sold or promised to be sold together by package tour organizers or intermediaries at an all-inclusive price and the service covers a period longer than twenty-four hours or includes overnight accommodation:

a) Transportation

b) Accommodation

c) Other tourism services not connected to transportation and accommodation services".

A package tour contract includes the elements of providing at least two primary tourism services together, payment of an all-inclusive fee, and the service covering a period longer than twenty-four hours or including overnight accommodation. The parties to the contract are the participant and the package tour organizer or agent. Package tour contracts differ from other consumer contracts in terms of expanding the concept of consumer and including punitive damages. Commercial or professional legal entities are also included in the concept of participant and therefore may be a party to the package tour contract. Package tour contracts can also be concluded as distance sale contracts.

In this case, the question of whether the right of withdrawal from distance contracts can also be used by commercial and professional legal entities comes to the agenda. In addition, the legal nature of package tour contracts and the form requirement are controversial issues. Determining the legal nature of the contract correctly is important in terms of determining the provisions to be applied in case of a dispute. The form requirement of the package tour contract is a controversial issue that may affect the validity of the contract. The package tour organizer or agency is liable for any damages incurred by the participant due to the non-performance of the contract at all or as required. The participant may also claim an appropriate compensation for the wasted vacation

time. The legal characterization of the wasted vacation time is also one of the controversial issues in the doctrine.

On November 25, 2015, approximately two years after the publication of the LCP No. 6502 in 2013, the EU Council Directive 2015/2302 repealed the Council Directive 90/314/EEC, which was no longer responding to modern needs due to the integration of technology and specifically the introduction of the internet into our daily lives. Therefore, the differences and harmonization problem of package tour contracts regulated under the CPL Law No. 6502 with the new EU Council Directive have emerged. The covid19 outbreak that emerged after these developments deeply affected the tourism sector in general. As tours were canceled and new tour bookings could not be made for a long time, package tour organizers experienced liquidity shortages and some of them declared bankruptcy. Participants who terminated their package tour contracts were unable to receive the refunds they paid within fourteen days from the termination notice to the tour organizer or agency. In the European Union, the European Council Recommendation 2020/648EU dated 13.05.2020 was published to protect consumers against this situation. In our country, a temporary article under the name of revocation of contracts due to covid19 was added to the Package Tour Regulation on 5.05.2020.

In this proceeding, after discussing the controversial issues regarding the provisions of package tour agreements regulated in Article 51 of the LPC and the regulation issued on the basis thereof, amendment proposals regarding the provisions of package tour agreements will be presented in order to increase consumer protection in case of covid19 outbreak and similar major crises and in parallel with the development of technology.

In this work, Article 51 of the LCP and the regulations based on it, the relevant judicial decisions, the Directives of the European Union and the Council of Europe's proposal to amend the 2023 Package Travel Directive dated 29.11.2023 will be discussed comparatively and suggestions will be made.

Key Words

Package tour, package tour contract, package travel contract, package vacation contract, tourism contract

Yeniden Satış Sözleşmesi

Reyhan Tuhan Boz

Özet

Devre tatil ve uzun süreli tatil sözleşmeleri, tüketicilere satıcı veya sağlayıcılar ile yapmış oldukları sözleşmenin kapsamına göre zamanla sınırlı olarak tatil yerlerinden faydalanma imkânı tanıyan sözleşmelerdir. Bu sözleşmeler, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m. 50 ve Devre Tatil ve Uzun Süreli Tatil Hizmeti Sözleşmeleri Yönetmeliği ile düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerin kaynağını ise 14 Ocak 2009 tarihli 2008/122/AT sayılı Devre Tatil, Uzun Süreli Tatil Ürünü, Yeniden Satım ve Değişim Sözleşmelerinin Belirli Yönleri Açısından Tüketicinin Korunması Hakkında Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Yönergesi oluşturmaktadır. AB Yönergesi'ne uygun olarak TKHK m. 50 ve Yönetmelik'te devre tatil sözleşmelerinin yanı sıra uzun süreli tatil hizmeti sözleşmesi, değişim sözleşmesi ve yeniden satış sözleşmesi de ilk defa düzenlenmiştir. İlgili düzenlemelerle bu sözleşmelerde tüketicinin haklarını korumaya yönelik hükümler getirilmiştir.

Tüketiciler, daha ekonomik buldukları için bu sözleşmeler ile uzun süreli bir tatil sistemine dahil olmaktadır. Fakat zaman içerisinde tüketicilerin ihtiyaçları veya istekleri değişebilir. Artık bu sistemde yer almak istemeyen tüketiciler, tatil sözleşmesini satın almış olduğu satıcı veya sağlayıcıya geri satabilir ya da bir üçüncü kişiye devredebilir. Tatil sözleşmesinin geri satıldığı sözleşmeler de tüketici işlemi niteliğindedir ve TKHK'da yer alan korumalardan yararlanır.

Tatil sözleşmesini bir başkasına, üçüncü kişiye devretmek isteyen tüketici ise bu işlemi kendisi gerçekleştirebileceği gibi bir aracından da yardım alabilir. İlk ihtimalde tüketici hukukunun sağladığı korumadan ne alıcının ne de satıcının faydalanması mümkündür. Zira bu durumda bir tüketici işlemi bulunmamaktadır. Taraflar arasında TBK m. 205 hükmüne göre sözleşmenin devri gerçekleştirilecektir.

Tüketicilerin özellikle tatil pazarına ilişkin yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmadıkları düşünüldüğünde tatil sözleşmelerinin bir başkasına devri konusunda bir aracıdan yardım almayı tercih etmeleri muhtemeldir. Devre tatil sağlayıcıları, tatil sözleşmesini satmak isteyen ama potansiyel alıcılara ulaşma imkânı sınırlı olan tüketicilere nazaran pazara hâkimdir. Potansiyel alıcılar ise tatili üçüncü bir kişiden satın almaktansa tatil hizmetini verecek olan satıcının aracılığıyla bir alım satım ilişkisine girmeye daha istekli olacaklardır. Bu nedenle tatil hizmetinin alınıp satılması konusunda satıcı veya sağlayıcılar tüketicilere yardımcı olabilecek konumdadır. Öte yandan bu durum araçların yardımına muhtaç olan tüketicilerin koruması ihtiyacını doğurur. Gerek mehzaz AB Yönergesinde gerek TKHK ve Yönetmelikte yeniden satış sözleşmesine ilişkin düzenlemelerde daha önce bir devre tatil veya uzun süreli tatil hizmeti sözleşmesi yaparak devre tatil sistemine dahil olmuş fakat halihazırda bu sistemden ayrılmak isteyen tüketiciyi koruyan hükümler getirilmiştir. Bu noktada, tatil sözleşmesinin alınıp satılmasına satıcı veya sağlayıcının aracılık ettiği bir yeniden satış sözleşmesinden bahsedilir.

Tüketici hukukuna ait özel bir sözleşme türü olan yeniden satış sözleşmesi, Kanunda ve Yönetmelikte AB Yönergesine paralel biçimde düzenlenmiş ve Yönetmelik m. 4'te *"Satıcı veya sağlayıcının, devre tatil veya uzun süreli tatil hizmetinin alınıp satılması hususunda tüketiciye yardımcı olduğu sözleşmeler"* olarak tanımlanmıştır. Yeniden satış sözleşmesinin tarafı olan satıcı veya sağlayıcı, ücret karşılığında tüketicinin tatil sözleşmesinin alınıp satılmasına yardımcı olmakta, söz konusu devir işlemlerine aracılık etmektedir. Dolayısıyla yeniden satış sözleşmesinden söz edebilmek için öncelikle bir satıcı veya sağlayıcının tüketiciye aracılık etmesi gerekir. Sözleşmenin konusu ise devre tatil veya uzun süreli tatil hizmeti sözleşmesinden doğan tatil hakkının hem alım hem de satımına aracılık edilmesidir. Yönetmelik m. 4 hükmünde sadece tatil hakkının alım ve satımından bahsedilmiştir. Doktrinde ise tüketicinin sahip olduğu devre tatil hakkını başkalarına kiralama konusunda satıcı veya sağlayıcının tüketiciye yardımcı olduğu sözleşmelerin de yeniden satış sözleşmeleri kapsamında olduğu ifade edilmektedir.

Mevzuatta, yeniden satış sözleşmesinde tüketicinin korunmasına yönelik tedbirler öngörülmüştür. Bu kapsamda satıcı ve sağlayıcılara tüketiciyi bilgilendirme yükümlülüğü yüklenmiş, verilecek ön bilginin kapsamı belirlenmiş, tüketiciye cayma hakkı tanınmış ve satıcı veya sağlayıcının satış gerçekleştikçe tüketiciden ödeme yapmasını istemeyeceği düzenlemiştir.

Devre tatil sözleşmeleri, Avrupa Birliği yönergelerine uyum sağlamak ve uygulamada tüketicilerin haklarına dönük gerçekleşen ihlalleri bertaraf etmek amacıyla kanunkoyucunun ehemmiyet gösterdiği bir meseledir. Bu bağlamda, 24.03.2022 tarihli ve 7392 sayılı Kanun ile devre tatil satışına ilişkin önemli değişiklikler getirilmiş ve bu değişiklikler Devre Tatil ve Uzun Süreli Tatil Hizmetleri Sözleşmeleri Yönetmeliği'nde de yerini almıştır. Bu değişiklikler arasında yeniden satış sözleşmesine ilişkin düzenlemeler de bulunmaktadır. Yeniden satış sözleşmesine dair doğrudan düzenlemelerin yanında devre tatile ilişkin 2022 yılı değişikliklerinin yeniden satış sözleşmesi bakımından sonuçları da dikkatli ve kapsamlı bir değerlendirmeyi gerektirmektedir.

Anahtar kelimeler

Tüketici, Devre Tatil Sözleşmesi, Uzun Süreli Tatil Hizmeti Sözleşmesi, Yeniden Satış Sözleşmesi

Resale Contract

Dr. Öğr. Üyesi Reyhan Tuhan Boz

Abstract

Timeshare and long-term holiday contracts are agreements that enable individuals to enjoy vacation destinations for a specific period of time, as outlined in the terms of their contract with the seller or supplier. The Regulation on Timeshare and Long-Term Holiday Service Contracts and various provisions of Article 50 of Law No. 6502 on the Protection of the Consumer govern the contracts. The rules in question derive from Directive 2008/122/EC of January 14, 2009, which the European Parliament and Council issued to protect consumer interests in various aspects of timeshare, long-term vacation products, resale, and exchange contracts. In accordance with EU Directive, Article 50 of Law No. 6502 on the Protection of the Consumer and the Regulation have introduced new regulations for long-term holiday service contracts, exchange contracts, resale contracts, and timeshare contracts. These contracts have been designed to safeguard the consumer's rights under these regulations.

Consumers opt for these contracts due to their cost-effectiveness compared to conventional vacations. Nevertheless, as time goes by, the needs or desires of consumers may undergo alterations. For individuals who wish to opt out of this system, there are options available. They can choose to sell their vacation rights back to the seller or provider of the timeshare contract, or they have the alternative of transferring them to a third party.

This type of contract, where the timeshare contract is sold back, falls under the category of consumer transactions and is subject to the protections outlined in the relevant consumer law.

For individuals looking to transfer their timeshare contract to another party, there are two options available: they can either handle the process independently or seek assistance from a third-party intermediary. When it comes to the initial scenario, both the buyer and the seller are unable to reap the advantages offered by consumer law. There is no consumer transaction in this

case. The contract will be transferred between the parties in accordance with Article 205 of the Turkish Civil Code, as per the legal provisions.

Given the limited knowledge and experience that consumers typically have in the vacation market, it is probable that they would opt to enlist the assistance of a middleman when it comes to transferring their timeshare contracts to another party. Timeshare providers hold a significant advantage in the market, making it difficult for consumers to sell their timeshare contracts due to limited access to potential buyers. When it comes to purchasing a vacation, potential buyers tend to prefer entering into a purchase agreement with the seller who offers the vacation service rather than buying it from a third party. Due to this, sellers or providers have the ability to assist consumers in the buying and selling of vacation services.

However, this scenario highlights the importance of safeguarding consumers who need the help of intermediaries. This legislation provides important safeguards for consumers who have previously entered into a timeshare or long-term vacation service contract and are now looking to exit the arrangement. The EU Directive, the CPL, and the Regulation all include provisions that specifically address the protection of these consumers. At this point, a resale contract is involved, where the seller or provider acts as a mediator in the sale and purchase of the vacation contract.

This particular type of contract is prescribed by CPL and the Regulation in accordance with the EU Directive and defined in Article 4 of the Regulation as a contract where the seller or provider helps the consumer buy and sell a timeshare or long-term holiday service. The seller or supplier, who is involved in the resale contract, assists in the purchase and sale of the consumer's holiday right for a fee and facilitates the transfer transactions in question. Thus, to discuss a resale contract, it is necessary for a seller or supplier to serve as a mediator for the consumer. The contract pertains to the acquisition and subsequent sale of the vacation entitlements derived from the timeshare or long-term holiday service agreement. While the regulation only addresses the purchase and sale scenario, according to an opinion in legal doctrine, it does include contracts where the seller or supplier helps the consumer rent out their timeshare rights to others.

The legislation outlines measures to safeguard consumers in resale contracts. When it comes to this subject, sellers and providers have a duty to give

consumers all the necessary information. The extent of this information is specified, and consumers have the right to withdraw. Sellers or providers cannot demand payment until the sale is finalised.

Timeshare contracts are a crucial matter for the legislator for the sake of adhering to European Union laws and eradicating consumer rights abuses in practice. For this purpose, significant amendments have been implemented to the timeshare sales with the enactment of Law No. 7392 on March 24, 2022. These amendments have also been incorporated into the Regulation on Contracts for Timeshare and Long-Term Holiday Services. Additionally, these amendments encompass rules pertaining to the resale contract. The 2022 amendments affecting the timeshare have implications that need to be thoroughly assessed when considering the resale contract, besides the particular rules that are tailored for resale.

Keywords

Consumer, Timeshare Contract, Long-Term Holiday Service Contract, Resale Contract

Taşıt Finansmanında Bağlı Kredi

Arş. Gör. Uğur Doğru

Özet

Tüketicilerin ulaşım amacıyla taşıt edinmek istemeleri halinde taşıt kredisi kullanmaları olağan bir yoldur. Fakat sıkı para politikasının uygulandığı, enflasyon ve faizin yüksek olduğu dönemlerde krediye ulaşma normal zamanlara oranla daha maliyetlidir. Bunun sonucu olarak, tüketici ihtiyacını erteler satıcı taşıt satamayarak gelir elde edemez, banka da kredi veremediği için faiz gelirden mahrum kalır. Tüm bu sakıncaları ortadan kaldırmak amacıyla, bağlı kredi yoluyla, piyasadan daha uygun faiz oranlarıyla taşıt satımı çokça başvuru- rulan bir yoldur. Bu çalışmada, taşıt finansmanında bağlı kredi sözleşmeleri incelenmeye çalışılacak, uygulamada karşılaşılan sorunlar ele alınıp, çözüm önerileri sunulmaya çalışılacaktır.

TKHK.30'a göre, bağlı kredi sözleşmesinin unsurları olarak, kredinin belirli mal veya hizmet için verilmesi ve sözleşmenin ekonomik birlik oluşturması sayılmıştır. Uygulamada daha çok belirli marka taşıt satıcısının bir banka ile yaptığı anlaşma yoluyla, kararlaştıran faiz oranıyla tüketicinin ilgili bankaya başvurması ve finansman ihtiyacı karşılaması olarak görülmektedir. Buna göre, satıcı ve banka arasında çerçeve sözleşme, banka ve tüketici arasında kredi sözleşmesi ve satıcı ve tüketici arasında taşıt satımına ilişkin sözleşme şeklinde üçlü bir ilişki ortaya çıkmaktadır. Doktrinde baskın görüş, bağlı kredi sözleşmesinin bileşik sözleşme olduğu yönündedir.

Taşıt kredisine başvuran tüketicinin işleminin bağlı kredi olarak kabul edilebilmesi için TKHK'nın aradığı nitelik objektif açıdan ekonomik birliktir. Ekonomik birlik kavramı, taşıt satım ve kredi sözleşmesinin birbirine bağlanmasını ve aynı niyetle yapılmasını ifade etmektedir. Hangi niteliklerin ekonomik birlik oluşturduğu kanunda özel olarak sayılmıştır. Buna göre, satıcı veya sağlayıcının tüketici için krediyi finanse etmesi veya krediyi bir finans kuruluşunun vermesi halinde, kredi verenin kredi sözleşmesinin imzalanması veya hazırlanması ile ilgili olarak satıcı veya sağlayıcının hizmetinden yararlanması

veya belirli bir taşıt için kredinin verildiği durumlarda ekonomik birliğin varlığı kabul edilir.

Bağlı kredi sözleşmesinin, tüketici korunmasına ilişkin olarak diğer kredi sözleşmelerine nazaran en önemli özelliği satıcı ve kredi verenin müteselsilen sorumlu tutulmuş olmalarıdır. Bağlı kredide müteselsil sorumluluğun hukuki temeli ekonomik birliğe dayanır. Kredi verenin, satıcı ile birlikte sorumlu olduğu durumlar, kusurlu ifa imkansızlığı, kötü ifa, eksik ifa, ayıplı ifa, temerrüt, ifa edilmeme gibi hallerdir. Tüketici sayılan bu durumlardan birinin varlığı halinde, sözleşmeden cayabilir veya bedelden indirim isteyebilir. Tüketicinin bedelden indirim hakkını kullanması hâlinde bağlı kredi de bu oranda indirilir ve ödeme planı buna göre değiştirilir. Tüketicinin sözleşmeden dönme hakkını kullanması hâlinde, o güne kadar yapmış olduğu ödemenin iadesi hususunda satıcı, sağlayıcı ve kredi veren müteselsilen sorumludur. Kredi verenin satıcı ile birlikte sorumlu olması tüketici lehine bir durum olduğu aşıkardır. Fakat genellikle sıfır araç satışlarında gizli ayıp durumlarında tamiri mümkün olmayan hallerde veya tamirin sonuç vermediği durumlarda tüketiciler değişim talep etmekte fakat satıcılar, ithalatçı veya üretici buna yanaşmamaktadır. Tüketiciler bu halde kimi zaman uzayan prosedür ve dava süreçleri sebebiyle mağdur olmaktadır. Sayılan bu sebeplerle, konusunu taşıt finansmanı oluşturan bağlı kredilerde değişim talebinin kredi verene karşı da ileri sürülebilmesinin tüketicilerin mağduriyetinin azaltılması noktasında faydalı olacağı kanatındeyiz.

Kredi verenin sorumluluğu; malın teslim veya hizmetin ifa edilmediği durumlarda satış sözleşmesinde veya bağlı kredi sözleşmesinde belirtilen malın teslim veya hizmetin ifa edilme tarihinden, malın teslim veya hizmetin ifa edildiği durumlarda malın teslim veya hizmetin ifa edildiği tarihten itibaren, kullanılan kredi miktarı ile sınırlı olmak üzere bir yıldır. Kredi verenin sorumluluğunun, satım sözleşmesinin yapıldığı tarihteki aracın değeriyle sınırlı olması ve kredi verenin sorumluluğunun en azından bağlı kredi sözleşmesinin süresi kadar olmasının hakkaniyete daha uygun olduğu düşüncesindeyiz.

Anahtar Kelimeler

Bağlı Kredi, Taşıt Finansmanında Bağlı Kredi, Müteselsil Sorumluluk

Tied Loan Agreement in Vehicle Finance

Arş. Gör. Uğur Doğru

Abstract

It is a normal way for consumers to use a vehicle loan if they want to purchase a vehicle for transportation purposes. However, in periods when tight monetary policy is implemented and inflation and interest rates are high, accessing a loan is more costly than in normal times. As a result, the consumer postpones his needs, the seller cannot earn income by not being able to sell vehicles, and the bank is deprived of interest income because it cannot provide loans. In order to eliminate all these drawbacks, selling vehicles through tied loans at interest rates more favorable than the market is a frequently used method. In this study, tied loan agreements in vehicle financing will be examined, the problems encountered in practice will be discussed and solution suggestions will be offered.

According to TKHK.30, the elements of the tied loan contract are the granting of the loan for a specific good or service and the contract forming an economic union. In practice, it is mostly through the agreement made by the seller of a certain brand of vehicle with a bank, the consumer applying to the relevant bank and financing with the agreed interest rate. Accordingly, a triple relationship emerges in the form of a framework contract between the seller and the bank, a loan agreement between the bank and the consumer, and a contract regarding the sale of vehicles between the seller and the consumer. The dominant view in the doctrine is that the tied loan agreement is a compound agreement.

In order for the transaction of the consumer applying for a vehicle loan to be accepted as a tied loan, the qualification sought by the TKHK is objective economic unity. The concept of economic union means that the vehicle sales and loan agreements are linked together and made with the same intention. The qualifications that constitute an economic union are specifically listed in the law. Accordingly, if the seller or provider finances the loan for the consumer or if a financial institution gives the loan, the lender will benefit from the service of the seller or provider regarding the signing or preparation of the

loan contract or the loan for a specific vehicle. In these cases, the existence of an economic union is accepted.

The most important feature of the tied credit agreement, compared to other credit agreements regarding consumer protection, is that the seller and the lender are held severally liable. The legal basis of joint liability in tied credit is based on economic unity. Situations for which the lender is responsible together with the seller are situations such as defective impossibility of performance, poor performance, incomplete performance, defective performance, default, non-performance. In case of one of these situations, the consumer may withdraw from the contract or request a discount on the price. If the consumer exercises his/her right to discount the price, the attached credit is also reduced at this rate and the payment plan is changed accordingly. In case the consumer exercises his right to withdraw from the contract, the seller, the provider and the creditor are jointly responsible for the refund of the payment he has made up to that day. It is obvious that the creditor being responsible together with the seller is a situation in favor of the consumer. However, generally in new vehicle sales, in cases of hidden defects and cases that cannot be repaired or in cases where the repair does not work, consumers demand replacement, but sellers, importers or manufacturers do not agree to this. In this case, consumers sometimes suffer from lengthy procedures and litigation processes. For these reasons, we are of the opinion that it will be beneficial to reduce the grievances of consumers if the request for change in connected loans, which are subject to vehicle financing, can be put forward against the lender.

Lender's responsibility; in cases where the goods are not delivered or the service is not performed, it is one year from the date of delivery of the goods or performance of the service specified in the sales contract or affiliated credit agreement, and from the date of delivery of the goods or performance of the service in cases where the goods are delivered or the service is performed, limited to the amount of credit used. We believe that it is more equitable for the lender's liability to be limited to the value of the vehicle on the date of the sales contract and for the lender's liability to be at least as long as the duration of the loan agreement.

Key Words

Tied Loan, Tied Loan Agreement in Vehicle Finance, Joint Liability.

TÜKETİCİ HUKUKU SEMPOZYUMU

İKİNCİ GÜN

İKİNCİ OTURUM

Değişim Sözleşmesi

Doç. Dr. Yasemin Durak

Öz

Değişim sözleşmeleri uzun süreli tatil sözleşmelerinin bir çeşidi olarak ortaya çıkmaktadır. Değişim sözleşmelerinin tanımı Devre Tatil ve Uzun Süreli Tatil Hizmeti Sözleşmeleri Yönetmeliği'nde düzenlenmiştir. Yönetmelik'in 4. maddesi c bendine göre "Tüketicilere devre tatil sözleşmesinden doğan haklarından diğer kişilerin geçici olarak yararlanmasına izin vermesi karşılığında gecelik konaklama veya diğer hizmetlere geçici olarak erişim imkânı veren bir sisteme katılma hakkı tanıyan sözleşmelerdir." Değişim sözleşmeleri ulusal ve uluslararası değişim sözleşmeleri olarak ikiye ayrılmaktadır. Yurt içindeki bir taşınmazdan yararlanma söz konusu ise ulusal değişim sözleşmesi, yurt dışındaki bir taşınmazdan yararlanma söz konusu ise uluslararası değişim sözleşmesi söz konusudur.

Devre tatil, uzun süreli tatil, yeniden satış ve değişim sözleşmelerinin belirli yönlerine ilişkin olarak tüketicilerin korunmasına ilişkin 14 Ocak 2009 tarihli ve 2008/122/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi'ne göre de "değişim sözleşmesi" tüketicinin, bir bedel karşılığında, devre tatil sözleşmesinden doğan haklarından diğer kişilerin geçici olarak yararlanmasını sağlayan ve diğer tüketicinin de gecelik konaklama veya diğer hizmetlere erişmesine imkân veren bir sözleşme anlamına gelmektedir (Art. 2/I d). Burada amaç tatillerini sürekli aynı yerde geçiren kişilerin aynı sistemde yer alan kişilerle irtibat kurmasını sağlayarak karşılıklı bir şekilde tatillerini değiştirmeleridir. Bir devre tatil satın almak - belirli bir mülkte veya mülklerde bir yıldan fazla bir süre boyunca birden fazla zaman geçirme hakkı - oldukça mayınlı bir alan olabilir. Aynı durum, bazen seyahat veya diğer hizmetlerle birlikte bir yıldan fazla bir süre boyunca konaklama veya ilgili avantajlarda indirim hakkı veren indirimli tatil kulübü gibi uzun vadeli bir tatil programına katılmak için de geçerlidir. İşte değişim sözleşmeleri tüketicileri bu mayınlı alanlardan kurtarmak için önemli bir fırsat olmaktadır. Böylelikle devre tatile olan ön yargıların da önüne geçilebilecektir. 11 Mayıs 2005 tarihli ve 2005/29/EC sayılı Direktifi

yanıltıcı ve haksız ticari uygulamaları yasaklamaktadır. Devre tatil, uzun süreli tatil, yeniden satış ve değişim sözleşmelerinin niteliği göz önüne alındığında, bilgilendirme gereklilikleri ve satış etkinliklerine ilişkin daha ayrıntılı ve spesifik hükümlerin kabul edilmesi gerekmektedir.

Direktife göre tüketici, sözleşmenin veya bağlayıcı herhangi bir ön sözleşmenin imzalanmasından veya daha sonra gerçekleşmesi halinde bu sözleşmelerin teslim alınmasından itibaren on dört takvim günü içinde herhangi bir gerekçe göstermeksizin bu sözleşmeden cayma hakkına sahiptir. Değişim sözleşmesinin devre tatil sözleşmesi ile birlikte ve aynı zamanda sunulduğu durumlarda, her iki sözleşme için de yalnızca tek bir cayma süresi geçerli olacaktır. Cayma süresi boyunca, tüketici tarafından herhangi bir ön ödeme yapılması yasaktır. Bu yasak; ödeme, teminat verilmesi, hesaplarda para ayrılması, borcun açıkça kabul edilmesi vb. dahil olmak üzere her türlü bedel ile ilgilidir. Ayrıca yasak tüketicinin karşısında yer alan kişiye yapılan ödemelerin dışında üçüncü taraflara yapılan ödemeleri de içermektedir. Tüketici, sözleşmede belirtilenler dışında herhangi bir masraf veya yükümlülüğe katlanamaz. Uluslararası özel hukuk uyarınca, sözleşme tüketicinin ikamet ettiği veya mutad meskeninin bulunduğu Üye Devletin hukuku dışında bir hukuka tabi olabilir ve olası ihtilaflar tüketicinin ikamet ettiği veya mutad meskeninin bulunduğu Üye Devletin mahkemeleri dışındaki mahkemelere havale edilebilir.

Bu sözleşmeler kanunda ayrıntılı bir şekilde düzenlenmedikleri için isimsiz sözleşmelerdendir. Bu sözleşmenin kurulabilmesi için tüketicinin tarihi el yazısı ile yazması gerekmektedir. Değişim sözleşmeleri bu nedenle nitelikli yazılı şekle tabidir.

Anahtar kelimeler

Değişim sözleşmesi, yeniden satış sözleşmesi, tatil sözleşmesi, devre tatil sözleşmesi, tatil kulübü.

Exchange Contracts

Doç. Dr. Yasemin Durak

Abstract

Exchange contracts are a type of long-term vacation contracts. The definition of exchange contracts is regulated in the Regulation on Timeshare and Long Term Holiday Service Contracts. According to Article 4, subparagraph c of the Regulation, "These are contracts that grant consumers the right to participate in a system that provides temporary access to overnight accommodation or other services in exchange for allowing other persons to temporarily benefit from their rights arising from the timeshare contract." Exchange agreements are divided into two as national and international exchange agreements. In case of utilization of an immovable property within the country, it is a national exchange contract, and in case of utilization of an immovable property abroad, it is an international exchange contract.

According to Directive 2008/122/EC of the European Parliament and of the Council of 14 January 2009 on consumer protection in relation to certain aspects of timeshare, extended holiday product, resale and exchange contracts, an "exchange contract" means a contract whereby a consumer participates, for a consideration, in an exchange system which provides that consumer with access to overnight accommodation or other services in exchange for the temporary access of other persons to the benefits of the rights arising from the timeshare contract (Art. 2/I d). The aim is to enable people who spend their vacations in the same place all the time to exchange their vacations in a reciprocal manner by putting them in contact with people in the same system. Buying a timeshare - the right to spend more than one time in a particular property or properties over a period of more than one year - can be quite a minefield. The same applies to joining a long-term vacation program, such as a discount vacation club, which entitles you to discounts on accommodation or related benefits for more than a year, sometimes in combination with travel or other services. Exchange contracts are an important opportunity to free

consumers from these minefields. In this way, it will also prevent prejudices against timeshare vacation.

Directive 2005/29/EC of 11 May 2005 prohibits misleading and unfair commercial practices. Given the nature of timeshare, extended vacation, resale and exchange contracts, it is necessary to adopt more detailed and specific provisions on information requirements and sales activities.

According to the Directive, the consumer has the right to withdraw from this contract without giving any reason within fourteen calendar days of the conclusion of the contract or any binding preliminary agreement or, if later, of the receipt of these contracts. In cases where the exchange contract is offered together with the timeshare contract and at the same time, only a single withdrawal period shall apply to both contracts. During the withdrawal period, any prepayment by the consumer is prohibited. This prohibition relates to all forms of consideration, including payment, provision of security, setting aside money in accounts, express acceptance of debt, etc. In addition, the prohibition includes payments to third parties other than the consumer's counterparty. The consumer may not incur any costs or obligations other than those specified in the contract. Under private international law, the contract may be governed by a law other than the law of the Member State of the consumer's domicile or habitual residence and any disputes may be referred to courts other than the courts of the Member State of the consumer's domicile or habitual residence.

These contracts are anonymous contracts as they are not regulated in detail in the law. In order to conclude this contract, the consumer must write the date in handwriting. Exchange agreements are therefore subject to qualified written form.

Key words

Exchange contract, resale contract, vacation contract, timeshare contract, vacation club.

Tüketici Mevzuatında Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Mesafeli Sözleşmelerde Aracı Hizmet Sağlayıcının Tüketicie Karşı Sorumluluğu

Dr. Öğr. Üyesi Esen Kabaş Tezcan

Özet

Mesafeli sözleşmelere ilişkin TKHK m. 48 hükmü, doktrindeki tartışma ve önerilerin de etkisiyle 7392 sayılı Kanunun 7. maddesiyle, 24/3/2022 tarihinde değiştirilmiş ve yayımı tarihinden altı ay sonra (1/10/2022) yürürlüğe girmek üzere 1/4/2022 tarihli ve 31796 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır. TKHK m. 48 hükmünde yapılan değişikliklere paralel olarak, Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği’nde de gerekli değişiklikler yapılmış ve yapılan değişikliklerin büyük çoğunluğu 1/10/2022 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Kanunda ve yönetmelikte önemli değişiklikler yapılmış olup, yapılan değişikliklerin en önemlilerinden biri, hiç şüphesiz ki aracı hizmet sağlayıcının yükümlülüklerine ilişkin olandır. Nitekim yeni düzenlemede öncelikle “*aracılık edenler*” ifadesi yerine “*aracı hizmet sağlayıcı*” ifadesi kullanılmış ve değişiklikten önce kanunî bir tanıma sahip olmayan aracılık edenler kavramı, yeni düzenlemeyle birlikte artık TKHK çerçevesinde bir tanıma kavuşmuştur. Buna göre aracı hizmet sağlayıcı, MSY m. 4/I, b. i’de, “*Oluşturduğu sistem ile uzaktan iletişim araçlarını kullanmak veya kullandırmak suretiyle satıcı veya sağlayıcı adına mesafeli sözleşme kurulmasına aracılık eden gerçek veya tüzel kişi*” şeklinde tanımlanmıştır. Terminolojiye ilişkin değişikliğin yanı sıra, aracı hizmet sağlayıcının tüketiciye karşı yükümlülüklerinin kapsamı genişletilerek bir kısmı satıcı veya sağlayıcı ile müteselsilen olmak üzere yeni yükümlülükler hem TKHK m. 48/V ve m. 48/VI’da hem de Yönetmeliğe eklenen 12/A hükmünde oldukça detaylı bir şekilde kaleme alınmıştır. Gerçekten de değişiklikten önce, “*satıcı veya sağlayıcı ile yapılan işlemlere ilişkin kayıtları tutmak ve istenilmesi hâlinde bu bilgileri ilgili kurum, kuruluş ve tüketicilere vermekle yükümlü*” olan ve “*satıcı veya sağlayıcı ile yaptıkları sözleşmeye aykırı fiillerinden dolayı sorumlu*” tutulan aracılık edenler, değişiklikten sonra TKHK m. 48/V’te tüketicinin mesafeli sözleşmeden doğan talep ve bildirimlerini iletebilmelerine ve takip edebilmelerine elverişli bir sistemi kurmak ve kesintisiz olarak açık tutmakla yükümlü

kılınmıştır. Bu temel yükümlülüğün yanında aracı hizmet sağlayıcı, TKHK m. 48'e eklenen altıncı fıkra ile "a) Tüketicie ön bilgilendirmenin yapılmasından, teyidinden ve ispatından satıcı veya sağlayıcı ile birlikte müteselsilen, b) Veri girişinin satıcı veya sağlayıcı tarafından yapıldığı durumlar hariç olmak üzere, yönetmelikle belirlenen ön bilgilendirmede bulunması zorunlu hususlardaki eksikliklerden, c) Bu maddede yer alan hususlardan dolayı tüketicilerin satıcı veya sağlayıcılar ile yaptıkları işlemlere ilişkin kayıtların tutulmasından ve istenilmesi hâlinde bu bilgilerin ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile tüketicilere verilmesinden, ç) Satıcı veya sağlayıcı ile yaptıkları aracılık hizmetine ilişkin sözleşmeye aykırı uygulamaları nedeniyle satıcı ve sağlayıcıların bu madde hükümlerine aykırı davranmasına sebep oldukları her bir işleminden, d) Satıcı veya sağlayıcı adına bedel tahsil etmesi hâlinde, mal veya hizmetin tüketicie teslim veya ifası sonrası bedelin satıcıya veya sağlayıcıya aktarıldığı durumlar ile 11 inci ve 15 inci maddelerde yer alan hakların kullanımı hariç olmak üzere teslim veya ifa ile cayma hakkına ilişkin yükümlülüklerden satıcı veya sağlayıcı ile birlikte müteselsilen, e) Satıcı veya sağlayıcı onayı olmaksızın düzenledikleri kampanyalı, promosyonlu veya indirimli satışlarda, sözleşmenin hiç ya da gereği gibi ifa edilmemesinden, f) Ön bilgilendirmede yer alan hususlar ile reklamlarında yer alan bilgilerin uyumlu olmasından ve ispatından" da sorumlu tutulmuştur. Bu hükümden, aracı hizmet sağlayıcının yegâne yükümlülüğünün sistemi kurmak ve bu sistemin kesintisiz ve düzgün bir şekilde işletilmesini sağlamak olmadığı; yukarıda sayılan hususlardan tüketicie ön bilgilendirmenin yapılması, teyidi, ispatı ile teslim veya ifa ile cayma hakkına ilişkin yükümlülükler bakımından satıcı veya sağlayıcı ile birlikte müteselsilen; hükümde sayılan diğer yükümlülüklerden ise tek başına sorumlu olduğu sonucu çıkmaktadır.

Değişiklikten önce aracılık edenlerin her türlü borca aykırılıktan sorumlu olacağı kanunda ve doktrinde hâkim görüş olarak kabul edilirken; yeni düzenleme ile aracı hizmet sağlayıcının yükümlülükleri tek tek belirtilerek hem tartışmalı olan sorumluluğunun kapsamı daha net hâle gelmiş hem de tarafı olmadığı mesafeli sözleşmeden dolayı sınırlı bir sorumluluğunun söz konusu olduğu bir bakıma kanunen kabul edilmiştir. Diğer taraftan, mesafeli sözleşmelerde aracı hizmet sağlayıcının, kanunda belirtilen bazı durumlarda satıcı veya sağlayıcı ile müteselsil sorumluluğu gündeme gelerek, belli durumlarda ifadan da sorumlu olabilmesinin önü açılmıştır. Böylece mesafeli sözleşmenin tarafı olmayan aracı hizmet sağlayıcının da mesafeli sözleşmeler bakımından önemli

bir irtibat noktası hâline geldiğini ve bu açıdan tüketicilerin hükümde belirtilen hususlarda aracı hizmet sağlayıcıya karşı da talepte bulunabileceğini söyleyebiliriz. Sonuç olarak, aracı hizmet sağlayıcı nezdinde tüketicilere sağlanan koruma, tüketici mevzuatında yapılan değişiklikler neticesinde arttırılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Mesafeli sözleşmeler, tüketici, aracı hizmet sağlayıcı.

The Liability of the Intermediary Service Provider to the Consumer in Distance Contracts within the Framework of the Amendments Made in the Consumer Legislation

Dr. Öğr. Üyesi Esen Kabaş Tezcan

Abstract

Article 48 of the Law on the Protection of Consumers (LPC) regarding distance contracts was amended with Article 7 of Law No. 7392 on 24/3/2022 with the effect of the discussions and suggestions in the academic community and published in the Resmî Gazete dated 1/4/2022 and numbered 31796 to enter into force six months after the date of publication (1/10/2022). In parallel with the amendments made to Article 48 of the LPC, the necessary amendments were made in the Regulation on Distance Contracts and the majority of the amendments entered into force on 1/10/2022. Significant amendments have been made to the Law and the Regulation, and one of the most important amendments is undoubtedly the one regarding the obligations of the intermediary service provider. As a matter of fact, in the new regulation, the term "*intermediary service provider*" has been used instead of "*intermediaries*" and the concept of intermediaries, which did not have a legal definition before the amendment, has now gained a definition within the framework of the LPC with the new regulation. Accordingly, the intermediary service provider is defined in art. 4/I, b. i of the Regulation on Distance Contracts as "*a natural or legal person who mediates the conclusion of a distance contract on behalf of the seller or the supplier by using or allowing the use of distance communication tools with the system it has established*". In addition to the change in terminology, the scope of the intermediary service provider's obligations towards the consumer has been expanded and new obligations, some of which are jointly and severally with the seller or provider, have been drafted in a very detailed manner both in art. 48/V and art. 48/VI of the LPC and in art. 12/A of the Regulation. Indeed, the intermediaries, who were "*obliged to keep records of the transactions made with the seller or provider and to provide this information to the relevant institutions, organisations and consumers upon request*" and who were

held "responsible for their acts contrary to the contract with the seller or provider" in art. 48/V of the LPC before the amendment, are obliged to establish and keep open uninterruptedly a system enabling the consumer to communicate and follow up the requests and notifications arising from the distance contract in art. 48/V of the LPC after the amendment. In addition to this basic obligation, the intermediary service provider is also held responsible for "a) Jointly and severally with the seller or provider from the provision, confirmation and proof of the preliminary information to the consumer, b) Except for the cases where the data entry is made by the seller or provider, from the deficiencies in the issues that must be included in the preliminary information determined by the regulation, c) Keeping records regarding the transactions of consumers with sellers or providers due to the issues in this article and providing this information to the relevant public institutions and organisations and consumers upon request, ç) For each transaction in which they cause the sellers and suppliers to act in violation of the provisions of this article due to their practices contrary to the contract regarding the intermediary service they perform with the seller or supplier, d) In case they collect a fee on behalf of the seller or supplier, jointly and severally with the seller or provider from the obligations regarding delivery or performance and the right of withdrawal, except in cases where the price is transferred to the seller or provider after the delivery or performance of the goods or services to the consumer and the use of the rights in Articles 11 and 15, e) Failure to perform the contract at all or properly in campaign, promotional or discounted sales organised without the approval of the seller or provider, f) The matters in the preliminary information and the information contained in the advertisements are compatible and proved" with the sixth paragraph added to art. 48 of the LPC. It follows from this provision that the sole obligation of the intermediary service provider is not to establish the system and to ensure the uninterrupted and proper operation of this system; it is severally liable with the seller or the provider for the obligations regarding the preliminary information, confirmation, proof, delivery or performance and the right of withdrawal; and it is solely liable for the other obligations listed in the provision.

Before the amendment, it was accepted as the prevailing belief in legal and academic circles that the intermediary service providers would be liable for all kinds of breaches of obligation; however, with the new regulation, the obligations of the intermediary service provider are specified one by one, and

the scope of its liability, which was controversial, has become clearer, and it is accepted by law that it has a limited liability for the distance contract to which it is not a party. On the other hand, in distance contracts, the intermediary service provider may be jointly liable with the seller or provider in certain cases specified in the law, and may also be liable for performance in certain cases. Thus, we can say that the intermediary service provider, who is not a party to the distance contract, has also become an important contact point in terms of distance contracts, and in this respect, consumers may also make a claim against the intermediary service provider in the matters specified in the provision. Consequently, changes in consumer legislation have led to an increase in the protection provided to consumers against intermediary service providers.

Keywords

Distance contracts, consumer, intermediary

Kredi Sözleşmesiyle Bağlantılı Sigorta Sözleşmesinin Tüketicinin Korunması Bağlamında Değerlendirilmesi

Ayşe Nur Merve Yazıcı

Özet

Tüketicinin korunması hem Anayasa'dan doğan bir yükümlülük hem de Avrupa Birliği mevzuatına uyumun bir sonucu olduğu için Türk hukukunda bu konuda 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (TKHK) ile önemli düzenlemeler yapılmıştır. 6502 sayılı TKHK ile de eski TKHK'daki bazı eksiklikler giderilmiştir. Kredi veren karşısında güçsüz konumda bulunan tüketicinin korunması da bu eksikliklerden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna ilişkin 6502 sayılı Kanun'da ayrıntılı düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerden birisi de kredi sözleşmeleriyle bağlantılı sigorta yapılmasına ilişkindir. Bankacılık Kanunu m. 53'e göre, tüketici kredisi verenlerin kredi riski için gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü bulunmaktadır. Bunun yanı sıra öğretide kredi verenlerin, kredi alacağına karşılık teminat isteme hakkı bulunduğu kabul edilmektedir. Kredi veren kuruluşların ipotek, kefalet, sigorta gibi çeşitli şekillerde alacağını güvence altına aldığı görülmektedir. Sigorta, ipotek ve kefaletten farklı olarak kredi verenin daha az uğraşını gerektiren ve alacağına daha kolay kavuşmasını sağlayan bir garanti yoludur. Sigorta ile garanti altına alınan kredi alacağında, rizikonun gerçekleşmesi ile sigortacı tarafından ödeme gerçekleştirilmektedir. Bu imkân hem kredi veren hem kredi alan için avantajlı ve ucuz bir yol olarak görülmektedir. Örneğin; kredi kullananın ölümü halinde kredi borcunun ödenmesi tehlikeye girmekte ve sigortacının, hayat sigortası yapılan kredilerde kredi borcunu ödemesi ile borç sona erebilmektedir. Sigortanın, iyi bir kredi güvencesi olduğuna kuşku yoktur. Sigorta primlerinin kredi veren tarafından ödenmesi durumunda da sorun yoktur. Ancak bu primlerin tüketiciye yükletilmesi noktasında TKHK ile sağlanan korumanın uygulanıp uygulanmadığının tespiti gerekir.

Tüketicinin korunması bağlamında kredi bağlantılı sigorta yapılabilmesi bazı şartlara tabi tutulmuştur. 6502 sayılı TKHK'da, tüketici kredi sözleşmelerinde, sigorta yaptırılmasına ilişkin tüketiciyi koruyucu bazı düzenlemeler

mevcuttur. Bireysel Kredilerle Bağlantılı Sigortalar Uygulama Esasları Yönetmeliği ile de TKHK ile uyumlu düzenlemeler yapılmıştır. TKHK m. 29'un birinci cümlesine göre tüketicinin kendi talebi olmaksızın banka sigorta teklifinde bulunamaz. Bu maddeye, 24/03/2022 tarihli 7392 sayılı Kanun'la eklenen ikinci cümleye göre kredi veren sigorta içeren ve içermeyen şeklinde iki ayrı kredi sözleşmesi teklifinde bulunarak tüketiciye sigorta yaptırmayı teklif edebilir. Bu düzenleme ile yasal olarak kredi verenin sigorta teklif etmesinin yolu açılmıştır. Bunun yanı sıra TKHK m. 29/II'ye göre tüketicinin seçtiği sigorta şirketi ile sözleşme yapılmasını kredi veren kuruluş kabul etmek zorundadır. Sigortanın vadesinin ve ödenen primlerin, kredi süresi ve miktarı ile uyumlu olması da aranan şartlardan birisidir. Sigortacılık Kanunu m. 32/V'te de sigorta şirketini seçme hakkının sınırlandırılmayacağı ve sözleşmeye sigortanın belirli bir sigorta şirketi ile yapılması yönünde koyulan kayıtların hükümsüz olduğu düzenlenmiştir. Ayrıca Bireysel Kredilerle Bağlantılı Sigortalar Uygulama Esasları Yönetmeliği m. 11'e göre, tüketicinin bir ay içinde yeni poliçeyi sunarak sigorta şirketini değiştirmesi imkânı da kendisine tanınmıştır. Yasal düzenlemelerin tüketicilerin korunması bağlamında oldukça yerinde olduğu ancak uygulamada düzenlemelere aykırı işlemler yapıldığı görülmektedir. Bankanın, tüketiciye sigorta içeren ve içermeyen kredi sözleşmelerini sunarak ve gerekli aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirerek kredi bağlantılı sigortalar yaptırmayı yasal düzenlemelere uygunken; uygulamada bunun aksine hareket edilmektedir. Açık yasal düzenlemelere rağmen uygulamada kredi verenin kredi alana yaptırmayı zorunluymuş gibi kredi ile bağlantılı sigortayı sunduğu ve belirli bir sigortacıdan özellikle kredi verenin komisyon aldığı sigortacıdan sigortayı yaptırdığı görülmektedir. Yasal düzenlemelere aykırı uygulamaların bir kısmının haksız şart niteliği taşıdığı da tespit edilmektedir. Kredi verenin gerekli bilgilendirme yükümlülüğünü yerine getirdiğini ispat edemediği özellikle sigorta içeren ve içermeyen iki ayrı krediyi sunduğunu belgeleyemediği durumlarda işlemin hükümsüzlüğünden söz etmek gerekir. Bu bildiride konuya ilişkin ilgili yasal düzenlemeler çerçevesinde kredi sözleşmesi ile bağlantılı sigortanın nasıl yapılması gerektiğine ve yasal düzenlemelere uyulmadan yapılan kredi sözleşmeleri ile bağlantılı sigortaların hukuki akıbetinin ne olacağına ilişkin değerlendirme yapılmaktadır.

Anahtar kelimeler

Kredi sözleşmesi, Tüketicinin korunması, Bağlantılı sigorta sözleşmesi, Haksız şart, Aydınlatma yükümlülüğü

Evaluation of the Insurance Contract Related to the Loan Contract in the Context of Consumer Protection

Ayşe Nur Merve Yazıcı

Abstract

The protection of the consumer is both an obligation arising from the Constitution and a consequence of harmonization with the European Union legislation; therefore, significant regulations have been made in Turkish law on this matter through the Consumer Protection Law numbered 4077 (CPL). With the Consumer Protection Law numbered 6502, some deficiencies in the previous Consumer Protection Law have also been addressed. The protection of the consumer, who is in a vulnerable position against the loan provider, is one of these deficiencies. Detailed regulations regarding this matter have been established in Law No. 6502. One of these regulations is related to the making of insurance in connection with loan contracts. According to Article 53 of the Banking Law, providers of consumer loan have an obligation to take necessary measures for loan risk. In addition, in the doctrine, it is accepted that creditors have the right to request collateral against the loan they provide. It is observed that creditor institutions secure their receivables in various ways such as mortgages, sureties and insurance. Unlike mortgages and sureties, insurance is a way of guarantee that requires less effort on the part of the lender and enables it to obtain its receivables more easily. In the case of a loan receivable guaranteed by insurance, payment is made by the insurer upon the realization of the risk. This opportunity is considered advantageous and cost-effective for both the lender and the borrower. For instance, in the event of the borrower's death when using a loan, the repayment of the loan becomes at risk, and the insurer may settle the debt by paying off the loan in the case of loans covered by life insurance. There is no doubt that insurance is a good loan guarantee. There is also no problem if the insurance premiums are paid by the lender. However, it is necessary to determine whether the protection provided by the Consumer Protection Law (CPL) regarding the imposition of these premiums on the consumer is applied. In the context of consumer protection, loan -related insurance is subject to certain conditions. In Law No. 6502 on Consumer Protection, there are regulations that protect the consumer regarding the procurement of insurance in consumer loan contracts. The Regulation on Principles

of Practice of Insurances Related to Consumer Loans has also been enacted to ensure compliance with the Consumer Protection Law (CPL). According to the first sentence of Article 29 of the CPL, the bank cannot offer insurance without the consumer's own request. According to the second sentence added to this article by Law No. 7392 dated March 24, 2022, the lender may offer insurance to the consumer by offering two separate loan contract, with and without insurance. With this regulation, the legal path for the lender to offer insurance has been opened. In addition, according to Article 29/II of the CPL, the lending institution must accept the contract with the insurance company chosen by the consumer. It is also a requirement that the term of the insurance and the paid premiums be in harmony with the loan duration and amount. Article 32/V of the Insurance Law stipulates that the right to choose the insurance company cannot be restricted and that any clause stipulating that the insurance shall be concluded with a specific insurance company shall be null and void. Additionally, according to Article 11 of the Regulation on Principles of Practice of Insurances Related to Consumer Loans, consumers are granted the opportunity to change the insurance company by presenting a new policy within one month. Although the legal regulations are quite appropriate in the context of consumer protection, it is observed that transactions contrary to the regulations are carried out in practice. While the bank, in compliance with legal regulations, offers loan contracts to consumers, both with and without insurance, and fulfills the necessary disclosure obligations, contrary actions are observed in practice. Despite explicit legal regulations, it is noticed that in practice, the lender presents loan-related insurance as if it were mandatory for the borrower, specifically obtaining the insurance from a certain insurer from which the lender receives a commission. It is also observed that some of the practices contrary to the legal regulations have the characteristics of unfair terms. In cases where the lender cannot prove that it has fulfilled its obligation to provide the necessary information, especially in cases where it cannot document that it offers two separate loans with and without insurance, it is necessary to talk about the invalidity of the transaction. This paper presentation evaluates how the insurance in connection with the loan contract should be made within the framework of the relevant legal regulations on the subject and what will be the legal fate of the insurances in connection with the loan contract made without complying with the legal regulations.

Key words

Loan contract, Consumer protection, Related insurance contract, Unfair terms, Disclosure obligation

Ticari Temerrüt Faizine Dair Hükümlerin Tüketicî İşlemlerinde Uygulanabilirliği Üzerine Değerlendirmeler

Arş. Gör. Yusuf Berat Baş

Özet

Temerrüt faizine uygulanacak hükümler, işin adi yahut ticari niteliğe sahip olmasına ve sözleşmede buna ilişkin düzenleme bulunup bulunmamasına göre farklılık gösterir (TBK m. 120; TTK m. 8). Tüketicî işlemine uygulanacak mevzuat hükümleri incelendiğinde, tüketicinin taraf olduğu bazı işlemler bakımından temerrüt faizi oranına ilişkin sınırlara yer verilen özel düzenlemelere rastlanmaktadır. Tüketicî kredisi sözleşmelerinde, kararlaştırılan anapara faiz oranının %30'undan yüksek olmayacak bir oranda temerrüt faizi talep edilmesine imkân tanınması örnek olarak gösterilebilir (Tüketicî Kredisi Sözleşmeleri Yönetmeliği m. 18/2). Ancak tüketicî işleminde kararlaştırılabilecek temerrüt faizinin üst sınırı yahut kararlaştırılmamışsa hangi oran üzerinden temerrüt faizi talep edilebileceği hakkında açık ve genel nitelikte bir hükme, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunu'nda (TKHK) yer verilmemiştir. Türk Ticaret Kanunu'nun 3. ve 19. maddeleri çerçevesinde ticari iş kabul edilen bir işin tüketicî işlemine konu olduğu durumlarda, hem temerrüt faizinin sözleşmede serbestçe belirlenip belirlenemeyeceği hem de sözleşmede öngörülmemişse avans faiz oranı üzerinden istenip istenemeyeceği öğretide tartışmalıdır.

Bir ticari işin TKHK m.3 uyarınca tüketicî işlemi kabul edildiği durumlarda, TTK m. 8 uyarınca temerrüt faizinin serbestçe belirlenebileceği öğretide ileri sürülmüştür. Aksi görüşteki yazarlar, Türk Borçlar Kanunu'nun 120. maddesinin 2. fıkrasında temerrüt faizi bakımından öngörülen sınırın tüketicî işleminde de uygulanması gerektiği fikrini ileri sürmektedir. Yargı kararlarında da tüketicî işleminde temerrüt faizinin Türk Borçlar Kanunu'nun 120. maddesinin 2. fıkrasında öngörülen sınırlar içerisinde kararlaştırılabileceğine hükmedildiği görülmektedir. Bir diğer tartışma ise bu tür tüketicî işlemlerinde temerrüt faizi kararlaştırılmamışsa bunun avans faiz oranı üzerinden talep edilip edilemeyeceğidir. Bu tür tüketicî işlemlerinde avans faizinin taraflarca istenip

istenemeyeceğı sorununa ilişkin farklı görüşler öğretide ileri sürülmüştür. Bu çalışmada, öğretide ileri sürülen görüşler ve konuya ilişkin yargı kararları inceleneyecektir. Bu inceleme yapılırken, öğretide yer alan konuya ilişkin çalışmalara benzer şekilde bazı ön sorunlardan hareket edilmesi gerektiğı düşüncesindeyiz.

Bunlardan ilki, tüketici işleminin ticari iş niteliğini de barındıran çift karaktere sahip olup olamayacağıdır. Çünkü TKHK m. 83 hükmü gereğince, anılan Kanun'da tüketici işlemine ilişkin hüküm bulunmayan hallerde genel hükümler uygulama alanı bulacaktır. Bu çalışma kapsamında öncelikle, TKHK m. 83'te kendisine yer verilen “*genel hükümler*” ifadesinden ne anlaşılması gerektiğı sorunu öğretideki farklı görüşler çerçevesinde inceleneyecektir. Çünkü bu incelemede varılacak sonuçlar, ticari işin konumuzla ilgili sonuçlarının tüketici işlemlerinde uygulanıp uygulanamayacağı sorununun çözümünde yol gösterecektir.

Bizim de katıldığımız görüş uyarınca tüketici işlemleri, adi ve ticari iş çerçevesinin tamamen dışında olmayıp tarafın tüketici olması halinde çift karaktere sahiptir. Tüketici işlemine öncelikle tüketicinin korunmasına ilişkin hükümler uygulanacak ve fakat hüküm bulunmayan hallerde başvurulacak “*genel hükümler*” işin adi iş yahut ticari iş olmasına göre farklılık gösterecektir. Öğretide, bir ticari işin tüketici işlemi niteliğine de sahip olabileceğı ve “*genel hüküm*” olarak ticari işe bağlanan sonuçların uygulanabileceğı yönünde var olan görüşü savunmakla beraber ticari işin temerrüt faizine ilişkin sonuçlarının tümünün tüketici işlemine uygulanıp uygulanmayacağının tartışılması gerekir. Bu husus çalışmadaki ikinci ön sorundur.

Ticari işlerde faizin serbestçe belirlenebileceğı ve hükümde öngörülen şartlar sağlandığı takdirde bileşik faizin sözleşmeyle kararlaştırılabileceğı kabul edilmiştir (TTK m. 8/1-2). Türk Ticaret Kanunu'nun 8. maddesinin 3. fıkrasında ise tüketicinin korunmasına ilişkin hükümler saklı tutulmuştur. Türk Ticaret Kanunu'nun 8. maddesinde yer alan faizin serbestçe belirlenebileceğıne ilişkin hükmün, tüketici işlemlerinde uygulanıp uygulanamayacağı hakkında öğretide farklı görüşler yer almaktadır. Bu inceleme yapılırken bahsedilen hükmün uygulama sahasının yorum ilkeleri uyarınca tespit edilmesi gerekmektedir. Bu tür tüketici işlemlerinde temerrüt faizinin TTK m. 8 uyarınca serbestçe mi yoksa TBK m. 120/2 uyarınca belirli sınırlar içerisinde mi

kararlaştırılabileceğı sorununa öğretimeki görüşler ve yargı kararları çerçevesinde çözüm aranacaktır.

Ticari işin sonuçlarının tüketici işlemlerinde uygulanıp uygulanamayacağına ilişkin yapılacak bu incelemelerden sonra tüketici işlemlerinde sözleşmede kararlaştırılmadıysa temerrüt faizinin avans faiz oranı üzerinden talep edilip edilemeyeceğı incelenecektir. Bu incelemede, 3095 sayılı Kanun'un 2. maddesinin 2. fıkrasının bu tür tüketici işlemlerinde uygulanabilir bir hüküm olup olmadığı, avans faizinin istenmesinde taraf bakımından farklı sonuçlara ulaşıp ulaşılamayacağı öğretimeki görüşler ve konuya ilişkin yargı kararları çerçevesinde incelenecektir. Nihayet, bu tür tüketici işlemlerinde temerrüt faizinin ancak Türk Borçlar Kanunu'nun 120. maddesinin 2. fıkrasındaki sınırlar dahilinde kararlaştırılabileceğı ve buna karşın tüketici işlemlerinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda sözleşmede kararlaştırılmadığı takdirde avans faizi talep edilebileceğine ilişkin yargı kararlarının günümüzde geçerli faiz oranları nezdinde doğurabileceğı farklılık incelenecektir.

Anahtar Kelimeler

Temerrüt Faizi, Tüketici İşlemi, Ticari İş, Avans Faizi

Evaluations on Applicability of Provisions about Interest for Commercial Default in Consumer Transactions

Arş. Gör. Yusuf Berat Baş

Abstract

The provisions applicable to default interest differ depending on whether the transaction is ordinary or a commercial transaction and whether there is a relevant provision in the contract (Art. 120 TCO; Art. 8 TCC). When the provisions of the legislation applicable to consumer transactions are analyzed, it is observed that some transactions to which the consumer is a party have special provisions that set limits on the default interest rate. In consumer loan agreements, the possibility of demanding default interest at a rate not higher than 30% of the agreed principal interest rate can be given as an example (Consumer Loan Contracts Directive Art. 18/2). However, the Law on Consumer Protection No. 6502 does not contain a clear and general provision on the upper limit of the default interest that may be agreed in the consumer transaction or, if not agreed, the rate at which default interest may be claimed. In cases where a transaction that is deemed to be a commercial transaction within the framework of Articles 3 and 19 of the Turkish Commercial Code is subject to a consumer transaction, it is a matter of controversial in the doctrine whether the default interest can be freely determined in the contract and whether advance interest can be requested if it is not agreed in the contract.

In cases where a commercial transaction is accepted as a consumer transaction under Article 3 of the Law on Consumer Protection, it is argued in the doctrine that the default interest may be freely determined under Article 8 of the TCC. The authors of the contrary opinion argue that the limit in paragraph 2 of Article 120 of the Turkish Code of Obligations in terms of default interest should also be applied in consumer transactions. It is seen that judicial decisions have decided that the default interest in the consumer transaction may be agreed within the limits in paragraph 2 of Article 120 of the Turkish Code of

Obligations. Another controversy is whether advance interest can be claimed in such consumer transactions where default interest is not agreed in the contract. Different opinions have been put forward in the doctrine regarding the question of whether advance interest can be requested by the parties in such consumer transactions. In this study, the opinions in the doctrine and judicial decisions on the subject will be analyzed. While conducting this analysis, we believe that some preliminary issues should be considered similar to the studies on the subject in the doctrine.

The first of these is whether the consumer transaction may have a dual character, which also includes commercial transaction characteristics. This is because, pursuant to Article 83 of the Law on Consumer Protection, in cases where there are no provisions on consumer transactions under the mentioned Law, general provisions shall be applicable. Within the scope of this study, firstly, the question of what should be understood from the expression "general provisions" in Article 83 of the Law on Consumer Protection will be analyzed within the framework of different opinions in the doctrine. Because the results to be reached in this examination will guide the solution of the question of whether the relevant consequences of commercial transaction can be applied in consumer transactions.

According to the view we share, consumer transactions are not completely outside the ordinary and commercial transactions framework but have a dual character if the party is a consumer. The consumer transaction will be governed primarily by the provisions on consumer protection, but in the absence of such provisions, the "general provisions" to be applied will differ depending on whether the transaction is ordinary or a commercial transaction. Although we share the view that a commercial transaction may also qualify as a consumer transaction and that the consequences attached to a commercial transaction may be applied as "general provisions" to a consumer transaction, it is necessary to discuss whether all of the consequences of a commercial transaction regarding default interest will be applied to a consumer transaction. This is the second preliminary question in this study.

It is accepted that interest may be freely determined in commercial transactions and compound interest may be agreed upon by contract, provided that the conditions stipulated in the provision are met (Art. 8 /1-2 TCC). In paragraph 3 of Article 8 of the Turkish Commercial Code, the provisions

regarding consumer protection are reserved. There are different opinions in the doctrine as to whether the provision of Article 8 of the Turkish Commercial Code stipulating that interest may be freely determined can be applied to consumer transactions. While conducting this examination, it is necessary to determine the scope of application of the said provision in accordance with the principles of interpretation. In such consumer transactions, a solution will be sought within the framework of the opinions in the doctrine and judicial decisions as to whether the default interest can be freely determined pursuant to Art. 8 TCC or within certain limits pursuant to Art. 120/2 TCO.

After these examinations of whether the consequences of commercial transactions can be applied in consumer transactions, it will be examined whether the default interest can be requested at the advance interest rate in consumer transactions, if it is not agreed in the contract. In this examination, whether Article 2, Paragraph 2 of Law No. 3095 is an applicable provision in consumer transactions and whether different results can be reached in terms of the party in requesting advance interest will be examined within the framework of the opinions in the doctrine and judicial decisions on the subject. Finally, the difference in the current interest rates caused by the judicial decisions that the default interest in such consumer transactions can only be agreed within the limits of Article 120, paragraph 2 of the Turkish Code of Obligations, and on the contrary, advance interest can be demanded in disputes arising from consumer transactions, unless it is agreed in the contract, will be examined.

Keywords

Default Interest, Consumer Transaction, Commercial Transaction, Advance Interest.

TÜKETİCİ HUKUKU SEMPOZYUMU

İKİNCİ GÜN

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliğinde Tüketicinin Cayma Hakkı Konusunda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Elif Ayan Durhan

Özet

Uygulamada özellikle internetin gelişmesiyle birlikte mesafeli sözleşmelerle daha sık bir şekilde karşılaşmaya başlanmıştır. Mesafeli sözleşmeler, tüketiciler açısından belli kolaylıklar sağlasa da, aynı zamanda bazı riskleri de içermektedir. Çünkü bu tür sözleşmelerde tüketicinin malın kalitesini ve niteliğini önceden inceleme imkânı yoktur. Dolayısıyla tüketiciler mesafeli sözleşmelerde, yüz yüze yapılan sözleşmelere nazaran daha fazla korunmaya ihtiyaç duyarlar. Bu nedenle söz konusu sözleşmelerde tüketicilere herhangi bir sebep göstermeksizin ve cezai koşul ödemeksizin sözleşmeden cayma hakkı tanınmıştır.

Türk hukukunda konuya ilişkin düzenlemeler, TKHK m. 48/IV'te ve Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliğinin 9-15. maddeleri arasında yer almaktadır. Bu bildiri, 1 Ekim 2023'te yürürlüğe girmesi planlanan, daha sonra yürürlük tarihi 1 Ocak 2024'e ertelenen Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile cayma hakkı konusunda yapılan değişikliklerin isabetli olup olmadığını ortaya koyma amacını taşımaktadır. Ancak öncesinde cayma hakkının hukuki niteliğinin ve karşılaştırma yapabilmek için konu ile ilgili 2014 tarihli Yönetmelik hükümlerinin incelenmesi gerekmektedir.

Cayma hakkı, sözleşme ilişkisini sona erdiren bozucu yenilik doğuran bir haktır. Cayma hakkının hukuki niteliği doktrinde tartışmalıdır. Bazı yazarlar, cayma hakkının sözleşmeden dönme anlamına geldiğini kabul etmektedir. Kanaatimizce, bunun kabulü mümkün değildir. Çünkü dönme hakkı sözleşmenin her iki tarafına da eşit bir şekilde tanınırken ve öncesinde ihbar ve süre tanıma gibi özel koşulların varlığına bağlanırken, cayma hakkı sadece özel olarak korunmaya ihtiyaç duyan tarafa tanınmakta ve herhangi bir ön koşula tabi

tutulmamaktadır. Dolayısıyla cayma hakkı, hukuken geri alım hakkı niteliğindedir.

MSY m. 5'e göre mesafeli sözleşme kurulmadan önce tüketicinin satıcı/sağlayıcı tarafından cayma hakkının olduğu durumlarda, bu hakkın kullanılma şartları, süresi, usulü ve satıcının iade için öngördüğü taşıyıcıya ilişkin bilgiler konusunda bilgilendirilmesi gerekir. Yönetmelik değişikliğiyle bilgilendirmenin kapsamı genişletilmiş ve malın satıcı tarafından öngörülen taşıyıcıyla iadesi halinde teslim masrafını geçmemek üzere iade masraf tutarına ve hangi tarafça karşılanacağına, öngörülenin dışında bir taşıyıcıyla iadesi halinde ise iade masrafını tüketicinin karşılayacağına ilişkin bilgilerin de sözleşme metninde yer alması gerektiği kabul edilmiştir. Böylece sözleşmenin kabulünden önce detaylı bir ön bilgilendirilme yapılarak tüketicinin kararını bilinçli bir şekilde vermesi sağlanacaktır.

Cayma hakkı, malın tesliminden itibaren 14 gün içinde kullanılabilir. Ancak tüketici cayma hakkı konusunda yeterince bilgilendirilmezse, 14 günlük süre ile bağlı değildir. Bu halde cayma süresi, bilgilendirme gereği gibi yapılmış olsaydı işleyecek olan cayma süresinin bittiği tarihten itibaren bir yıl sonra sona erer (TKHK m. 48/IV).

Tüketici süresi içinde cayma hakkını kullandığında, sözleşme konusu malı 10 gün içinde iade etmesi gerekmektedir. İade masrafları satıcıya aittir. Ancak yönetmelikte hem iade süresi hem de iade masraflarını kimin karşılayacağı konusunda değişiklik yapılmıştır. Gerçekten 10 günlük süre 14 güne çıkarılmıştır. Tüketicie iade için daha fazla süre tanınması ve cayma süresi ile iade süresinin aynı şekilde düzenlenmesi isabetli olmuştur. Buna karşılık yönetmelik değişikliğiyle yapılan, malın ayıplı olması halinde iade masraflarının satıcıya, diğer durumlarda ise tüketiciye ait olacağı yönündeki düzenleme (MSY m. 13/III) isabetli olmamıştır. Çünkü bu düzenleme, cayma hakkının kullanımını zorlaştırmaktadır. Bazı tüketiciler sırf iade masraflarını karşılamak için cayma hakkını kullanmaktan vazgeçebilirler. Bu değişiklik, “*zayıf durumda olan tüketiciyi koruma*” yönündeki genel hukuk ilkesine uygun düşmemektedir. Diğer taraftan MSY m. 13/III'te tüketicinin iade masraflarından ön bilgilendirmede kararlaştırılması halinde sorumlu olacağı belirtilmiş olsa da, çoğunlukla genel işlem koşulu şeklinde hazırlanan mesafeli sözleşme metni üzerinde tüketicilerin değişiklik yapma imkânları yoktur. Dolayısıyla Yönetmelik değişikliğinden sonra ayıplı bir mal bulunmadığı sürece tüketicilerin

iade masraflarını satıcıya yükletebilme şansları azalmıştır. Zira satıcılar ön bilgilendirme metnine standart bir şekilde bunu ekleyeceklerdir.

Satıcı/sağlayıcı, cayma bildiriminin kendisine ulaştığı andan itibaren 14 gün içinde varsa malın tüketiciye teslim masrafları da dâhil olmak üzere tüketiciden tahsil edilen bütün ödemeleri geri vermekle yükümlüdür (MSY m. 12/I). Yönetmelik değişikliğiyle yükümlü kişilerin kapsamına isabetli bir şekilde aracı hizmet sağlayıcısı da dâhil edilmiş ve bunların tüketiciye karşı müteselsilen sorumlu olduğu kabul edilmiştir. Böylece tüketici satıcıya başvurmadan doğrudan aracı hizmet sağlayıcısından yaptığı ödemelerin tamamını isteyebilir.

MSY m. 15'te sözleşmede aksi kararlaştırılmadığı takdirde, bazı istisnai hallerde işin niteliği gereği cayma hakkının kullanılamayacağı kabul edilmiştir. Yönetmelik değişikliğiyle cayma hakkının kullanılamayacağı haller genişletilmiştir. Böylece Karayolları Trafik Kanununa göre tescili zorunlu taşıtırlar ile kayıt veya tescil zorunluluğu bulunan insansız hava araçlarına ilişkin sözleşmeler, tüketiciye teslim edilmiş cep telefonu, akıllı saat, tablet ve bilgisayarlar ile ilişkin sözleşmeler, canlı müzayede şeklinde açık artırma yoluyla akdedilen sözleşmeler, satıcı veya yetkili servis tarafından kurulum veya montajının yapılacağı belirtilen mallardan kurulum ya da montajı yapılanlara ilişkin sözleşmelerde cayma hakkının kullanılamayacağı kabul edilmiştir. Montajı yapılan malların tekrar sökülmesi, malda bozulmalara yol açabileceğinden cayma hakkının dışında tutulması yerinde olmuştur. Ancak özellikle cep telefonu ve bilgisayar satışına ilişkin sözleşmelerde cayma hakkının kaldırılması isabetsiz olmuştur. Çünkü işin niteliği bu mallarda cayma hakkının kullanılmasını engellemektedir.

Yönetmelikteki değişikliklerin tüketicilerin bilinçsiz bir şekilde alışveriş yapmalarını ve cayma hakkını keyfi bir şekilde kullanmalarını önleme amacıyla yapıldığını düşünüyoruz. Ancak bu yapılırken, tüketicilerin hukuken zayıf durumda bulundukları gerçeği her zaman dikkate alınmalıdır. Sonuç olarak, mesafeli sözleşmelerde cayma hakkının daha etkin bir şekilde kullanılabilmesi için Yönetmelikte tüketici aleyhine yapılan ve işin niteliğiyle bağdaşmayan değişikliklerin iptal edilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler

Mesafeli sözleşme, tüketici, cayma hakkı

Evaluation of the Amendments Made in the Regulation on Distance Contracts Regarding the Consumer's Right of Withdrawal

Dr. Öğretim Üyesi Elif Ayan Durhan

Abstract

In practice, distance contracts have started to be encountered more frequently, especially with the development of the internet. Although distance contracts provide certain conveniences for consumers, they also contain some risks. Because in such contracts, the consumer does not have the opportunity to examine the quality and nature of the goods in advance. Therefore, consumers need more protection in distance contracts than in face-to-face contracts. For this reason, consumers are entitled to withdraw from the contract without giving any reason and without paying any penal clause.

In Turkish law, the relevant provisions are set forth in Article 48/IV of the Consumer Protection Law and Articles 9-15 of the Regulation on Distance Contracts. This paper aims to reveal whether the amendments made to the right of withdrawal by the Regulation Amending the Distance Contracts Regulation, which was planned to enter into force on October 1, 2023 and then postponed to January 1, 2024, are accurate or not. However, it is necessary to examine the legal nature of the right of withdrawal and the provisions of the Regulation dated 2014 in order to make a comparison.

The right of withdrawal is a right that terminates the contractual relationship. The legal nature of the right of withdrawal is controversial in the doctrine. Some authors accept that the right of withdrawal means avoidance of the contract. In our opinion, it is not possible to accept this. Because, while the right of avoidance is granted equally to both parties to the contract and is subject to the existence of special conditions such as notice and deadline, the right of withdrawal is granted only to the party in need of special protection and is not subject to any preconditions. Therefore, the right of withdrawal is legally a right of repurchase.

Pursuant to Art. 5 of the Regulation on Distance Contracts (“Regulation”) prior to the conclusion of the distance contract, the consumer must be informed by the seller/provider about the conditions, duration, and procedure for exercising this right, and the information regarding the carrier envisaged by the seller for the return, in cases where the consumer has the right of withdrawal. With the amendment of the Regulation, the scope of the information has been expanded and it has been accepted that in case the goods are returned by the carrier envisaged by the seller, information regarding the amount of the return cost not exceeding the delivery cost and which party will bear the return cost, and in case the goods are returned by a carrier other than the one envisaged, the return cost will be borne by the consumer, must also be included in the contract text. Thus, a detailed preliminary information will be provided before the acceptance of the contract and the consumer will be able to make an informed decision.

The right of withdrawal can be exercised within 14 days from the delivery of the goods. However, if the consumer is not sufficiently informed about the right of withdrawal, he/she is not bound by the 14-day period. In this case, the withdrawal period expires one year after the expiry of the withdrawal period that would have expired if the information had been duly provided (Art. 48/IV of the CPL).

When the consumer exercises his/her right of withdrawal within the term, he/she must return the goods subject to the contract within 10 days. The costs of return belong to the seller. However, the regulation has been amended in terms of both the return period and who will cover the return costs. Indeed, the 10-day period has been increased to 14 days. It is appropriate to give the consumer more time for return and to regulate the withdrawal period and the return period in the same way. On the other hand, the regulation stipulating that the costs of return shall be borne by the seller in case the goods are defective and by the consumer in other cases (Art. 13/III of the Regulation) is not correct. Because this regulation makes it difficult to exercise the right of withdrawal. Some consumers may refrain from exercising the right of withdrawal just to avoid the costs of return. This amendment does not comply with the general legal principle of "protecting the weaker consumer". On the other hand, although it is stated in Article 13/III of the Regulation that the consumer will be responsible for the return costs if it is agreed upon in the preliminary

information, consumers do not have the opportunity to make changes to the text of the distance contract, which is mostly prepared in the form of general transaction conditions. Therefore, after the amendment of the Regulation, unless there is a defective good, consumers have less chance to charge the seller for the return costs. This is because the sellers will add this to the preliminary information text in a standard manner.

The seller/provider is obliged to return all payments collected from the consumer, including the costs of delivery of the goods to the consumer, if any, within 14 days following the receipt of the withdrawal notification (Art. 12/I of the Regulation). With the amendment to the Regulation, the intermediary service provider has been included in the scope of liable persons and it has been accepted that they are jointly and severally liable to the consumer. Thus, the consumer may request the full amount of the payments made directly from the intermediary service provider without applying to the seller.

Article 15 of the Regulation stipulates that, unless otherwise agreed in the contract, the right of withdrawal cannot be exercised in certain exceptional cases due to the nature of the work. With the amendment to the Regulation, the cases where the right of withdrawal cannot be exercised have been expanded. Thus, it is accepted that the right of withdrawal cannot be exercised in the contracts regarding the movables that are obliged to be registered according to the Highway Traffic Law and unmanned aerial vehicles that are obliged to be registered or registered, contracts regarding mobile phones, smart watches, tablets and computers delivered to the consumer, contracts concluded through auction in the form of live auctions, contracts regarding the installation or assembly of the goods specified to be installed or assembled by the seller or authorized service. Since the re-disassembly of the assembled goods may cause deterioration in the goods, it is appropriate to exclude the right of withdrawal. However, the removal of the right of withdrawal, especially in contracts for the sale of mobile phones and computers, has been inappropriate. Because the nature of the business does not prevent the use of the right of withdrawal in these goods.

We consider that the amendments to the Regulation are intended to prevent consumers from making uninformed purchases and arbitrarily exercising their right of withdrawal. However, while doing so, the fact that consumers are in a legally weak position should always be taken into account. As a result, we

believe that in order to use the right of withdrawal more effectively in distance contracts, the amendments made in the Regulation against the consumer and incompatible with the nature of the business should be canceled.

Keywords

Distance contract, consumer, right of withdrawal

Avukatlık Sözleşmelerinin Tüketici İşlemi Olarak Değerlendirilmesi Sorunu

Dr. Öğretim Üyesi Seda Kara Kılıçarslan

Özet

6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a eklenen 73/A numaralı madde ile tüketici uyuşmazlıkları bakımından dava açılmadan önce arabuluculuğa başvurulmuş olması şartı getirilmiştir. Bu düzenlenme ile uygulamada tüketici işlemlerinin belirlenmesi ve özellikle ticari işlem tüketici işlemi sınırının çizilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Tüketici işlemi TKHK m.3/1 bendinde ; “mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan, eser, taşıma, sim-sarılık, sigorta, vekâlet, bankacılık ve benzeri sözleşmeler de dâhil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukuki işlem” olarak tanımlanmıştır. Bir işlemin tüketici işlemi olup olmadığını belirlemede en önemli kriter her somut işlem bakımından değerlendirilme yapılmasıdır. Zira sayılan işlemler gerekli nitelikleri taşımıyorsa tüketici işlemi olmayacağı gibi, sayılmayan birçok işlem de gerekli nitelikleri taşıyorsa tüketici işlemi olarak kabul edilecektir. Buna göre bir tüketici işleminden bahsedilmek için üç unsurun varlığının aranması gerekmektedir. Birincisi, taraflardan birinin mutlaka kanunen sınırları çizilmiş “tüketici” sıfatına sahip olması, ikincisi karşı tarafın kanun anlamında satıcı, sağlayıcı, kredi veren, üretici gibi bir taraf olması, üçüncüsü ise yapılan işlemin konusunun TKHK doğrultusunda bir mal veya hizmetin kapsamına girmesidir. Bu kapsamda sadece parasal değeri ve alışverişi konu olan maddi ve gayrimaddi varlıklar TKHK kapsamında “mal” olarak nitelendirilmektedir. Hizmet ise, bir ücret veya menfaat karşılığında yapılan ya da yapılması taahhüt edilen mal sağlama dışındaki her türlü tüketici işleminin konusunu oluşturmaktadır. Sağlık hizmetleri, eğitim hizmetleri, taşıma hizmetleri, konaklama ve barınma hizmetleri, taşıma hizmetleri, malların saklanması, korunması ve bakımına ilişkin hizmetler, eğlence hizmetleri, sanatçı ve zanaatkarların verdiği hizmetler tercüme faaliyetleri, imal ve inşaa işleri, mimarlık ve mühendislik faaliyetleri hizmet kavramı içinde gösterilebilir. Ancak bir işlemin tüketici işlemi olup

olmadığını belirlemede en önemli kriter her somut işlem bakımından değerlendirilme yapılmasıdır. Zira belli başlı sayılan işlemler gerekli nitelikleri taşııyorsa tüketici işlemi olmayacağı gibi, sayılmayan birçok işlem de gerekli nitelikleri taşıyorsa tüketici işlemi olarak kabul edilecektir. Ayrıca İşlemin tüketici sözleşmesi olarak belirlenmesi hususunda duraksama olması halinde tüketici sözleşmesi lehine yorum yapılması gerektiği kabul edilmelidir.

Bu kapsamda en tartışmalı hususlardan biri de avukatlık vekalet sözleşmelerinin tüketici işlemi olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceği meselesi ve zorunlu arabuluculuk sürecine dahil olup olmadığıdır. Açıkçası gerek öğreti gerek yargı kararlarında yeknesak uygulamalardan bahsetmek mümkün değildir. Çoğunlukla avukatlık sözleşmesinde vekalet verenin kim olduğuna göre sözleşmenin niteliğini belirleme yoluna gidilmiştir. Dolayısıyla tüketici sıfatına sahip bir kişi ile avukat arasındaki vekalet ilişkisi tüketici işlemi olarak değerlendirilmiştir. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, 2014 yılında vermiş olduğu bir kararda avukatın vekalet ücretinden kaynaklanan alacağının, vekalet sözleşmesinin tarafının da tüketici olması dolayısıyla tüketici uyuşmazlığı olduğu ve tüketici mahkemesinde görülmesi gerektiğine hükmetmiştir. Bununla birlikte benzer uyuşmazlıklarda Yargıtay'ın farklı kararlar verdiği de görülmektedir. 2017 yılında Ankara Bölge Adliye Mahkemesinin 4. Hukuk Dairesince, "Avukatlık Kanunu'nda düzenlenmiş olan avukatlık sözleşmesinin, Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenmiş olan vekalet sözleşmesinden farklı ve ayrı bir sözleşme türü olması ve bu sözleşmenin niteliği gereğince 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında bulunduğu kabul edilemeyeceğinden, davaya bakma görevinin Asliye Hukuk Mahkemesi'nin görev alanında bulunduğuna kesin olarak karar verilmiştir". Avukatlık sözleşmelerinin sui generis bir yapıyı haiz olması ve kamu düzenine ilişkin olması nedeniyle Asliye Hukuk Mahkemesi'nin görev alanında bulunduğu kabul edildiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler

Avukatlık Sözleşmesi, Tüketici işlemi, Vekalet Sözleşmesi, Arabuluculuk, Tüketici.

The Problem of Evaluating Attorney Contracts as Consumer Transactions

Dr. Öğretim Üyesi Seda Kara Kılıçarslan

Abstract

With Article 73/A added to the Law No. 6502 on the Protection of Consumers, the condition of applying to mediation before filing a lawsuit has been introduced for consumer disputes. With this regulation, it has become necessary to determine the consumer transactions in practice and especially to draw the boundary of the commercial transaction consumer transaction. Consumer transaction is defined as "all kinds of contracts and legal transactions, including contracts of work, transportation, brokerage, insurance, proxy, banking and similar contracts, established between consumers and real or legal persons, including public legal persons, acting for commercial or professional purposes or acting on their behalf or account in the goods or services markets" in Article 3/1 of the Consumer Protection Law. The most important criterion in determining whether a transaction is a consumer transaction is to evaluate each concrete transaction. This is because the transactions listed will not be consumer transactions if they do not meet the necessary qualifications, and many transactions that are not listed will be accepted as consumer transactions if they meet the necessary qualifications. Accordingly, the existence of three elements must be sought in order to talk about a consumer transaction. Firstly, one of the parties must have the title of "consumer", which is legally defined, secondly, the other party must be a party such as a seller, provider, lender, producer, etc., and thirdly, the subject matter of the transaction falls within the scope of a good or service in accordance with the Consumer Protection Law. In this context, only tangible and intangible assets that have monetary value and are subject to exchange are qualified as "goods" within the scope of the Consumer Protection Law. Services, on the other hand, constitute the subject matter of all kinds of consumer transactions other than the provision of goods that are made or undertaken to be made in return for a fee or benefit. Health services, education services, transportation services, accommodation and lodging services, transportation services, services related to the storage, protection and maintenance of goods, entertainment services, services provided by artists and craftsmen, translation activities, manufacturing and construction works, architecture and engineering activities can be shown within the concept

of service. However, the most important criterion in determining whether a transaction is a consumer transaction is to evaluate each concrete transaction. As a matter of fact, certain transactions will not be consumer transactions if they do not meet the necessary qualifications, and many transactions that are not listed will be accepted as consumer transactions if they meet the necessary qualifications. In addition, it should be accepted that if there is a hesitation in determining the transaction as a consumer contract, interpretation should be made in favor of the consumer contract.

In this context, one of the most controversial issues is whether or not attorney power of attorney agreements should be considered as consumer transactions and whether they are included in the mandatory mediation process. Obviously, it is not possible to talk about uniform practices in both doctrine and judicial decisions. For the most part, the nature of the contract has been determined according to who is the attorney in the attorney agreement. Therefore, the attorney relationship between a person who is a consumer and a lawyer is considered as a consumer transaction. In a decision rendered in 2014, the 17th Civil Chamber of the Court of Cassation ruled that the lawyer's receivable arising from the attorney's fee is a consumer dispute since the party to the attorney agreement is also a consumer and should be heard by the consumer court. However, it is also observed that the Court of Cassation has made different decisions in similar disputes. In 2017, the 4th Civil Chamber of the Ankara Regional Court of Appeals ruled that "Since the attorney agreement regulated under the Attorneyship Law is a different and separate type of contract from the attorneyship agreement regulated under the Turkish Code of Obligations, and since it cannot be accepted that this contract is within the scope of the Law No. 6502 on the Protection of Consumers due to its nature, it has been conclusively decided that the Civil Court of First Instance has the duty to hear the case". However, it is also seen that this view has been criticized due to the fact that attorney contracts have a sui generis structure and have a structure related to public order.

Keywords

Attorney Agreement, Consumer transaction, Power of Attorney Agreement, Mediation, Consumer.

Gemi Seyahat Sözleşmelerinin Gereği Gibi İfa Edilmemesine Dair Alman Yargı Kararlarının İncelenmesi

Arş. Gör. Beyza Gül Can

Özet

Paket Tur Sözleşmesi, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun'da 6.03.2003 tarihine kadar özel bir düzenleme olmaksızın kullanılan bir terim olmakla birlikte 4077 sayılı Kanun'a 6/C maddesi eklenerek, tanımlanmıştır. Bu tanım, genellikle seyahat düzenleme sözleşmeleri olarak bilinen ve çeşitli başlıklar altında yer alan sözleşmeleri kapsamaktadır.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun ise 13.06.1990 tarihli "Paket, Gezi, Paket Tatil ve Paket Turlara" İlişkin 90/314/AET sayılı AB Konsey Direktifi temel alınarak oluşturulmuştur. Burada paket tur, tatil amaçlı ulaşım, konaklama, yeme-içme ve turistik hizmetlerin bir araya getirilip belirli bir bedelle sunulduğu seyahatleri ifade etmektedir. Sözleşmenin varlığı, paket tur düzenleyicisi veya aracısı olan seyahat acentesi tarafından, tüketicinin ödediği bir götürü bedel karşılığında sunulan turistik hizmetlerin bir kombinasyonunu içermesine dayanmaktadır. Bu ilişki, taraflar arasında karşılıklı borç yükleyen ve sürekli edime dayanan bir sözleşme temelinde kurulmuştur.

Paket tur sözleşmesinin unsurları arasında, edimlerin bütünlüğü, ücret ve süre yer almaktadır. Edimlerin bütünlüğü, tur düzenleyenin yerine getirmesi gereken birden çok edimin bir bütün halinde sunulması (konaklama, ulaştırma ve bunlara bağlı olmayan turistik hizmetlerden en az ikisinin birlikte yer alması) anlamına gelmektedir. Ücret unsuru, mal veya hizmetin bütün halinde tek bir ücret karşılığında sunulması anlamına gelirken süre unsuru ise paket turun 24 saatten uzun veya gecelik konaklamayı içermesi gerektiğini belirtmektedir.

Gemi seyahatleri de bir paket tur sözleşmesi örneğini temsil etmekte ve tüketicilere belirli bir ücret karşılığında geniş bir hizmet yelpazesi sunmayı amaçlamaktadır. Bu sözleşme ile birlikte yolculara; ulaştırma, gemide konaklama, yeme içme, gemi üzerindeki aktiviteler ve eğlenceler ve bazen kara gezileri gibi turistik hizmetleri içeren bir paket sunulmaktadır. Bu tür seyahatler,

tur operatörleri, seyahat acenteleri veya cruise şirketleri tarafından düzenlenir ve genellikle bir paket halinde satılmaktadır. Seyahat süresi genellikle birkaç gün ila birkaç hafta arasında değişebilmektedir.

Bu tür paketler genellikle tüketicilere seyahat düzenlemelerini kolaylıkla ve planlama zahmetinden kaçınarak yapabilmelerini sağlamaktadır. Ancak, gemi seyahatini tercih edecek olan tüketicilerin hak kaybına uğramamaları için tur şartları hakkında detaylıca bir ön inceleme yapmaları büyük önem teşkil etmektedir. Zira bu tür sözleşmeler çoğunlukla gemiyle ilgili katı kuralları, değişken varış noktalarını, ekstra ücretleri ve zorlu iptal politikalarını içermektedir. Bu nedenle, tüketicilerin aracı tur şirketi veya acenteleri ile olan paket tur sözleşmelerini dikkatlice değerlendirmeleri önemlidir.

Fakat günün sonunda sorunlar genellikle katı gemi kuralları veya tura katılanın özensizliği dışında, çoğunlukla paket tur sözleşmesinin içerdiği edimlerin seyahati düzenleyen tarafından gereği gibi ifa edilmemesinden kaynaklanmaktadır. Bu durumlar, gemide yaşanan teknik sorunlar, beklenen kalite ve standardın altında sunulan turistik hizmetler veya başka aksaklıklar gibi faktörlerle ilişkilidir.

Sözleşmeden doğan edimlerin seyahati düzenleyen tarafından ihlal edilmesi, tura katılan ve turu düzenleyen taraf arasında yaşanan anlaşmazlıklar sıkça yabancı yargı kararlarına konu olmuştur. Örneğin, bir gemi seyahatinde kabinlerin boyutu, mahkeme tarafından dikkate alınan önemli bir faktör olmuştur. Frankfurt Yüksek Bölge Mahkemesi, dört yataklı bir kabin için 9 metrekarelik alanının çok küçük bulunması nedeniyle seyahat ücreti üzerinde %7,5'lik bir indirim kararı almıştır.

Gemi motorunun arızalanması veya hava koşulları nedeniyle seyahat planına dahil olan ancak iptal edilen gününbirlik kara gezileri, günlük fiyattan %30'luk bir indirim yapılmasını gerektirmiştir. Yolcuların beklentilerini karşılamayan hizmet kalitesi veya teknik sorunlar da mahkeme kararlarında tüketici lehine indirim hakkı olarak yansımıştır. Yine yargı kararlarına göre eğlence türleri, dil hizmetleri ve gemi personeli konularında yaşanan eksiklikler, tüketicinin indirim talep etme hakkını doğurmaktadır. Sigara konusu da mahkeme kararlarına yansımıştır ve broşür veya seyahat onayında belirtilmeyen iç alanlarda sigara içme yasağı bir kusur teşkil ederken, açık güvertede diğer yolcuların sigara içmesi genellikle bir kusur olarak kabul edilmemektedir.

Yargı kararlarının incelenmesi, tüketicilerin gemi seyahatleri sırasında yaşadıkları sorunlar bakımından sahip oldukları hakları anlamalarına büyük katkı sağlayacaktır. Ayrıca bu inceleme sayesinde Türk Hukukunda konuya yönelik var olan eksiklikler de netleşecektir. Tüketicilerin gemi seyahatleri sırasında karşılaştığı sorunlara ilişkin net ve kapsamlı yasal düzenlemeler, bilinçli bir şekilde seyahat etmelerini ve haklarını korumalarını sağlar. Bu çerçevede, ulusal yasal düzenlemelerin, uluslararası yargı kararlarıyla uyumlu bir şekilde güncellenmesi önemlidir.

Anahtar Kelimeler

Paket Tur Sözleşmeleri, Gemi Seyahati Sözleşmesi, Turistik Hizmetlerin İfası, Gemi Seyahati Hakkında Yabancı Mahkeme Kararları, Seyahat Sözleşmesi

Examination Of German Judicial Decisions On Non-Performance Of Voyage Contracts

Arş. Gör. Beyza Gül CAN

Abstract

Package Tour Contract is a term used in the Law No. 4077 on the Protection of Consumers without a special regulation until 6.03.2003, but package tour contracts were defined by adding Article 6/C to the Law No. 4077. This definition covers the contracts, which are generally known as travel arrangement contracts and are under various headings.

Law No. 6502 on the Protection of Consumers is based on the EU Council Directive 90/314/EEC on "Package, Excursions, Package Holidays and Package Tours" dated 13.06.1990. Here, package tour refers to travels in which transportation, accommodation, food and beverage and touristic services for holiday purposes are brought together and offered for a certain price. The existence of the contract is based on the fact that it includes a combination of touristic services offered by the travel agency, which is the package tour organiser or intermediary, in return for a lump sum price paid by the consumer. This relationship is established on the basis of a contract between the parties based on a mutual obligation and continuous performance.

The elements of a package tour contract include the integrity of the performances, fee and duration. Completeness of performances means that multiple performances to be fulfilled by the tour organiser are presented as a whole (accommodation, transportation and at least two of the touristic services not related to these are included together). The price element means that the goods or services are offered as a whole for a single price, while the duration element states that the package tour must include accommodation longer than 24 hours or overnight accommodation.

Cruises represent an example of a package tour contract and aim to offer a wide range of services to consumers for a certain fee. With this contract, passengers are offered a package of touristic services such as transport, accommodation on board, food and beverage, activities and entertainment on board,

and sometimes land excursions. Such trips are organised by tour operators, travel agencies or cruise companies and are usually sold as a package. The duration of the trip can usually vary from a few days to several weeks.

Such packages generally allow consumers to make their travel arrangements easily and without the hassle of planning. However, it is of great importance for consumers who will prefer cruise travel to make a detailed preliminary examination of the tour conditions in order not to lose their rights. This is because such contracts often include strict rules regarding the ship, variable destinations, extra fees and tough cancellation policies. Therefore, it is important for consumers to carefully evaluate package tour contracts with intermediary tour companies or agencies.

At the end of the day, however, problems usually arise not from strict ship rules or carelessness on the part of the tour participant, but mostly from the failure of the travel organiser to properly perform the obligations contained in the package tour contract. These situations are related to factors such as technical problems on board, touristic services provided below the expected quality and standard, or other disruptions.

The breach of contractual obligations by the travel organiser and disputes between the tour participant and the tour organiser have frequently been the subject of foreign judicial decisions. For example, the size of the cabins on a cruise has been an important factor taken into account by the court. The Frankfurt Higher Regional Court decided to reduce the fare by 7.5% on the grounds that 9 square metres of space for a four-bed cabin was too small.

Daily land excursions that were included in the itinerary but cancelled due to the breakdown of the ship's engine or weather conditions required a 30% discount on the daily price. Service quality or technical problems that do not meet the expectations of passengers are also reflected in court decisions as a right to discount in favour of the consumer. Again, according to judicial decisions, deficiencies in the types of entertainment, language services and ship personnel give rise to the consumer's right to demand a discount. The issue of smoking is also reflected in the court decisions and while the smoking ban in the interior areas, which is not mentioned in the brochure or travel confirmation, constitutes a defect, the smoking of other passengers on the open deck is generally not considered a defect.

The examination of judicial decisions will make a great contribution to the understanding of the rights of consumers in terms of the problems they experience during their cruises. In addition, this examination will clarify the existing deficiencies in Turkish Law on the subject. Clear and comprehensive legal regulations regarding the problems faced by consumers during their cruises enable them to travel consciously and protect their rights. In this framework, it is important to update the national legal regulations in line with international judicial decisions.

Keywords: Package Tour Contracts, Cruise Contract, Performance of Touristic Services, Foreign Court Decisions on Cruise Contracts, Travel Contract

Tüketici Mahkemelerinin Görev Alanına Giren Sigorta Sözleşmelerinden Doğan Uyuşmazlıklar

Arş. Gör. Esra Delice Tekin

Özet

Türk Ticaret Kanunu'nun 3. maddesi gereğince TTK'de düzenlenen hususlar ticari iş niteliği arz eder. Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenen hususların ticari iş sayılması bakımından, tarafların tacir sıfatını haiz olup olmaması ya da işlemin ticari işletmeyle ilgili olup olmaması önem taşımamaktadır, söz konusu hususun TTK'de düzenlenmiş olması yeterlidir. Bu nedenle taraflar yönünden ayrı ayrı bir değerlendirme yapılmasını gerektirmeyen bu işler, öğretide “mutlak ticari iş” olarak nitelendirilmiştir. Sigorta sözleşmesi Türk Ticaret Kanunu'nun 1401. maddesinde, “...sigortacının bir prim karşılığında kişinin para ile ölçülebilir bir menfaatini zarara uğratan tehlikenin, rizikonun meydana gelmesi halinde bunu tazmin etmeyi ya da bir veya birkaç kişinin hayat süreleri sebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar dolayısıyla bir para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmayı yükümlendiği sözleşmeler” şeklinde tanımlanmıştır. Dolayısıyla sigorta sözleşmeleri de Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmesi nedeniyle mutlak ticari iştir. Bunun yanında Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun'un 3. maddesinin 1. fıkrasının (1) bendinde tüketici işlemi tanımlanırken mal veya hizmet piyasalarında ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden gerçek yahut tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan sigorta sözleşmeleri tüketici işlemlerinden sayılmıştır. Bu bağlamda sigorta sözleşmeleri aynı zamanda bir tüketici işlemidir. Sigorta sözleşmeleri ticari iş ve tüketici işlemi niteliklerinin her ikisini de bünyesinde barındırır. Bu halde hangi kanun hükümlerinin uygulanacağı tespit edilmelidir. TKHK m. 83/2'de yer alan düzenleme uyarınca, bir tarafının tüketici olduğu işlemler bakımından başka kanunlarda düzenleme bulunması, söz konusu işlemlerin tüketici işlemi olarak nitelendirilmesini engellemez. Anılan hükme göre, ticari iş niteliğini haiz olan işlemlerde, taraflarından birinin tüketici olması bu işlemlerin ticari iş niteliğine hâlel getirmeyecek ve bunun yanında tüketici işleminin varlığı da zarar görmeyecektir.

Sigorta sözleşmesinden doğan bir uyuşmazlık TTK'nin 4. maddesinin 1. fıkrası ve (a) bendi uyarınca ticari dava niteliği arz eder. Ticari davalar, aksine hüküm olmadıkça, dava olunan şeyin değeri yahut tutarı önem arz etmeksizin asliye ticaret mahkemesinde görülür. Ancak sigorta sözleşmelerinin TKHK'deki düzenleme uyarınca tüketici işlemi olarak nitelendirilmesi halinde doğacak uyuşmazlıklar ise TKHK m.73 uyarınca tüketici davasına vücut verir. Bu halde Tüketici Hakem Heyeti'ne başvurunun zorunlu olduğu 104.00,00 TL'nin üzerindeki sigorta uyuşmazlıklarına ilişkin davalarda TKHK'nin 73. maddesi uyarınca tüketici mahkemeleri görevlidir.

Konuyu dava şartı arabuluculuk kapsamında ele aldığımızda sigorta sözleşmesinden doğan uyuşmazlığın ticari veya tüketici uyuşmazlığı olması bakımından birtakım farklılıklarla karşılaşmaktayız. Ticari davalarda dava şartı olarak arabuluculuk, TTK'ye eklenen 5/A maddesinde düzenlenmiştir. Tüketici mahkemelerinde görülen uyuşmazlıklarda dava şartı olarak arabuluculuk ise TKHK'nin 73/A maddesiyle kabul edilmiştir. Ticari davalarda dava şartı arabuluculuk ile tüketici mahkemelerindeki arabuluculuk dava şartı, kapsam bakımından birbirinden farklıdır. İlk olarak, ticari dava şartı arabuluculuk, uyuşmazlığın ticari dava niteliğine bağlı olarak düzenlenirken; tüketici dava şartı arabuluculuk uygulaması, tüketici mahkemelerinin yetkili olmasına bağlanmıştır. Ayrıca bunun yanında TTK'nin 5/A hükmü, sadece "konusu bir miktar paranın ödenmesi olan alacak ve tazminat talepleri hakkında" dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmasını dava şartı olarak öngörür. Tüketici dava şartı arabuluculuğun düzenlendiği TKHK 73/A maddesi ise arabulucuya başvurmanın dava şartı olduğunu belirttikten sonra, bu kuralın istisnalarını sayarak belirler. Dolayısıyla her iki yargılamada da arabuluculuğa başvurulması tamamlanabilir bir dava şartı değildir. Anılan düzenlemeler sonucunda, bir dava açılacağı zaman konusu bir miktar paranın ödenmesini oluşturan alacak ve tazminat talebi olan ticari davalar için öncelikli olarak ticari dava şartı arabuluculuğa başvurulacağı; tüketici davalarında ise Tüketici Hakem Heyeti'nin bakmakla yükümlü olduğu sınırın aşıldığı uyuşmazlıklar dışında kalan tüm uyuşmazlıklarda -konusu bir miktar paranın ödenmesine ilişkin alacak ve tazminata ilişkin olmasa dahi- tüketici mahkemesinin görevli olacağı ve tüketici dava şartı arabuluculuğa başvurulacağı kabul edilir.

Çalışmamızda öncelikli olarak sigorta sözleşmesinin ticari iş ve tüketici işlemi olması hususu üzerinde durulup akabinde görevli mahkemenin tespiti yapılacaktır. Son olarak ise tüketici mahkemesinin görev alanına giren ve

üçüncü kişi yararına yapılan sigorta sözleşmelerinde tüketici sıfatı belirlenirken sigorta ettirenin mi yoksa sözleşmenin lehine yapıldığı zarar sigortalalarında sigortalı, can sigortalarında ise lehtarın mı esas alınacağı konusundaki tereddüt ele alınacak ve incelenecektir.

Anahtar Kelimeler

Sigorta Sözleşmesi, Tüketici Mahkemesi, Görevli Mahkeme, Ticari Dava, Dava Şartı Arabuluculuk

Disputes Arising from Insurance Contracts within the Jurisdiction of Consumer Courts

Arş. Gör. Esra Delice Tekin

Abstract

According to Article 3 of the Turkish Commercial Code, matters regulated in the Turkish Commercial Code (TCC) are considered to have a commercial nature. In determining whether matters regulated in the Turkish Commercial Code are considered commercial, it is not relevant whether the parties have the status of merchants or whether the transaction is related to a commercial enterprise. It is sufficient that the matter is regulated in the TCC. Therefore, these matters, which do not require a separate evaluation for the parties, are classified as "absolute commercial transactions" in the doctrine. The insurance contract is defined in Article 1401 of the Turkish Commercial Code as follows: "... contracts in which the insurer, in exchange for a premium, undertakes to compensate for a measurable benefit of a person in the event of the occurrence of a risk or hazard causing harm, or to pay money or perform other obligations due to the life events of one or more persons." Therefore, insurance contracts are also considered absolute commercial transactions due to their regulation in the Turkish Commercial Code. In addition, in Article 3, Paragraph 1, Sub-paragraph (I) of the Consumer Protection Law, when defining consumer transactions, insurance contracts established between individuals or legal entities acting for commercial or professional purposes in the markets of goods or services and consumers are considered consumer transactions. In this context, insurance contracts are also considered consumer transactions. Insurance contracts encompass both commercial and consumer transaction characteristics. Therefore, it is necessary to determine which legal provisions will be applicable. According to Article 83/2 of the Consumer Protection Law, the existence of regulations in other laws regarding transactions where one party is a consumer does not prevent these transactions from being classified as consumer transactions. According to this provision, in transactions with a

commercial nature, the presence of a consumer does not compromise the commercial nature of these transactions, and the existence of a consumer transaction will not be adversely affected.

A dispute arising from an insurance contract is considered a commercial lawsuit under Article 4, Paragraph 1, and Subparagraph (a) of the Turkish Commercial Code (TCC). Commercial lawsuits, unless otherwise stipulated, are heard in the commercial court of first instance, regardless of the value or amount of the subject matter. However, disputes arising from insurance contracts, characterized as consumer transactions according to the Consumer Protection Law (CPL) regulations, give rise to consumer lawsuits under CPL Article 73. In such cases, where disputes exceed the mandatory threshold of 104,000.00 TL, consumer courts are competent according to CPL Article 73 for insurance disputes. Therefore, when the Consumer Protection Law categorizes insurance disputes as consumer transactions, it mandates recourse to the Consumer Arbitration Board in cases exceeding the specified amount, and consumer courts are deemed competent under Article 73 of the Consumer Protection Law for legal proceedings related to insurance disputes.

When considering the matter within the scope of mandatory mediation as a condition for filing a lawsuit, we encounter some differences regarding whether the dispute arising from an insurance contract is commercial or consumer in nature. Mediation as a condition for filing a lawsuit in commercial cases is regulated in the additional Article 5/A added to the Turkish Commercial Code (TCC). On the other hand, for disputes seen in consumer courts, mediation as a condition for filing a lawsuit is accepted by Article 73/A of the Consumer Protection Law (CPL). The mediation requirement as a condition for filing a lawsuit in commercial cases is organized based on the commercial nature of the dispute, whereas the application of mediation as a condition for filing a lawsuit in consumer cases is tied to the competence of consumer courts. Additionally, Article 5/A of the TCC specifies that mediation is a condition for filing a lawsuit only before filing a lawsuit for claims related to the payment of a certain amount of money and compensation. On the other hand, CPL Article 73/A, after stating that applying to a mediator is a condition for filing a lawsuit, lists exceptions to this rule. Therefore, applying to mediation is not a completed condition for filing a lawsuit in both legal proceedings. As a result of these regulations, when initiating legal proceedings, for commercial cases involving claims related to the payment of a certain amount of money

constituting debt and compensation, the priority is to apply to commercial mediation as a condition before filing a lawsuit. In consumer cases, except for disputes that exceed the limit within the jurisdiction of the Consumer Arbitration Board, where the subject matter is related to the payment of a certain amount of money - even if it is not related to a claim for compensation - consumer courts are deemed competent, and applying to consumer mediation is accepted as a condition for filing a lawsuit.

In our study, the primary focus will be on determining whether the insurance contract falls under the category of a commercial transaction or a consumer transaction. Subsequently, we will identify the competent court. Finally, we will address and examine the uncertainty regarding the determination of consumer status in insurance contracts falling within the jurisdiction of consumer courts. In particular, we will explore whether, in insurance contracts made for the benefit of third parties, the status of the insured or the beneficiary is considered in damage insurance and whether the focus is on the insured in life insurance or on the beneficiary.

Keywords

Insurance Contract, Consumer Court, Competent Court, Commercial Lawsuit, Mandatory Mediation Condition

TÜKETİCİ HUKUKU SEMPOZYUMU

İKİNCİ GÜN

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Zirai Amaçla Gerçekleştirilen Hukuki İşlemlerin Tüketici İşlemleri Bakımından Değerlendirilmesi

Dr. Öğr. Üyrsi Hüseyin Kağan Zengin

Özet

Çalışmamızda zirai amaçla gerçekleştirilen hukukî işlemlerin tüketici işlemi kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceği sorunu araştırma konusu yapılacaktır. Zirai amaçla gerçekleştirilen faaliyetlerin de çoğunlukla ticari veya mesleki amaçla yapılan hukuki işlemler kapsamında gerçekleştirildiği düşünülebilir. Bu bağlamda zirai amaçla gerçekleştirilen hukuki işlemlerin kural olarak tüketici işlemi sayılmayacağı yönünde bir çıkarım yapılabilir. Ancak zirai amaçla gerçekleştirilen bazı hukuki işlemlerin tüketici işlemi sayılması da mümkün olmalıdır. Çalışmamızda tüketici işlemi ve zirai amaç kavramları açıklanmaya çalışılacaktır. Bu kapsamda zirai amaçla gerçekleştirilen hukukî işlemlerin ilgili Yargıtay kararları da incelenerek ticari veya mesleki amaç bakımından değerlendirilmesi yapılacaktır.

Hukuki işlem, hukukun kendisine sonuç bağladığı irade açıklaması şeklinde tanımlanabilir. Tüketici işleminin tanımını yapan Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (TKHK) m. 3/1'e göre tüketici işleminden bahsedebilmek için üç unsurun birlikte varlığı gerekir. Birinci unsur taraflardan birisinin tüketici olmasıdır. İkinci unsur, tüketiciyle sözleşme ilişkisine giren karşı tarafın profesyonel bir girişimci olmasıdır. Üçüncü unsur ise hukuki işleme konu olan mal veya hizmetin TKHK'daki tanıma uygun olmasıdır. Tüketici, mesleki veya ticari amaçla hareket etmeyen taraftır. Tüketici işlemine taraf olmasa da mesleki veya ticari amaçla hareket etmeyen bir kişi de tüketici sayılabilir. Profesyonel girişimci ise, TKHK'da tanımı yapılan satıcı veya sağlayıcıdır. Satıcı ve sağlayıcının gelir elde amacı vardır. Kamu tüzel kişileri de satıcı veya sağlayıcı olabilir. Ayrıca tüketici işleminin tarafı olmasa da bazı hallerde üretici ve ithalatçının da sorumluluğuna gidilmektedir. Tüketici işleminin konusu, yine TKHK'da tanımı yapılan mal veya hizmettir. Hem mal hem de hizmetin

tüketici işlemine konu olması için tüketiciye bedel karşılığında sunulması gerekmektedir.

Kanunda sözleşme tipleri için yapılan sayma, tüketici işlemlerini sınırlı sayı ilkesine tabi tutmamaktadır. Kanunda sayılmasa da tüketici işleminin tanımlanmasına uygun olan her hukukî işlem tüketici işlemi olabilir. İlgili işleme TKHK'daki hükümlerden farklı hükümlerin uygulanması o hukukî işlemin tüketici işlemi sayılmasının önünde bir engel teşkil etmez. Tüketici işleminin dar yorumlanması kanun koyucunun tüketiciyi koruma amacının önüne geçmektedir. Diğer taraftan tüketici işleminin çok geniş yorumlanması ise adi iş ve ticari işin alanını oldukça daraltmaktadır. Tüketici işleminin tespit edilmesi için hukukî işlemin tarafları ve konusu tespit edilmeli ve buna göre hareket edilmelidir. Bir hukukî işlemin tüketici işlemi olup olmadığı meselesi hukuk uyuşmazlıklarının çözümünde görev konusunu ilgilendirmektedir. Görevli mahkemenin tespit edilmesi ise kamu düzenini ilgilendirdiğinden re'sen araştırılmalıdır.

Kanun koyucu tüketici, satıcı, sağlayıcı ve tüketici işlemi kavramlarını tanımlarken amaç unsurundan hareket etmiştir. Bir hukukî işlemin tüketici işlemi sayılıp sayılmayacağı o işlemi yapan taraflardan birisinin ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket etmesi ve işlemin diğer tarafının ise ticari veya mesleki amaçlarla tüketiciye mal veya hizmet sunması hususları değerlendirilerek bir karara varılması icap etmektedir. Tüketiciye ticari veya mesleki amaçlarla mal veya hizmet sunan taraf çoğu zaman kolaylıkla anlaşılabilir. Ancak işlemin diğer tarafının tüketici sayılması için gerekli unsurları taşıyıp taşımadığı sorunu ise bazı hallerde çözümlenmesi zor bir hal almaktadır. Zira kanun koyucunun işaret ettiği şekilde amaç unsurundan yola çıkarak sözleşmenin tarafının tüketici olduğu tespit edilecektir. Amaç kavramı soyut bir nitelik taşımaktadır. Ancak somut olay incelenmeli ve profesyonel girişimci karşısında sözleşmeye taraf olanın amacı somutlaştırılmalıdır.

Kanunda "ticari veya mesleki amaç" kavramına yer verilmiş; ancak "ziraî amaç" kavramından bahsedilmemiştir. Ziraî amaçlarla hareket eden sözleşme tarafının da tüketici olması ihtimalinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Çünkü ziraî amaçlarla hareket eden taraf ziraî faaliyetleri meslek ya da ticari faaliyeti kapsamında gerçekleştiriyorsa bu kapsamda gerçekleştirdiği hukukî işlemlerin tüketici işlemi sayılmaması gerekir. Öte yandan ziraî amaçlarla hareket eden ve fakat aynı zamanda ticari veya mesleki olmayan amaçlarla

hareket eden kişilerin de varlığını kabul etmek gerekir. O halde “ziraî amaç” tüketici işlemi sayılmaya engel değildir ve tüketici işlemi sayılma açısından bir değerlendirme yapılırken tarımsal faaliyetin ticari veya mesleki amaçla gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğine bakılmalıdır. Taraflardan birisinin profesyonel girişimci (satıcı veya sağlayıcı) olduğu ziraî amaçla gerçekleştirilen bir hukuki işlem diğer tarafça ticari veya mesleki olmayan bir amaçla yapılmışsa bu işlem tüketici işlemi olarak kabul edilmesi gerekirken, ziraî amacın aynı zamanda ticari veya mesleki bir amaç kapsamına girmesi durumunda ise ziraî amaçla gerçekleştirilen hukuki işlemin tüketici işlemi sayılmaması icap eder.

Anahtar Kelimeler

Tüketici işlemi, Tüketici, Zirai Amaç, Ticari veya Mesleki Amaç

Evaluation of Legal Transactions for Agricultural Purposes in Terms of Consumer Transactions

Dr. Öğr. Üyrsi Hüseyin Kağan Zengin

Abstract

In our study, the question of whether the legal transactions performed for agricultural purposes will be considered within the scope of consumer transactions will be the subject of research. It can be considered that the activities carried out for agricultural purposes are mostly carried out within the scope of legal transactions for commercial or professional purposes. In this context, it can be inferred that legal transactions performed for agricultural purposes will not be considered as consumer transactions as a rule. However, it should also be possible to consider some legal transactions performed for agricultural purposes as consumer transactions. In our study, we will try to explain the concepts of consumer transaction and agricultural purpose. In this context, the legal transactions performed for agricultural purposes will be evaluated in terms of commercial or professional purposes by analysing the relevant Court of Cassation decisions.

A legal transaction may be defined as a declaration of will to which the law attaches consequences. According to Article 3/1 of the Law on the Protection of Consumers (LPC), which defines a consumer transaction, three elements must be present together in order to be able to talk about a consumer transaction. The first element is that one of the parties is a consumer. The second element is that the counterparty entering into a contractual relationship with the consumer is a professional entrepreneur. The third element is that the goods or services that are the subject of the legal transaction are in accordance with the definition in the LPC. A consumer is a party who does not act for professional or commercial purposes. Although not a party to the consumer transaction, a person who does not act for professional or commercial purposes may also be considered a consumer. A professional entrepreneur is a seller or provider as defined in the LPC. The seller and the provider have the purpose

of generating income. Public legal entities may also be sellers or suppliers. In addition, although not a party to the consumer transaction, in some cases, the manufacturer and importer are also held liable. The subject of the consumer transaction is the goods or services defined in the LPC. In order for both goods and services to be the subject of a consumer transaction, they must be offered to the consumer for a price.

The enumeration of contract types in the Law does not subject consumer transactions to the principle of limited number. Although not listed in the law, any legal transaction that complies with the definition of a consumer transaction may be a consumer transaction. The application of provisions different from the provisions of the LPC to the relevant transaction does not constitute an obstacle for that legal transaction to be considered as a consumer transaction. The narrow interpretation of the consumer transaction prevents the legislator's purpose of protecting the consumer. On the other hand, interpreting the consumer transaction too broadly narrows the scope of ordinary business and commercial business. In order to determine the consumer transaction, the parties and the subject matter of the legal transaction should be determined and acted accordingly. The issue of whether a legal transaction is a consumer transaction concerns the issue of competent in the resolution of legal disputes. The determination of the competent court should be investigated *ex officio* since it concerns the public order.

While defining the concepts of consumer, seller, provider and consumer transaction, the legislator has acted on the element of purpose. Whether a legal transaction will be considered a consumer transaction or not, it is necessary to reach a decision by evaluating the fact that one of the parties to the transaction acts for commercial or non-professional purposes and the other party to the transaction provides goods or services to the consumer for commercial or professional purposes. The party that provides goods or services to the consumer for commercial or professional purposes can often be easily understood. However, the problem of whether the other party to the transaction has the necessary elements to be considered a consumer becomes difficult to resolve in some cases. This is because, as indicated by the legislator, it will be determined that the party to the contract is a consumer based on the purpose element. The concept of purpose is abstract. However, the concrete case should be examined and the purpose of the party to the contract against the professional entrepreneur should be concretised.

The concept of "commercial or professional purpose" is included in the Law; however, the concept of "agricultural purpose" is not mentioned. It is necessary to evaluate the possibility that the contracting party acting for agricultural purposes may also be a consumer. Because, if the party acting for agricultural purposes carries out agricultural activities within the scope of its professional or commercial activities, the legal transactions carried out within this scope should not be considered as consumer transactions. On the other hand, it is necessary to accept the existence of persons who act for agricultural purposes but also act for commercial or non-professional purposes. Therefore, "agricultural purpose" is not an obstacle to be considered as a consumer transaction, and when making an assessment in terms of being considered as a consumer transaction, it should be considered whether the agricultural activity is carried out for commercial or professional purposes. If one of the parties is a professional entrepreneur (seller or provider) and a legal transaction for agricultural purposes is performed by the other party for a non-commercial or non-professional purpose, this transaction should be considered as a consumer transaction. In the event that the agricultural purpose of the party opposite the professional entrepreneur also falls within the scope of a commercial or professional purpose, the legal transaction carried out for agricultural purposes should not be considered as a consumer transaction.

Keywords

Consumer Transaction, Consumer, Agricultural Purpose, Commercial or Professional Purpose

Yabancılık Unsuru İçeren Eşya Taşıma Sözleşmelerinin Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun m. 26/4 Çerçevesinde Tüketici Sözleşmesine Uygulanacak Hukuka Dair Hükümlerin Kapsamı Dışında Bırakılmış Olması Üzerine Bir Değerlendirme

Dr. Özlem Burdurlu Ahlat

Özet

Uluslararası ticaretin işleyişinde sık rastlanan bir durum olmasa da eşya taşıma sözleşmelerinin bir tarafı sözleşmeyi akdederken ticarî olmayan bir amaç izleyebilir. Bunun tipik bir örneğini taşınma eşyası taşıması sözleşmeleri oluşturmaktadır. Diğer örnekler ise, *FedEx*, *UPS* gibi uluslararası kurye taşımacılığı ilişkilerinin bir kısmında görülebilmektedir. *FedEx*'in hizmetlerinden istifade etmek suretiyle bir başka ülkede yaşayan aile ferdine hediye olarak bir oyuncak kutusu göndermek isteyen kişinin meslekî veya ticarî bir amaç izlemediği söylenebilir. 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m. 3(1-1)'ye göre Türk Hukukunda bu tür eşya taşıma hizmetlerini içeren sözleşmelerden doğan ilişkiler, taraflarından birisinin profesyonel faaliyeti dışında gerçekleşiyorsa tüketici ilişkisi olarak kabul edilmektedir. Bu kanun kapsamında, Türk hukukuna tâbi ilişkilerde, çeşitli hükümlerle sözleşmenin zayıf tarafı olarak kabul edilen tüketiciler korunmakta ve menfaatleri dengelenmeye çalışılmaktadır.

Milletlerarası özel hukuk açısından ise, 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun (MÖHUK) m. 26'da uluslararası tüketici sözleşmelerine uygulanacak hukuka ilişkin özel düzenlemelere yer verilmiştir. Söz konusu maddede de tüketici sözleşmelerinde hukuk seçimi imkânının tüketici lehine sınırlandırılması ve herhangi bir hukukun seçilmemiş olduğu hâlde uygulanacak hukukun objektif kriterlere göre tespitinde tüketiciyi gözetken, çeşitli kriterler dahilinde onun mutad meskeninin uygulanmasına imkân veren bir anlayış hakimdir. Diğer bir ifadeyle, milletlerarası özel hukukta da tüketicinin korunmasına ilişkin mekanizmalar söz konusudur. Öte yandan, tüketici sözleşmelerine uygulanacak hukuka dair söz konusu kuralın 4. fıkrasında, "paket tur" sözleşmeleri haricinde, kuralın taşıma sözleşmelerine

uygulanmayacağı açıkça belirtilmiştir. Bu bağlamda, bir tarafın ticarî amaç olmaksızın akdettiği tüm taşıma sözleşmeleri, milletlerarası özel hukukun tüketicilere yönelik menfaat dengeleyici yaklaşımından arı tutulmuştur.

MÖHUK'un hazırlık çalışmalarında yoğun biçimde faydalanılan "1980 tarihli Sözleşmeden Doğan Borç İlişkilerine Uygulanacak Hukuk Hakkında Roma Konvansiyonu (Roma Konvansiyonu)"nın Önsözü'nde ve MÖHUK'un gerekçesinde bu yaklaşımın mantığı, taşıma sözleşmelerinin "özel nitelikli" sözleşmeler olması ve taşıma ilişkilerinin uluslararası konvansiyonlar ile yeknesak biçimde düzenlenmiş olması ile açıklanmaktadır. Taşıma sözleşmelerinin hangi özel niteliklerinden dolayı böyle bir yaklaşımın söz konusu olduğu belirtilmemiştir. Genel bir ifade ile tüketiciyi koruyucu yaklaşımın bu tür sözleşmelere uygun olmadığı ifade edilmektedir.

Taşıma sözleşmeleri açısından maddenin yaklaşımı değerlendirildiğinde, öncelikle, taşıma sözleşmelerinin yolcu ve eşya taşımacılığını düzenlediği belirtilmelidir. Uluslararası eşya taşımacılığı bakımından ele alındığında, özellikle Kıta Avrupası hukukları çerçevesinde, uluslararası taşıma hukuku konvansiyonları ile önemli düzeyde yeknesaklaşma gerçekleşmiştir. Özellikle taşıyıcının sorumluluğu hususunda ihtilâfların pek çoğu belirtilen düzenlemeler ile çözüme kavuşturulmaktadır. Ancak taşıma ücretlerinin belirlenmesi gibi bu konvansiyonlarda düzenlenmeyen hususlarda veya taşınma eşyası taşınması sözleşmeleri gibi konvansiyonların kapsamına alınmayan konularda MÖHUK m. 29'daki eşya taşıma sözleşmesine uygulanacak hukuk hakkındaki özel kural uygulanmaktadır. Fakat bu kural da örnek verilen tipteki taşıma sözleşmelerinde sözleşmenin zayıf tarafı olarak nitelendirilebilecek olan eşya taşıtan açısından onun menfaatlerini dengeleyici bir yaklaşım benimsememektir. Ticarî gaye ile taşımacılık ilişkisinin tarafı olmayan taşıtana bazı hâllerde küresel mercekte faaliyet gösteren bir taşımacılık şirketi tarafından kendi aleyhine hükümler ve hukuk seçimi şartları içeren standart sözleşmeler sunulabilir. Taşıtan zayıf konumda kalarak pazarlık gücünden yoksun kılınabilir veya hukukî deneyimsizliği sebebiyle sözleşme şartlarını yeterince yorumlayamayabilir. Belirtilen sebeplerle MÖHUK m. 26/4 çerçevesinde taşıma sözleşmelerinin, milletlerarası özel hukukun tüketicilere sunduğu koruma mekanizmalarından uzak tutulması hususu bazı taşıma ilişkileri açısından yeniden

değerlendirilmeye muhtaçtır. Mevcut çalışmada bu kapsamda değerlendirilmelere ve önerilere yer verilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Eşya Taşıma Sözleşmesi, Tüketici Sözleşmesi, Tüketici, Kurye Taşımacılığı, Taşıma Eşyası Taşımacılığı

A Critique of Exclusion of Contracts of Carriage of Goods From the Scope of the Law Applicable to Consumer Contracts in Terms of Art. 26/4 of Turkish Private International and Civil Procedure Law Act

Dr. Özlem Burdurlu Ahlat

Abstract

Although not common in international trade practice, a party may follow a non-commercial purpose when entering to a carriage of goods contract. A typical example of this would be a contract of furniture removal. Other illustrations of such practice may be found in international courier relationships, where senders are counterparties of contracts with companies such as FedEx and UPS. A person, wishing to use FedEx's services to send a box of toys as a gift to a family member living abroad would not be pursuing a professional or commercial purpose. Article 3(1-1) of the Law on Consumer Protection numbered 6502 defines such carriage of goods relationships as consumer relationships if one party does not act in terms of his professional activity. Turkish law considers this person as the weak party of the contract and protects him by various provisions and balances his interests in terms of Law on Consumer Protection.

In terms of private international law, Article 26 of Turkish Private International and Civil Procedure Law Act (Turkish PILA) designates a special rule on the law applicable to international consumer contracts. In the stated article, an approach prevails limiting the choice of law in consumer contracts in favor of the consumer and subject to special criterion found therein, considers the consumer's habitual residence as the applicable law in case of no choice. In other words, it must be stated that there are also mechanisms for consumer protection in private international law. On the other hand, in the 4th paragraph of Art 26 on the law applicable to consumer contracts, it is clearly stated that the rule will not be applied to contracts of carriage, except for "package

tour" contracts. In this context, all contracts of carriage concluded by a party without commercial purposes are held off from the interest-balancing approach of private international law towards consumers.

The rationale behind this approach is found in the Preamble of the "Convention on the Law Applicable to Contractual Obligations 1980" (Rome Convention), which was extensively used in the preparatory work of Turkish PILA, and the Preamble of Turkish PILA. According to both statements, it is mentioned that contracts of carriage have a "special nature" and as transport relationships are covered by uniform rules designated by international conventions. It is not utterly stated what special characteristics the contracts of carriage have, leading to a divergence in the applicable law. It is stated, in general terms that the consumer protective approach is not suitable for such contracts.

When the approach of the article is evaluated in terms of contracts of carriage, it should first be stated that contracts of carriage regulate the transportation of passengers and goods. Considered in terms of international carriage of goods, it should be confirmed that a significant level of uniformity has been achieved through the framework of international transport law conventions, especially within domestic laws of Continental Europe. Most of the disputes, regarding especially the liability of the carrier, are solved through these uniform rules. However, in matters not regulated in these conventions such as determination of transportation fees, or in matters not included in the scope of conventions such as contracts of furniture removal, the special rule on the law applicable to carriage of goods contracts, found in Article 29 of Turkish PILA, applies. However, this rule does not adopt an approach balancing the interests of the shipper of goods, which can be described as the weak side of the contract in some of the carriage of goods contracts mentioned above. In some cases, transport company operating on a global scale may offer the shipper, who follows a non-commercial purpose as a party to the contract, standard contracts containing unfair provisions and choice of law conditions. The shipper may remain in a weak position and be deprived of bargaining power, or may not be able to adequately interpret the terms of the contract due to his legal inexperience. For the stated reasons, the exclusory approach Article 26/4 of Turkish PILA towards contracts of carriage as the senders of certain contracts may be in need of the protection mechanisms offered to consumers by

private international law. In this context, this current study aims to include such evaluations and suggestions.

Keywords

Contract of Carriage of Goods, Consumer Contract, Consumer, Courier Transportation, Transport of Goods.

Eczacı İle Eczacıdan İlaç Ya Da İlaç Dışı Ürün Edinen Kişi Arasındaki İlişkinin Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Oğuzhan Ertekin

Özet

Eczacıdan edinilen gerek ilaç gerek ilaç dışı ürünler sebebiyle zarara uğranılması söz konusu olabilir. Kamu sağlığı ile doğrudan ilgili bir kamu hizmeti olan eczacılık faaliyeti kapsamında eczacının hukuki sorumluluğu somut olaya göre çeşitli hukuki temellere dayanabilir. Eczacının hukuki sorumluluğunu tespit edebilmek için ilk olarak eczacı ile eczacıdan ilaç ya da ilaç dışı bir ürün edinen kişi arasındaki hukuki ilişkinin belirlenmesi gerekmektedir. Buna göre eczacı ile eczacıdan ilaç ya da ilaç dışı ürün edinen kişi arasındaki hukuki ilişkinin bir sözleşme ilişkisi olduğu görülmektedir. Bu sözleşme genellikle satış sözleşmesi olmakla birlikte bazı durumlarda vekâlet ve satış sözleşmesini içeren karma bir sözleşme bazen de eser sözleşmesi niteliğindedir.

Eczacı ile eczacıdan ilaç ya da ilaç dışı bir ürün edinen kişi arasındaki hukuki ilişkinin bir sözleşme olduğunu kabulle birlikte bu sözleşmenin 28.05.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun anlamında “tüketici işlemi” niteliğinde olup olmadığının belirlenmesi oldukça önemlidir. Çünkü taraflar arasındaki sözleşmenin, tüketici işlemi olarak kabulü halinde, ekonomik bakımdan daha güçlü bir konumda bulunan satıcı veya sağlayıcıya karşı tüketicinin sağlık ve güvenlik hakları ile ekonomik menfaatlerinin korunması amacına yönelik olarak düzenlenen özel hükümler kapsamında tüketicinin haklarının korunması mümkün olabilecektir. Gerçekten de TKHK’nin 1. maddesinde, tüketicinin sağlığının korunmasının kanunun amaçları arasında olduğu düzenlenmektedir. Yine anılan maddede, tüketiciyi aydınlatıcı ve bilgilendirici önlemlerin alınmasının kanunun amaçları arasında sayılması, doğru ve bilinçli ilaç kullanımı için oldukça önemli olan eczacının aydınlatma yükümlülüğünün önemini daha da artırmaktadır. Yine 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’ndan farklı olarak TKHK’nin 8. maddesinin üçüncü fıkrasında, sözleşme konusu malın kararlaştırılan süre içinde

teslim edilmemesinin “ayıplı ifa” olarak kabul edilmesi, ilaç ya da ilaç dışı ürünü kendisine teslim etmeyen eczacıya karşı hastaya TKHK’de düzenlenen ayıptan sorumluluğa ilişkin hükümlerden yararlanma imkanı sağlamış olmaktadır. TKHK’nin TBK’den farklı olarak tüketiciye sağladığı bir diğer imkan, TBK’de ayıbı bildirim için süre öngörülmesine rağmen TKHK’de ayıbı bildirim için bir süre öngörülmeyle tüketici lehine bir ispat kolaylığı sağlanmış olmasındır.

Eczacı ile eczacıdan ilaç ya da ilaç dışı ürün edinen kişi arasındaki sözleşmenin tüketici işlemi olarak kabul edilmesi, açıklanan sebeplerden dolayı önem taşımaktadır. 6502 sayılı TKHK’de 4077 sayılı TKHK’den farklı olarak tüketici işleminin tanımının yapılmasında daraltıcı bir yaklaşım benimsenmemiş olduğu için eczacı ile eczacıdan ilaç ya da ilaç dışı ürün edinen kişi arasında ortaya çıkabilecek sözleşme türlerinin, TKHK anlamında tüketici işlemi sayılması kolaylaşmıştır. TKHK hükümleri incelendiğinde ister ilaç ister ilaç dışı ürün olsun, bu ürünleri eczacıdan edinen kişinin, TKHK kapsamında tüketici sayılabileceği görülmektedir.

Eczacıdan ilaç ya da ilaç dışı ürün edinen kişi ile eczacı arasındaki sözleşmenin tüketici işlemi olarak kabul edilmesiyle birlikte, taraflar arasında ortaya çıkan uyuşmazlık bakımından TKHK’de bir düzenlemenin olması halinde taraflar arasındaki uyuşmazlık bu kanun kapsamında çözülebilecektir. İnsan sağlığının korunması hususunda eczacının sahip olduğu önemli rol dikkate alınırsa, eczacı ile eczacıdan ilaç ya da ilaç dışı ürün edinen kişi arasındaki sözleşmenin tüketici işlemi olarak kabul edilmesinin önemi daha iyi anlaşılmaktadır. Çalışmamızın temel amacı, eczacı ile eczacıdan ilaç ya da ilaç dışı ürün edinen kişi arasında ortaya çıkan sözleşmenin 28.05.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6502 sayılı TKHK kapsamında tüketici işlemi olarak kabul edilip edilemeyeceğini tespit etmek ve bunun kabul edilmesinin önemini incelemektir. Bu tespit yapılırken 6502 sayılı TKHK hükümlerinin, 4077 sayılı TKHK hükümlerinden farklı yönleri de ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler

İlaç, Eczacı, Tüketici, Tüketici işlemi, Sorumluluk

Evaluation of the Relationship Between the Pharmacist and the Person Who Obtains Medicines or Non-Drug Products from the Pharmacist within the Scope of the Law on Consumer Protection

Arş. Gör. Oğuzhan Ertekin

Abstract

Damages may be incurred due to both pharmaceutical and non-pharmaceutical products obtained from the pharmacist. Within the scope of the pharmacy activity, which is a public service directly related to public health, the legal liability of the pharmacist may be based on various legal grounds depending on the concrete case. In order to determine the legal liability of the pharmacist, it is first necessary to determine the legal relationship between the pharmacist and the person who obtains a drug or a non-pharmaceutical product from the pharmacist. Accordingly, it is seen that the legal relationship between the pharmacist and the person who obtains a pharmaceutical or non-pharmaceutical product from the pharmacist is a contractual relationship. Although this contract is generally a sales contract, in some cases, it is a mixed contract that includes a contract of attorney and a sales contract, and sometimes it is a contract of work.

Although it is accepted that the legal relationship between the pharmacist and the person who obtains a drug or a non-pharmaceutical product from the pharmacist is a contract, it is very important to determine whether this contract is a "consumer transaction" within the meaning of the Law No. 6502 on the Protection of Consumers, which entered into force on 28.05.2014. Because, if the contract between the parties is accepted as a consumer transaction, it will be possible to protect the rights of the consumer within the scope of the special provisions regulated for the purpose of protecting the health and safety rights and economic interests of the consumer against the seller or provider who is in a stronger position economically. Indeed, Article 1 of the Law No. 6502 stipulates that the protection of the health of the consumer is among the

objectives of the law. Again, in the aforementioned article, the fact that taking measures to enlighten and inform the consumer is among the purposes of the law further increases the importance of the pharmacist's obligation to enlighten, which is very important for the correct and conscious use of medicines. Again, unlike the Turkish Code of Obligations No. 6098, in the third paragraph of Article 8 of the Law No. 6502, the fact that the failure to deliver the goods subject to the contract within the agreed period of time is accepted as "defective performance" provides the patient with the opportunity to benefit from the provisions regarding liability for defects regulated in the Law No. 6502 against the pharmacist who does not deliver the pharmaceutical or non-pharmaceutical product to the patient. Another opportunity that the Law No. 6502 provides to the consumer, unlike the Law No. 6098, is that although the Law No. 6098 stipulates a period of time for the notification of the defect, the Law No. 6502 does not stipulate a period of time for the notification of the defect and provides an ease of proof in favor of the consumer.

The acceptance of the contract between the pharmacist and the person who obtains pharmaceutical or non-pharmaceutical products from the pharmacist as a consumer transaction is important for the reasons explained. Law No. 6502 on the Protection of Consumers, unlike Law No. 4077, does not adopt a narrowing approach in the definition of the consumer transaction, making it easier for the types of contracts that may arise between the pharmacist and the person who obtains pharmaceutical or non-pharmaceutical products from the pharmacist to be considered as consumer transactions within the meaning of Law No. 6502. When the provisions of Law No. 6502 are analyzed, it is seen that the person who obtains these products from the pharmacist, whether they are pharmaceutical or non-pharmaceutical products, can be considered a consumer within the scope of Law No. 6502.

With the acceptance of the contract between the pharmacist and the person who obtains medicines or non-pharmaceutical products from the pharmacist as a consumer transaction, the dispute between the parties can be resolved within the scope of this law if there is a regulation in the Law No. 6502 in terms of the dispute arising between the parties. Considering the important role of the pharmacist in the protection of human health, the importance of accepting the contract between the pharmacist and the person who obtains medicines or non-pharmaceutical products from the pharmacist as a consumer transaction is better understood. The main purpose of our study is to

determine whether the contract between the pharmacist and the person who obtains pharmaceutical or non-pharmaceutical products from the pharmacist can be accepted as a consumer transaction within the scope of Law No. 6502, which entered into force on 28.05.2014, and to examine the importance of its acceptance. While making this determination, the different aspects of the provisions of Law No. 6502 from the provisions of Law No. 4077 will also be revealed.

Keywords

Drug, Pharmacist, Consumer, Consumer transaction, Liability

Tüketici Hakem Heyeti Kararlarının Parasal Sınırlar Açısından Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Burcu Çavuş Eryendi

Özet

Uyuşmazlığın tarafları, tarafların amaçları ve uyuşmazlık konusunun değeri bakımından öngörülen çeşitli kriterler çerçevesinde 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunu'nda(TKHK) tüketici uyuşmazlıklarında görevli mercii belirlenmektedir. Bu kapsamda tüketici işlemleri ile tüketiciye yönelik uygulamalardan doğabilecek uyuşmazlıklara ilişkin davalarda TKHK m. 73'e göre tüketici mahkemeleri görevli kılınmıştır. Ayrıca TKHK m. 66'da tüketici uyuşmazlıklarına çözüm bulmak amacıyla tüketici hakem heyetleri oluşturulacağı ve İcra ve İflas Kanunu kapsamındaki haklar saklı kalmak üzere, değeri 2024 yılı için 104.000 Türk Lirasının altında bulunan uyuşmazlıklarda tüketici hakem heyetlerine başvurunun zorunlu olduğunu düzenlenmektedir.

Tüketici hakem heyetleri kanunda öngörülen yetki kapsamında önlerine gelen bir uyuşmazlığı belirli bir usul doğrultusunda objektif hukuk kuralları çerçevesinde değerlendirerek tarafların haklılık durumuna göre çözüme kavuşturmaktadır. Bu anlamda tüketici hakem heyetleri bağımsız ve tarafsız hâkimlerden oluşmadığından bir mahkeme olarak adlandırılmamakla birlikte yargı fonksiyonunu yerine getiren bir merciidir. Tüketici hakem heyetlerine dair düzenlemenin anayasa aykırı olduğu iddiası ile Anayasa Mahkemesi'ne(AYM) yapılan başvuru üzerine mahkeme de tüketici hakem heyetlerinin birer yargısal organ olmadığını belirterek, hakem heyeti kararlarına karşı itiraz yolunun açık olması çerçevesinde tüketici hakem heyetlerine dair düzenlemenin anayasaya aykırı olmadığına karar vermiştir.

Tüketici hakem heyetleri gelen başvuru üzerine kanunda belirtilen usulde işlemlerini gerçekleştirerek karar verirler. Tüketici hakem heyetlerinin vermiş olduğu kararlar TKHK m. 70/1'e göre uyuşmazlık taraflarını bağlar. Bu kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içerisinde tüketici hakem heyetinin veya tüketicinin yerleşim yerinin bulunduğu yerdeki tüketici

mahkemesine tarafların itiraz edebileceği düzenlenmiştir ve itiraz üzerine verilen kararlar kesindir.

Tüketici hakem heyetinde bulunan hakemler, bağımsız ve tarafsız, hâkimlik teminatından yararlanan birer hâkim olmadıklarından verdikleri kararlar mahkeme ilâmı değildir ve maddi anlamda kesin bir karar niteliği de taşımamaktadır. Ayrıca tüketici hakem heyeti, uyuşmazlık taraflarının iradeleri doğrultusunda seçilmeyip kanun gereği oluşturulan ve başvuru yapılması zorunlu bir mercii olduğundan, tüketici hakem heyetlerine başvuru tahkim uyuşmazlık çözüm yolu olarak da değerlendirilemez. Ancak tüketici hakem heyeti kararlarının tarafları bağlayacağına dair özel kanun hükmü çerçevesinde kararların kesin hüküm etkisine yaklaştırıldığı söylenebilir. Tüketici hakem heyetlerince verilen kararların her ne kadar yargısal kararlar olmadığı ifade edilse de bağlayıcı olmaları ve ilamlı icra takibine konu yapılabilmeleri göz önüne alındığında yargısal karar niteliği göstermektedirler. Bu açıdan miktar bakımından 104.000 TL altındaki tüketici uyuşmazlıklarına ilişkin tüketici hakem heyetlerince verilen kararlara karşı kanun yolu niteliğine haiz olmayan tüketici mahkemesine itiraz yolu başvurusu dışında bir denetim öngörülmemiş olması hukuki güvenlik ilkesine aykırılık teşkil etmektedir.

Tüketici hakem heyetlerine başvuru için öngörülen ve miktar bakımından 104.000 TL'lik parasal sınırın üzerindeki uyuşmazlıklar tüketici mahkemelerince karara bağlanmaktadır. Bu uyuşmazlıklara ilişkin verilen kararlara karşı 2024 yılı için 28.250 TL parasal sınırının üzerinde oldukları sürece istinaf kanun yoluna başvurulması mümkündür.

Usul ekonomisi ve makul sürede yargılanma ilkeleri açısından bazı uyuşmazlıklara dair açılmış davalarda verilen kararların kesin olması AYM kararlarında da belirtildiği üzere hükmün denetlenmesini talep hakkına aykırılık teşkil etmemektedir (AYM, E. 2022/135, K. 2023/30, 16.02.2023). Tüketici hakem heyetlerince verilen kararlar her ne kadar mahkeme kararı olmadığından hüküm olarak adlandırılmasalar da ilâm niteliğinde kabul edilmektedirler. Bu anlamda özel hukuk uyuşmazlıklarına dair HMK'daki kanun yolu düzenlemeleri çerçevesindeki parasal sınır noktasında tüketici uyuşmazlıklarında ayrı bir düzenlemenin bulunmasında hukukî yararın mevcut olduğu söylenemez.

Kanun yolu başvurusuna dair kesinlik parasal sınırı noktasında, HMK'da belirlenen sınır tarafların üst yargı merciine başvuru hakkını güvence altına alan uygun bir miktardır ve tüketici uyuşmazlıklarına dair görev ayrımı

dışında kanun yolu denetimi için ayrıksı düzenlemenin yapılmış olması bu çerçevede de yerinde değildir. Tüketici uyuşmazlıkları ve diğer özel hukuk uyuşmazlıkları taraflarının, hükmün denetlenmesini talep etme haklarını kullanma noktasında farklı bir uygulama ile karşı karşıya olmaları kanun yolu denetimine dair menfaatler arasındaki dengenin bozulmasına da neden olmaktadır.

Bu çalışmada tüketici hakem heyetlerine konu olan uyuşmazlıklara dair öngörülen parasal sınırın, HMK kapsamında özel hukuk uyuşmazlıkları için istinaf kanun yolu denetimi açısından öngörülen parasal sınırın üzerinde olması, tüketici hakem heyeti kararlarının nitelikleri ve yargılama hukukuna dair genel ilkeler çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Tüketici Hakem Heyeti Kararları, Parasal Sınır, Kanun Yolu, Hukukî Güvenlik İlkesi, Kararın Denetlenmesini Talep Etme Hakkı.

Evaluation of Consumer Arbitration Committee Decisions in Terms of Monetary Limits

Arş. Gör. Burcu Çavuş Eryendi

Abstract

The competent authority in consumer disputes is determined in the Consumer Protection Law No. 6502 (CPL) within the framework of various criteria stipulated in terms of the parties to the dispute, the purposes of the parties and the value of the subject of the dispute. In this context, consumer courts are authorized to hear disputes arising from consumer transactions and consumer-oriented practices pursuant to Article 73 of the CPL. Also Article 66 of the CPL stipulates that consumer arbitration committees will be established to resolve consumer disputes and that, without prejudice to the rights under the Enforcement and Bankruptcy Law, it is mandatory to apply to consumer arbitration committees for disputes with a value below 104.000 Turkish Liras for the year 2024.

Consumer arbitration committees resolve a dispute that comes before them within the scope of the authority stipulated in the law by evaluating it within the framework of objective legal rules in line with a certain procedure and according to the fairness of the parties. In this sense, consumer arbitration committees cannot be called a court since they are not composed of independent and impartial judges, but they are an authority that performs the judicial function. Upon the application made to the Constitutional Court (CC) claiming that the regulation on consumer arbitration committees is unconstitutional, the court stated that consumer arbitration committees are not judicial bodies and decided that the regulation on consumer arbitration committees is not unconstitutional within the framework of the possibility of appeal against the decisions of the arbitration committee.

Consumer arbitration committees make decisions upon the application by performing the procedures specified in the law. The decisions of the consumer arbitration committees are binding on the parties to the dispute according to Article 70/1 of the CPL. It is regulated that the parties may object to

these decisions within fifteen days from the date of notification to the consumer court where the consumer arbitration committee is located or where the consumer resides, and the decisions made upon the objection are final.

Since the arbitrators in the consumer arbitration committee are not independent and impartial judges who benefit from the guarantee of judgeship, their decisions are not court decisions and do not constitute a final decision in material terms. In addition, since the consumer arbitration committee is not elected in accordance with the will of the parties to the dispute, but is an authority established by law and to which application must be made, the application to the consumer arbitration committee cannot be considered as an arbitration dispute resolution method. However, within the framework of the special legal provision stipulating that the decisions of the consumer arbitration committees are binding on the parties, it can be said that the decisions are closer to the effect of final judgment. Although it is stated that the decisions rendered by the consumer arbitration committees are not judicial decisions, they have the characteristics of judicial decisions, given that they are binding and can be subject to enforcement proceedings with judgment. In this respect, the fact that no review is foreseen against the decisions of the consumer arbitration committees regarding consumer disputes below TRY 104.000 in terms of amount, except for the appeal to the consumer court, which does not qualify as a legal remedy, is contrary to the principle of legal security.

Disputes above the monetary limit of TRY 104.000 in terms of amount, which is foreseen for the application to the consumer arbitration committees, are decided by the consumer courts. It is possible to appeal against the decisions on these disputes as long as they are above the monetary limit of TRY 28.250 for 2024.

In terms of the principles of procedural economy and the principles of trial within a reasonable period of time, the finality of the decisions rendered in cases filed regarding certain disputes does not constitute a violation of the right to request review of the judgment, as stated in the Constitutional Court decisions (Constitutional Court, E. 2022/135, K. 2023/30, 16.02.2023). Although the decisions given by consumer arbitration committees are not called judgments since they are not court decisions, they are considered as judgments. In this sense, it cannot be said that there is a legal benefit in having a separate regulation for consumer disputes at the monetary limit within the

framework of the remedies regulations in the Code of Civil Procedure(CCP) regarding private law disputes.

Regarding the monetary limit of certainty for the remedy application, the limit set in the CCP is an appropriate amount that guarantees the right of the parties to apply to the higher judicial authority, and it is not appropriate in this context to make a separate regulation for the remedy review, except for the jurisdictional distinction regarding consumer disputes. The fact that the parties to consumer disputes and other private law disputes are faced with a different practice in terms of exercising their right to request review of the judgment also leads to a deterioration in the balance of interests regarding judicial review.

In this study, the fact that the monetary limit foreseen for disputes subject to consumer arbitration committees is above the monetary limit foreseen in terms of appeal remedy review for private law disputes within the scope of the CCP is evaluated within the framework of the qualifications of consumer arbitration committee decisions and the general principles of trial law.

Keywords

Consumer Arbitration Committee Decisions, Monetary Limit, Legal remedy, Legal Security Principle, Right to Request Inspection of the Decision.

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI